

147927

T.C

ULUDAĞ ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

SINIF ÖĞRETMENLİĞİ ANA BİLİM DALI

İLKÖĞRETİM BİLİM DALI

147927

**İLKÖĞRETİM ALTINCI YEDİNCİ SEKİZİNCİ
SINIFLARINDA**

TÜRKÇE DERS KİTAPLARINDAKİ

ATATÜRK METİNLERİNİN

İNCELENMESİ

(YÜKSEKLİSANS TEZİ)

Çiğdem EREN

Tez Danışmanı:

Prof.Dr.Mustafa CEMİLOĞLU

Bursa 2004

TC.
ULUDAĞ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

..... ait
..... adlı çalışma, jürimiz
tarafından Anabilim /
Anasanat Dalı, Bilim
Dalında Yüksek Lisans/ Doktora/ Sanatta Yeterlik tezi olarak kabul edilmiştir.

İmza

Başkan
Akademik Ünvanı, Adı Soyadı

İmza

Üye (Danışman).....
Akademik Ünvanı, Adı Soyadı

İmza

Üye.....
Akademik Ünvanı, Adı Soyadı

ÖZET

İnsanoğlu davranış kazanımını doğuştan değil, yaşadığı çevreyle ilintili olarak, sürekli ve sonradan gerçekleştirmektedir.Davranışları kişiliğinin yansıması olarak ortaya çıkmaktadır.

Kişilik oluşumu kalıtsal olmadığından onu geliştirmek oldukça güçtür.Aile ile başlayan gelişim süreci, kişinin çevresi ve okul yaşamı ile perçinlenmektedir.Bilindiği gibi çocuğun okul çağı 7 yaşından itibaren başlamaktadır.Zorunlu eğitimin 8 yıla çıkarıldığı göze alınır; okulun kişilik gelişiminin temellerinin atıldığı önemli bir dönem olduğunu fark etmek zor olmayacaktır.

Eğitim sorununun giderilmesinin ve bu davranışların kazandırılmasının en belirgin dönemi olan ilköğretim döneminde çocuk kendini bulma, ifade etme ve bazı davranışları edinme dönemindedir.Öğretmenlere düşen görev ve sorumlulukların beraberinde dersler için hazırlanan kitaplarında aynı itina ve sorumlulukla hazırlanması gerekmektedir.

Türkçe Dersi diğer derslerin temelidir.Okuma, okuduğunu anlama ve anlatma becerilerinin yanı sıra iyi bir vatandaş olma misyonunu da üzerinde taşıyan Türkçe Dersi çocuğun kişilik gelişimini etkileyecek niteliğe sahip olma özelliğini de taşır.

Gelişim psikolojisinin çocukta kimlik edinme çağı olarak belirlediği 7-12 yaş bir takım ahlaki değerleri taşıma yaşına da tekabül eder.Özellikle bu yaş çocuğu “örnek model” ile öğrenme dönemindedir.Çocuk anne ve babasını, öğretmenini hatta çevresinde gördüğü,okuduğu her kişiyi modelize edebilecek yapıdadır.Bir başka deyişle; çocuklar toplumda kişiliği ve yaptıkları ile bilinen bir kişiyi örnek alma çağındadırlar. Toplumda çocuk gelişiminin doğru yönde olması o toplumun geleceğini doğrudan etkileyecektir.

Türk Milleti'nin devamı kendini gerçekleştirebilen, ahlaki değerlere göre yaşayan, ülkesini seven, milli değerlerine bağlı gençlerin yetişmesi ile mümkündür.Bu görev Türk Eğitim sisteminin baş görevidir.

Bilindiği gibi Kurtuluş Savaşı zaferinden sonra Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nin oluşumu ve köklü değişiklikler ve eğitim alanındaki yenilikler bugün hala aynı özellikler ile kendini sürdürmektedir.Bir devletin yapı taşları arasında yer alan eğitim

sisteminin eksikliklerinin giderilmesi hususunda çalışmalar yapmak, devletin yapısında olması gereken diğer unsurları da olumlu yönde geliştirecektir.

O halde Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nin devamlılığı Türk Milli Eğitim sisteminin kendi içindeki sorunları çözümüyle ile gerçekleşecektir.

Türkçe Dersi ahlaki, milli ve insani değerleri öğretmeyi, bu değerlere uygun yaşamayı ve Türk Milleti'ni sevmeyi içinde barındırır. Bu önemli kişilik değerlerini aktarmak için Türkçe Ders kitaplarındaki metinleri araç olarak kullanan bu dersin diğer derslerden daha önemli olan niteliği de dil gelişimini destekleyici, Türk Dilini öğretici bir misyonu taşıyor olmasıdır. Türkçe ders kitaplarında yer alan metinlerin Türk Dilini en sade biçimde gösteren bir yapıda ve Türk Dilini sevmeye amacı taşıyan örnek metinleri içinde bulunduran bir durumda olması çocukları okumaya yönlendirmeyi sağlayacaktır. Türk edebiyatını ve dünya edebiyatını tanımaya, okumaya başlayan çocuk araştırmacı, yaratıcı bir yapıda olacaktır.

Diğer derslerde ve özellikle Türkçe Dersinde kazandırılması istenen tüm davranışlar, kişilik özellikleri ve yüce vatan sevgisi aslında Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nin kurucusu büyük lider Atatürk'ün özellikleri ile aynı olma özelliğini taşımaktadır. Dikkati çeken bir diğer hususta bu davranışları ve moral değerlerin Atatürk'ün altı ilkesini temel almasıdır. Cumhuriyetçilik, Milliyetçilik, Halkçılık, Devletçilik, Laiklik, İnkılapçılık ilkeleri Türkiye Cumhuriyeti'nin de temelidir. Bu açıklamalardan sonra ortaya yadsınamaz bir gerçek çıkar; Türkçe Dersinin hedeflediği tüm davranışları içinde barındıran örnek kişi, model olan insan Atatürk'tür.

Çocukları birey olarak topluma hazırlamak, Türk Milletini seven kişilikler olarak ahlaki yaşam kurallarını bilen ve bunları yaşamının her alanına yayabilen Türk

Gençlerini yetiştirmek için örnek model olabilecek Atatürk'ü Türkçe Ders kitaplarında yer alan metinlerde işlemek gerekmektedir. O'nun yaşadığı olayları aktarmak, kişilik özelliklerini yansıtmak ve dünya görüşünü ortaya koymak oldukça önemlidir. Atatürk'te bulunan vatan sevgisini çocukta yaşatmak hissettirmek yine Türkçe Dersi'nin ödevlerindedir. O halde Türkçe Ders kitaplarındaki Atatürk metinlerinin Türkçe Programına ve Atatürkçülük Programına ters düşmeyecek şekilde itina ile seçilmesi gerekmektedir.

Tartışılan problemlerden birisi Türkçe ders kitaplarında yer alan araç-metinlerdir.

Toplumun temeli olan çocuklara, onların seviyelerinin üzerinde metinler hazırlamak doğru olmayacaktır. Bu yargı bizi çocuklar için ayrı bir edebiyatın olması gerekliliğine yönlendirmektedir. Atatürk metinlerinin de bu doğrultuda hazırlanması, masal dünyasında olan çocuğa göre düşünülerek seçilmesi gerekmektedir.

İncelenen kitaplarda tüm Atatürk metinleri kişilik özellikleri, milli ve ahlaki, evrensel değerleri çocuğun kişilik gelişimi için önemli faktörlerdir. İkinci kademe çocukları için Türkçe ders kitaplarındaki metinlerin bilişsel alanda ifade bulduğu, yalnızca “bilme” basamağında kaldığı ortaya çıkmıştır.

Sosyal ve moral değerlerin çocuğun kişiliğinin gelişmesindeki önemi, çocuklara verilen Atatürk metinlerinin etkisinden ayrı düşünülmemeli ve kişilik modelini kazanmadaki yeri yadsınmamalıdır.

Atatürk'ün milli ve ahlaki değerler üzerindeki hassasiyeti sayesinde Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nin kurulduğu ve bu devletin devamlılığının da çocuklara verilecek eğitime “model olan Atatürk” metinlerinin etkisi unutulmamalıdır. Çünkü ikinci kademe olan bir çocuk model olarak öğrenmektedir.

ABSTRACT

Human beings gain their behaviours by the environment they live in continuously. Their behaviours appear according to their characteristics. Since it is not hereditary, the formation of a personality is quite difficult.

As it is known, the school age of a child begins after 7. Since the 8 year-education is obligatory, we can easily say that schools have an importance for personality progress. Primary education that is the best period for removing the education problems and gaining those behaviours is the period that a child finds his personality and characteristic, expressing himself and getting some behaviours. Besides the responsibilities and duties of teachers, course books must be prepared with care and attention.

Turkish course is the basic one of the others. In addition to reading, understanding and explaining skills, Turkish which includes the mission of being a good citizen has an effect on a child's personality progress.

7-12 ages that development psychology says they are the ages for a child to have an identity and the ethical values. Especially, at these years children learn by "imitating" They imitate their parents, teachers and the people around them. In another words, this is a time for a child to take someone as a model.

Having the right direction about the child development affects the future of a society.

The continuity of Turkish Nation is possible to have young people who love their country, live according to ethical values and are faithful to his national values. This is the main duty of Turkish Education.

As it is known, after the victory of the Independence War, the construction of the Turkish Republic and basic modifications and education reforms are still stands. Working on removing the deficiency of the education system develops the other parts of the government in a good way. So, the continuity of Turkish Republic becomes with solutions of Turkish Education problems.

Turkish course contains teaching ethical, national and humane values, living according to these and loving the country.

It also helps to improve the language development by using the text in the coursebooks.

If the text in those coursebooks shows Turkish Language in the most simple and enjoyable way, children will read more. If a child who begins to read and know Turkish Literature and Word Literature becomes creative and researcher.

The behaviours and characteristics that are wanted to teach in another lessons and especially in Turkish are the same with Atatürk's characteristics. Another thing is that these behaviours contains Atatürk's six principles Republicanism, nationalism, populism, statism, laicism, revolution are foundation of Turkish Republic.

After these explanations the truth comes out that Atatürk is the model person that Turkish course aims. Atatürk who is the model for Turkish Youth should be in text of Turkish course books. Narrating the events that he lived, his characteristics, and his philosophy is quite important. Keeping the love of your country alive is the duty of Turkish.

So, the text about Atatürk should be chosen with care and attention in a way that will not be wrong to Turkish Program and Kemalism. One of the problems is the text in the Turkish course books. It will be not right to prepare text above their level. This shows us that there should be a special literature for children. The text about Atatürk should be chosen and prepared considering the children's tale world, characteristics, and ethical, national and universal values are important for the child's personality progress. The text in Turkish course books in the secondary school is only on the "cognition" step and in the cognitive area. The importance of moral and social values in a child's development and the text about Atatürk given to children should be thought same.

We should not forget that the continuity of Turkish Republic will be with the text about "Model Atatürk" Because, a secondary school child learn by taking someone as a model.

ÖNSÖZ

Türkçe Kitaplarındaki Atatürk Metinleri inceleme üzerine yapılan bu araştırmanın kapsamını altıncı yedinci ve sekizinci sınıf Türkçe Ders Kitaplarında yer alan Atatürk Metinlerinin incelenmesi oluşturmuştur.

Üç ayrı yazar belirlenerek bu yazarların her sınıf için derlediği Atatürk metinlerinin tespiti ile başlayan bu çalışmada Milli Eğitim Bakanlığının Türkçe Ders Kitapları Nezihe YILDIZ'ın ve Metin GÜL ile Muhsin KÖKTÜRK'ün birlikte hazırladığı kitaplar seçilmiştir.

Araştırma teknikleri inceleme ve kaynak toplama olarak belirlenmektedir.

Çalışmada Türkçe Ders Kitaplarının bulunması konusunda zorluklarla karşılaşmıştır. Milli Eğitim Bakanlığı ilköğretim ders kitaplarını illere kendisi ve sayılı olarak gönderdiğinden kitaplara kırtasiyelerden değil Bursa Milli Eğitim Basımevinden ulaşılmıştır.

Çalışmada İlköğretim 2.Kademe çocuğunun Atatürk gibi iyi bir model kişilikten kazanacağı davranışlar esas alındığından eğitim alanının yanı sıra felsefe ve psikoloji alanlarından yararlanılmıştır. Bu alanda uzmanlaşmış olan kişilerden yararlanılmıştır.

Uludağ Üniversitesi Fen Edebiyat Bölümü Tarih Bölümü Doçentlerinden Sayın Prof.Dr.Saime YÜCEER'e Mustafa Kemal ATATÜRK ile ilgili bilimsel kaynak belirlemede yardımcı olmasından dolayı çok teşekkür ederim.

Tez çalışmamda makale kaynaklarına ulaşmamı sağlayan Uludağ Üniversitesi Rektör Danışmanı Sayın Prof.Dr.Hasan ERTÜRK'e teşekkürlerimi sunarım.

Çalışmada yardımcı olan tez danışmanım Uludağ Üniversitesi Türkçe Öğretmenliği Bölüm Dekanı Sayın Prof.Dr. Mustafa CEMİLOĞLU'na gösterdiği ilgi ve üstün yardımlarından dolayı çok teşekkür ederim.

Yapılan çalışmada maddi manevi yardımlarını esirgemeyen Sayın Avukat Sami EREN'e teşekkürü borç bilirim.

Her türlü kaynak taramada yardımcı olan Yalova İli ve Bursa İli Mustafakemalpaşa İlçe Milli Eğitim Müdürlüklerine teşekkür ederim.

İÇİNDEKİLER

	<u>Sayfa no</u>
TEZ ONAY SAYFASI.....	II
TÜRKÇE ÖZET.....	III
YABANCI DİLDE ÖZET.....	VI
ÖNSÖZ.....	VIII
İÇİNDEKİLER.....	X
KISALTMALAR CETVELİ.....	XIII

BİRİNCİ BÖLÜM

EĞİTİM FELSEFESİ

1.Eğitim.....	1
1.1 Eğitim Açıları.....	1
1.1.1. Milli Kültürün Önemi.....	2
1.1.2. Atatürk'ün Eğitim Görüşü.....	3
1.2. Eğitimin Felsefi Yönü.....	4
2.Eğitim Felsefesi.....	4
i. Varlık Felsefesi.....	4
ii. Bilgi Felsefesi.....	5
iii. Değerler Felsefesi.....	5

3.Eğitime Yön Veren Felsefi Akımlar.....6

4..Atatürk'n Eğitim Felsefesi.....7

TÜRK EğİTİM SİSTEMİNE YÖN VEREN İDEOLOJİLER

1.Türk Eğitimine Yön Veren İdeolojiler8

1.1.Osmanlıcılık.....8

1.1.1.İslamcılık8

1.1.1.1.Batıcılık.....9

1.1.1.2 Trklk.....9

1.1.2.Atatürkü Düşünce.....12

1.2.Cumhuriyet Dönemi Eğitim Politikaları14

2.Cumhuriyet Dönemi İdeolojileri ve Eğitim Politikası.....15

i. Tevhid-i Tedrisat Kanunu.....16

ii.ğretimin Birleştirilmesi.....17

iii.Eğitimin rgtlenmesi.....17

iv.1936 Yeni İlkokul Programı.....19

İKİNCİ BÖLÜM

ALTINCI YEDİNCİ SEKİZİNCİ SINIF ÇOCUĞUNUN GELİŞİMİ

1.Gelişim Psikolojisinde Altıncı, Yedinci ve Sekizinci Sınıf Çocuğunun Kişilik Gelişimi.....	22
2.Öğrenme ve Öğretme İlkelerinin Çocuğun Psikolojik Gelişimine Uygunluğu.....	36

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

DERS PROGRAMLARI

1.Türk Milli Eğitim Kanunu.....	37
1.1.Atatürkçülük Programı.....	40
1.1.1. Türkçe Programı.....	42
1.1.2.Atatürkçülük Programına Genel Bakış.....	46
1.2.Atatürkçülük Programında Yer Alan Bazı Yaklaşımlar.....	50
2.Türkçe Programına Genel Bakış.....	53

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

TÜRKÇE DERS KİTAPLARINDAKİ ATATÜRK METİNLERİ

1. Türkçe Ders Kitaplarının Tanıtımı.....	62
1.1.Türkçe Ders Kitaplarının Yazarları, Ders Kitaplarında Yer Alan Atatürk Metinlerinin Sayısı.....	63
1.1.1.Türkçe Ders Kitaplarındaki Atatürk Metinlerinin Konulara Göre Dağılımı.....	63
1.1.2. Türkçe Ders Kitaplarındaki Atatürk Metinlerinin Kavramlara Göre Dağılımı....	67
1.2.Türkçe Ders Kitaplarındaki Atatürk Metinlerinin Kavramlara Göre Değerlendirilmesi.....	71
i.Akılcılık ve Bilime Önem Verme.....	72
ii.Erdemli İnsan Olma.....	74
iii.Milli Eğitimin Önemini Kavrama.....	79
iv.Vatan ve Millet Sevgisi.....	81
v.Cumhuriyet Yönetiminin Önemini Kavrama...89	
vi.İnsan Sevgisi.....	92
vii.Sanatı Sevme.....	94
2.Türkçe Ders Kitaplarındaki Atatürk Metinlerinin Türlerine Göre İncelenmesi.....	96

3. Türkçe Ders Kitaplarındaki Atatürk Metinlerinin Sorulara Göre Dağılımı.....105

4. Türkçe Ders Kitaplarındaki Atatürk Metinlerinin Yazarlara Göre Dağılımı.....115

SONUÇ:.....121

KAYNAKÇA.....127

ÖZGEÇMİŞ.....130

KISALTMALAR CETVELİ

Kısaltma	Bibliyografik Bilgi
a.e.	Aynı eser/yer
a.g.e.	Adı Geçen Eser
a.g.m.	Adı Geçen Makale
Bkz.:	Bakınız
bkz.: yuk.	Eserin kendi içinde yukarıya atıf
çev.	Çeviren
der.	Derleyen
Haz.	Hazırlayan
M.E.B	Milli Eğitim Bakanlığı

EĞİTİMİN TANIMI

1.Eğitim

“Varlığın ve bilginin bilimsel olarak araştırılması olarak tanımlanan felsefe aynı zamanda bir bilimin ve ya bilgi alanının temelini oluşturan ilkeler bütünüdür.”* (Türk Dil Kurumu, 1988 : 435)

Eğitim biliminin de diğer bilimler gibi temelini felsefe oluşturmaktadır.

Eğitim süreci, bireyin topluma kazandırılmasını amaçlayan, bireyde oluşması istenen değişikliklerin davranışlarına yansımalarını hedefleyen ve sosyal yaşamda yol gösterici olarak kişilik gelişimine yardımcı olan yönelimdir.

Eğitimin tanımı üzerine bir çok düşünürün görüşleri vardır. Düşünürler genel anlamda eğitimi bireysel açıdan ele almıştır. Durkheim’a göre eğitim fizik ve toplumsal çevrenin insan üzerinde meydana getirdiği etkilerdir.Kant’a göre insanın mükemmelleştirilmesidir.J.S. Mill’e göre bireyin kendisi ve başkaları için bir mutluluk aracıdır. H.Spencer ve Herbart’a göre de iyi yaşama olanakları sağlayan etkinliklerin tümüdür.

Hedefler doğrultusunda davranışlarının değiştirilmesi beklenen öğrencinin toplumdaki yeri: ancak toplumun, çağın ve ülkenin gereklerinin öğrenci kavramının geçmiş ,bugün ve gelecek zaman boyutuyla değerlendirilerek kullanılabilir bir duruma getirilmesiyle gerçekleşebilmektedir.

1.1.Eğitimin Amaçları

Atatürk 1924’te:”Yeni Türk Cumhuriyeti’nin, yeni nesle vereceği eğitim, millî eğitimidir.” demektedir. (MEB, 2001a: 291)

1 Mart 1924’te yaptığı TBMM’nin açılış konuşmasında ise: “Türkiye’nin eğitim politikasının her derecesini, tam bir netlik ve hiçbir tereddüde yer vermeyen açıklık ile ifade etmek ve uygulamak lazımdır. Bu politika, tam anlamıyla millî bir mahiyette tayin olunabilir.” demektedir. (MEB, 2001b: 107)

Eğitimin mutlaka millî olmasının gerekçesini şöyle açıklıyordu: “Millî olmayan eğitim, yüzyıllardır süren felaketlerimizin temel sebeplerindendir.” (Akyüz ,1994: 292)

Atatürk 1 Mart 1922’de TBMM’nin 3. toplanma yılı başında yaptığı açılış konuşmasında “Yetişecek çocuklarımıza ve gençlerimize, görecekleri tahsilin hududu ne olursa olsun, her şeyden evvel, Türkiye’nin istiklaline, kendi benliğine, millî

geleneklerine düşman olan bütün unsurlarla mücadele etmek lüzumu öğretilmelidir.”demektedir ve bunun nedenini şöyle açıklamaktadır:

“Dünyadaki milletlerarası vaziyete göre, böyle bir mücadelenin gerektirdiği manevî ruha sahip olmayan fertler ve bu nitelikte fertlerden oluşan cemiyetlere hayat ve bağımsızlık yoktur. Silahla olduğu gibi dimağımız ile de mücadele etmek mecburiyetindeyiz.” (MEB, 2001a: 299)

16 Temmuz 1921 I. Maarif Kongresi’nde: “Eğitimdir ki bir milleti ya hür, bağımsız, şanlı, yüksek bir toplum halinde yaşatır veya bir milleti kölelik ve yoksulluğa terk eder.” demektedir.. (MEB, 1993: 12)

Atatürk eğitimin millî olmamasının sakıncalarını şöyle açıklamaktadır: “Bugün yeryüzünde 300 milyondan fazla İslam vardır. Ne yazık ki, tamamı şunun bunun kölelik zincirleri altındadır. Aldıkları manevî terbiye onlara bu kölelik zincirlerini kırabilecek insanlık meziyetini vermemiştir, veremiyor. Çünkü eğitimlerinin amacı millî değildir.” (Akyüz, 1993: 291)

1929 tarihli ilk mektepler talimatnamesinde şu amaçlara yer verilmiştir: “İlk mekteplerde eğitimin ilk ve son maksadı; çocukların, millî hayata layıkıyla intibak etmeleridir. Eğitimde Türklük ve Türk vatani esas mihrini teşkil etmelidir. Çocuklarda millî hislerin beslenmesi ve kuvvetlenmesi için her fırsattan istifade edilmelidir.” (Akyüz, 1993: 301)

1.1.1.Millî Kültürün Önemi

“Şimdiye kadar Takip edilen eğitim-öğretim biçimlerinin, milletimizin geri kalmasında en önemli sebep olduğu kanaatindeyim. Onun için millî eğitim programından bahsederken eski devrin asılsız uydurmalarından ve yaradılışımızla hiç alakası olmayan yabancı fikirlerden, Doğudan ve Batıdan gelebilen tesirlerden tamamen uzak, millî karakterimiz ve tarihimizle uyumlu kültürü kastediyorum. Çünkü millî dehamızın tam olarak gelişmesi ancak millî kültürle mümkündür. Herhangi bir ecnebi kültürü, şimdiye kadar takip edilen yabancı kültürlerin yıkıcı neticelerini tekrar ettirebilir.”demektedir. (MEB, 1993: 11-12)

Atatürk 20 Mart 1923’te Konyalı gençlere hitaben konuşurken: “Dünyanın bize hürmet göstermesini istiyorsak, evvela bizim kendi benliğimize ve milliyetimize bu

hürmeti hissen, fiilen davranış ve hareketlerimizle gösterelim; bilelim ki millî benliğini bulamayan milletler başka milletlerin avıdır.” demektedir. (MEB, 2001a: 85)

1.1.2. Atatürk’ün Eğitim Görüşü

Bilinçli bir toplumun varlığını, yeni inkılâpların ve cumhuriyet yönetiminin yerleşmesi ve yaşamasının ön şartı olarak gören Atatürk; eğitim sisteminin ülkemizin ihtiyaçlarına ve çağın gereklerine uygun olarak yeni baştan kurulmasını ve bu eğitimin aynı zamanda toplumun bütün kesimlerine yaygınlaştırılmasını gerekli görüyordu.

Cumhuriyetin ilk yıllarında bu yaklaşımla belirlenen millî eğitim politikası, temelde üç ana amaca yönelmiştir. Bunlar;

- 1- Millî kültür birliğinin sağlanması,
- 2- Vatandaşlık eğitiminin ve ilköğretimin yaygınlaştırılması,
- 3- Türkiye’nin ihtiyaç duyduğu eğitilmiş insan gücünün yetiştirilmesi olarak özetlenmektedir.

Bu amaçları gerçekleştirmek için çok emek sarf eden Atatürk, az zamanda çok iş başarmış; diğer alanlarda olduğu gibi eğitim alanında da değişimi gerçekleştirmiştir. Atatürk bu yönüyle, Çelik’in (1999) “Dönüşümcü lider” tanımına tam olarak uymaktadır. Çünkü, dönüşümcü liderliğin niteliklerini fazlasıyla taşımaktaydı.

Atatürk, çabası her alanda yenilikleri kapsarken, aslında bütün bu unsurların temelinde eğitimin olduğu gerçeğiyle eğitime çok önem vermiştir.

1 Mart 1922 günü TBMM’de yaptığı konuşmada: “Eğitim, hükümetin en verimli ve en mühim görevidir.” diyen Atatürk; Kurtuluş Savaşı’nın en sıkıntılı günlerinde millî eğitim sorunlarına eğilmiş ve 15 Temmuz 1921’de I. Maarif Kongresi’ni toplamıştır. Kongrede: “Asırlardır devlet bünyesinde süren derin idari ihmallerinin meydana getirdiği yaraların tedavisinde sarf edilecek emeğin en büyüğünü, hiç kuşkusuz eğitim yolunda göstermemiz lazımdır.” demiştir . (MEB, 2001b: 104)

Kurtuluş Savaşı’nın bitiği günlerde, “Memleketi kurtardınız; şimdi ne yapmak istersiniz?” sorusuna: “Millî irfanı yükseltmeye çalışmak en büyük emelimdir.” cevabını vermiştir.

Yeni kurduğu Türkiye Cumhuriyeti’nin devlet başkanı olması mecburiyetinden dolayı millî eğitim bakanı olmamış; fakat millî eğitimle çok ilgilenmiştir.

Cumhurbaşkanlığı yaptığı 15 yılda eğitimle ilgili 39 kanun çıkarmıştır.

1.2.Eğitimin Felsefi Yönü

Felsefe, bireylerle ve bireylerin yaşama bakışlarıyla ilgilenmektedir.Bir başka deyişle konusu insandır.Eğitimin de konusu insandır.Bu bağlamda da eğitim ve felsefe ayrı düşünülemez.Toplumsal yaşam ve toplumsal yaşama kuralları da eğitim ve felsefenin ortak konusudur.Öğretim kurumlarının eğitim ile ilgili önemle üzerinde durması gereken konu toplumun kültürünün özünü koruması ve devamlılığını sağlaması gereğidir.Toplumun değer yargıları eğitim yoluyla yeni nesillere aktarılacak sürdürülmelidir.

Eğitimin özellikle 19.yüzyıldan itibaren davranış bilimlerinden yararlanması kaçınılmaz olmuştur. Ancak bu şekilde eksiklikler giderilebilmektedir.

O halde felsefenin alanlarını ve bu alanların eğitimdeki yönü nedir? sorusunu açıklamakta yarar vardır:

2.Eğitim Felsefesi

Felsefi akımlarının eğitime çeşitli bakış açılarından yön vermeye ve onu değişik şekillerde yorumlamaya çalışmasıyla katkı sağlamıştır. Eğitim felsefesi, eğitime yön veren, eğitim uygulamalarına yol gösteren sistemli kavramlar bütünüdür. Eğitim felsefesi, çıkan sorunların felsefi bir şekilde ele alınması, incelenmesi, değerlendirilmesi, eleştirilmesi ve bu doğrultuda geliştirilmesidir. Bu şekilde eğitimi her yönüyle aydınlatmaya ve yönlendirmeye çalışır.

Felsefenin bilimler gibi üzerinde çalıştığı bir sınırlı alanı yoktur diye daha önce belirtilmişti.Felsefe insan ve evreni bütünüyle ele alırken, bilimler sadece alanları üzerinde inceleme yaparlar ve gerektiğinde diğer bilimlerin tüm verilerinden yararlanırlar. Bilimler bu yaklaşım ile kendilerini sınırlandırırken, felsefe böyle bir sınırlandırmadan uzaktır. Felsefenin temel uğraşı alanları genel olarak varlık felsefesi (ontoloji), bilgi felsefesi (epistemoloji) ve değerler felsefesi (aksiyoloji) şeklinde belirtilmektedir.

i)Varlık Felsefesi

Varlık felsefesi, insan ve evren ile ilgili gerçeği sorgulamaktadır. Varolmanın ortaya çıkarılmayan yönlerini, düşünsel olarak ortaya koymaya çalışmaktadır.Ontoloji bilimsel bilgileri temel olarak almaktadır.

ii)Bilgi Felsefesi

Bilgi felsefesi, bilginin oluşumu ile uğraşmaktadır. İnsanın nasıl bilebildiğini incelemektedir.Bilgi felsefesinde insanın bilgisine ulaşmada amaçlardan bir diğerini ifade etmektedir.Eğitim insan üzerine bir bilim dalı olduğundan, bilgilerin oluşumu yönünden yol gösterici bilgi felsefesi olacaktır.

Eğitim insan yetiştirme üzerine kurulan bir alandır .Bunun anlamı değerleri aşılama eğitim ile gerçekleşebilmektedir.

iii)Değerler Felsefesi

Değerler felsefi insanın davranışlarının dayandığı ilkeleri ve değerleri araştırmaktadır. İyi-kötü, güzel-çirkin, doğru-yanlış gibi sorularını cevaplamaya çalışır. Çünkü değerlerin insan hayatında önemli bir yeri bulunmaktadır.

Değerler felsefesi kendi içerisinde etik ve estetik olmak üzere ikiye ayrılmaktadır. Etik, ahlaki değerleri, estetik ise sanatsal değerleri konu edinmektedir.

Ahlak "bireyin doğru ve yanlış ayırt etmesini sağlayan ilke ve değerler bütünüdür."*(Yeşilyaprak, 2002:127)

Ahlak, bireyin yaşamının amacının ne olması gerektiğini belirleyen ve amaca ulaşmak için nasıl bir yol izlenmesi gerektiğini gösteren, faaliyetleri sırasında yapmak zorunda kalacağı tercihlerde kendisine rehberlik edecek değerleri belirten bir sistemdir.

Bir felsefe dalı olarak ahlak, İnsan hayatının amacı ne olmalıdır?Bu amaca erişmek için hangi araçları kullanmalı, hangi faaliyetlerde bulunmalıdır?Faaliyetleri sırasında yapmak zorunda kalacağı tercihlerde, kendisine rehberlik edecek değerler sistemi ne olmalıdır?gibi sorulara cevap aramaktadır.

Bir bilim olarak ahlak, bu değerler sistemini tanımlamak için çalışmaktadır.

Ahlak felsefelerinin temel sorusu; "Hangi değerler sistemi?" olmuştur.

Değerler sistemi kişinin yaşadığı toplumdaki değerler ile erdem sahibi olması tutarlı bir kişiliği, edinim için izleyeceği yolları tespit etmektedir.

Çeşitli felsefi akımların bilgi, değerler, ahlaki, insan ve onun eğitimine bakış açıları değişebilmektedir.Bu alanlarda ileri sürülen görüşler, eğitimin hedeflerini de kapsamaktadır. Çünkü eğitim felsefesi, insan, eğitim, eğitimin amacı nedir ? Kimler

eğitilmelidir ? Eğitimin kapsamı ne olmalıdır ? Eğitim insana ne kazandırmalıdır ? gibi sorulara farklı felsefelerin, farklı cevapları söz konusudur.

Ahlaki değerler bireyin yaşıdığı toplumun koşulları ile kendi kişilik gelişimi ve çevre ile iletişimi açısından da bağlantılı olmak zorundadır. Bu değerlerin bireye öğretilmesi nasıl ve hangi yöntemlerle gerçekleşebilmektedir? Bu sorunun cevabını bireyin kişilik gelişim evrelerinin nasıl gerçekleştiğinde aramak doğru bir yöntem olacaktır.İncelenen alanın ilköğretim 2.kademe çocuk gelişimi ile ilgisi olması kişilik gelişiminin bütün evrelerini belirtmek ve çocukların öğrenmeye hazır bulunuşluk seviyelerini göstermek gereğini doğurmuştur.

3.Eğitime Yön Veren Felsefi Akımlar

İdealizme göre en iyi eğitim zihinsel eğitimidir. Platon eğitimin meslek veya uzman öğretimi olarak yapılmasını kabul etmez. Gerçek bir eğitim evrensel ve edebidir. İdealizm gerçeğe gözlem ve deneye dayanan bilimsel yöntemlerden çok sezgisel, düşünsel yolla ulaşabileceğini ileri sürmektedir.

İdealizme göre eğitim bilimsel felsefe, matematik ve teoloji temel alınacaktır. Bunlar her zaman geçerli ve soyutlardır. Her dersin konuları aşamalı olarak sıralanmalıdır.

İdealizme göre kültürel doku ve gelenek önemlidir. İdealizme göre en uygun eğitim şekli, öğrenciye seçme fırsatı veren liberal eğitimidir.Öğrenciye kendi yetenekleri dikkate alınarak en geçerli tutum kazandırılmalıdır.

İdealizme göre eğitim, bireyi, iyi, doğru ve güzele teşvik etmelidir ve bireyin doğuştan getirdiği yetenekleri ortaya çıkarmalıdır.Eğitimde kültürel mirasın aktarılmasına değerlerin öğretilmesine önem verilmelidir. Öğretmen bu etkinlikleri yürütürken, iyi bir model olmalıdır.

Realizme göre varolan her şey gerçektir.Realizmde sistemli olarak aktarılabilecek bilgiler ile öğrenci gelişimine uygun olarak verilmesi istenmektedir. Eğitim bilgi aktarılmalı ve öğrenciyi araştırmaya teşvik etmelidir.

Pragmatizm esas itibarı ile Amerikalı felsefeci John Dewey'in deneysel düşünce sistemi üzerine kurulmuştur. Pragmatizme göre değerler ve ahlaki ilkeler yaşanan zamana, topluma ve kültürel göre değişmektedir.

Pragmatizme göre eğitim sosyal bir süreç, okul deneysel öğrenme için en uygun çevre, demokratik özgür bir toplumdur. J. Dewey'e göre okulun üç işlevi vardır. Bunlar:

basitleştirilmiş bir çevre sağlamak, özel olarak düzenlenmiş yaşantı ortam sağlamaktır ve sosyal çevredeki çeşitli öğeleri dengelemektir.

J.Dewey'e göre eğitimin araştırma özgürlüğünün olduğu demokratik ortamda daha etkili yapılacağını belirtmektedir. Dewey'in deneyciliğinde anahtar kavram olan deney, birey ile çevresi arasında etkileşimi ve ilişkiyi anlatmaktadır. Eğitim sürekli değişen çevre ve koşullarına, insanın uyumunu sağlamaktadır.

Pragmatizm'e göre bilgi insanın doğal ve sosyal çevresi etkileşimi sonucu yaşantılar yoluyla kazanılmaktadır. Eğitim hayat içindir. Eğitimin konuları hayattan seçilmektedir.. Bilgi bilimsel yöntem ile elde edildiğine göre eğitim öğrenci merkezli olarak yürütülürken, öğretmen yol gösterici olmalıdır. Eğitim programları öğrencilerin ilgi, yetenek ve hazır bulunuş düzeyine göre düzenlenmelidir. Öğrenme yaşayarak oluşturulmalıdır.

Türk Milli Eğitim sistemi idealist gerçekçi ve faydacı bir yapıya sahiptir. Kültürel açıdan değerlerin öğretimine önem verirken öğrenci gelişimini dikkate almakta ve başarıcılığa yönelik olarak yaşamak için bilgiler sunmayı tercih etmektedir.

4. Atatürk'ün Eğitim Felsefesi

Aytaç'a (2001) göre; Atatürk, "akılcı" ve "milliyetçi" dünya görüşüne sahip bir düşünür ve inkılâpçıdır. O, bu dünya görüşüne dayalı bir "Millî Kalkınma Stratejisi" geliştirmiştir. Kendisi bunu "Memleket Davalarının İdeolojisi" olarak adlandırır. Bu ideolojinin en önemli unsurlarından birini, onun taslağını çizdiği yeni eğitim politikasının programı teşkil eder.

Atatürk'ün eğitim politikası, kendi zamanının diğer ideolojilerinin eğitim politikalarıyla mukayese edilirse, onlardan temelde ayrıldığı rahatlıkla anlaşılabilir. Diğer ideolojilerin hepsi belirli bir unsuru alıp onu "mutlaklaştırmak"tır. İdeolojiler "devlet", "ırk", "işçi sınıfı", "din" veya "sermaye" gibi unsurlardan yalnızca bir unsuru eğitim politikasının yegane temeli olarak kabul etmektedir. Yani bunların hepsi de, felsefi dilde söylemek gerekirse "monist", yani tekçidirler. Atatürk, böyle tek yanlı bir düşünür değildir. Eğitim politikasının temelinde, birden fazla unsur yer almıştır. (Aytaç, 2001: 112-113)

Türk eğitimi yönlendirilirken; eğitim sistemlerini yönlendiren skolastizm, hümanizm, realizm, pragmatizm vb. doktrinlerin hiçbirine bağlı kalınmadığı ve çeşitli görüşlerden faydalanarak Türkiye'nin sorunlarını çözecek şekilde bir senteze gidildiği görülmektedir.

TÜRK MİLLİ EĞİTİM SİSTEMİNE YÖN VEREN İDEOLOJİLER

1.Türk Milli Eğitimine Yön Veren İdeolojiler

19. yüzyılın ikinci yarısı ve 20. yüzyılın başlarında Osmanlı İmparatorluğu'nda, Osmanlıcılık, İslamcılık, Batıcılık, Türkçülük, Meslekçilik ve Sosyalizm ana başlıkları altında toplanabilecek fikir akımları görülmektedir..

1.1.Osmanlıcılık

Osmanlıcılık, Osmanlı Devleti'nin çıkarlarını ön plana alan ve bu çıkarları kollamaya yönelik bir düşünce akımıdır.

Yusuf Akçuraoğlu Üç Tarz-ı Siyaset adındaki eserinde "...muhtelif cins ve dine mensup olup şimdiye kadar birbirleriyle kavga ve savaştan hali kalmayan unsurların şimdiden sonra kaynaşmalarının mümkün olmadığı..." yolundaki sözleri ile ifade etmiştir.. Atatürk de Osmanlıcılık fikrinin uygulanamayacağını şu sözleri ile ortaya koymuştur: "...Osmanlı İmparatorluğu içindeki muhtelif kavimler hep milli akidelere sarılarak, milliyet mefküresinin kuvvetiyle kendilerini kurtardılar. Biz ne olduğumuzu, onlardan ayrı ve onlardan yabancı bir millet olduğumuzu sopa ile içlerinden kovulunca anladık... Anladık ki kabahatimiz kendimizi unutmaklığımızmış. Dünyanın bize hürmet göstermesini istiyorsak kendi benliğimize ve milletimize bu hürmeti gösterelim. Bilelim ki milli benliğini bulamayan milletler başka milletlerin şikarısıdır. (ganimetidir)

1.1.1.İslamcılık

II. Abdülhamid'in, Meşrutiyet idaresine ara vermesi ve yeniden bütün yetkileri kendisinde toplayarak İslamcılık fikrini ön plana çıkarması bu fikrin öneminin kaybolmasına sebep olmuştur.

İslamcılara göre, demokrasi, meşrutî rejim ve en geniş özgürlükler İslamiyet'in özünde vardır ilkesi ile rejimin memleket şartlarına uydurulması gerekmektedir. Mehmet Akif "...Dini taklit, adetleri taklit, kıyafeti taklit, selamı taklit, kelamı taklit hülusa her şeyi taklit bir milletin fertleri de insan taklidi demektir ki, kabil değil gerçek bir sosyal topluluk vücuda getiremez, binaenaleyh yaşayamaz..." diye belirtmiştir.

1.1.1.1.Batıcılık

Tanzimat'tan sonra devleti kurtarmak ve modernleştirmek yolunda ortaya çıkan fikir akımlarından biri de Garpçılıktır. Batıcıların görüşlerini şu şekilde özetlemek mümkündür.

Batılaşmak, yani Batı devletlerine benzer bir hale gelmek kaçınılmazdır. İmparatorluğun gelişmesine ve ilerlemesine din, tek başına bir engel değildir. Fakat İslamiyet'in yanlış yorumlanması ve bir dizi batıl itikatların gelişmesi kalkınmaya engel olmaktadır.Oysa ki Türk Milleti kendi özünde Milli Değerlere sahip bir millettir.Bu noktada Türkçülük akımı ortaya çıkmaktadır.

1.1.1.2.Türkçülük

Türkçülük diğer akımlara oranla daha geç ortaya çıkmasına karşılık Milli Mücadele'nin başarıya ulaştırılması ve Cumhuriyetin örgütlenmesinde rol oynayan akımlardandır.

Türk milliyetçiliğinin ilk izleri 8. yüzyılın ilk yarısında yazılmış bulunan Orhun Abideleri'nde görülmektedir. "Türk" adı da yazılı olarak ilk defa bu abidelerde geçmektedir. Göktürk Hakanı Bilge Kağan, "Çin milletinin sözü tatlı, hediyesi yumuşak imiş, Çin milleti tatlı sözü, yumuşak kumaşıyla Türk milletini kendine yakınlaştırmış, kendine yakınlaşmayı da öldürmüş. Pek çok Türk milleti bu tatlı sözlere ve yumuşak hediyelere kanarak öldünüz" diye milletini uyarmış; "Türk milletinin adı, sanı yok olmasın diye gece uyumadım, gündüz oturmadım. Tanrı buyurduğu ve bahtlı olduğum için ölecek hâle gelen milleti dirilttim. Aç milleti tok, az milleti çok hâle getirdim" diyerek milleti için çalışmanın gerekliliğini belirtmiş; "Ey Türk, Oğuz Beyler, millet işitin! Yukarıda mavi gök çökmezse, aşağıda yağız yer delinmezse, senin ilini töreni kim bozabilir?..Ötüken ormanında kalırsan, yurdunu ebediyen elinde tutacaksın" diyerek ülkesinin geleneklerini ifade etmiş; "Türk beyler Türk adını bıraktı, gelinlik kızların cariye, yiğit erkeklerin köle oldu" diyerek Türk adının önemini vurgulamış; "Ey Türk titre ve kendine dön!" diyerek de millî benliğin önemini belirtmiştir. Türklerin İslâmiyet ile tanışmasından hemen sonra 11.yy.da Kaşgarlı Mahmut tarafından Araplara Türkçe öğretmek için yazılan ilk Türkçe sözlük Divanü Lügati't-Türk'te Kaşgarlı Mahmut "Gördüm ki Yüce Tanrı devlet güneşini Türklerin burçlarından doğdurmuş, onlara Türk adını kendisi takmış, hakanlığı onlara kendisi vermiş. Zamanımızın

padişahlarını hep onlardan teşkil etmiş. Cihan halkının dizginlerini onların ellerine bırakmış. Her kim onların diline sığırsa onu kendinden sayıyorlar, her türlü korkudan kurtarıyorlar. Bunun içindir ki Türk olmayanlar da Türk diline sığınmakta, bu vesileyle zarar ve ziyandan kurtulmaktadır" diye Türk milletini övmüş ve "Türk dilini öğreniniz çünkü onların uzun sürecek saltanatları vardır" demiştir.

18. ve 19.yy.da batıda Türkoloji çalışmaları artmış, Orhun Abideleri ve Kutadgu Bilig gibi Türklerin temel kaynakları çözülmüştür.Vatan, millet, halkçılık gibi kavramlarla yeni bir edebiyat yaratmak isteyen Tanzimat'ın ilk isimleri yani, Şinasi, Namık Kemal, Ziya Paşa sayılmaktadır.

Ziya Gökalp, Tekin Alp gibi yazarlar "Türk Yurdu", "İktisadiyat Mecmuası" gibi dergilerde "Millet Nedir? Millî İktisat Neden İbarettir"; "İktisad-ı Millî; "Millî İktisada Doğru" yazılar yazarak halkı bilgilendirmeye çalışmışlardır.Siyasal bağımsızlığın sağlanması için, önce kültürel bağımsızlığın sağlanması gerektiğini ifade ettiler. Dilde sadeleşmeye, tarih bilincini aşlamaya çalıştılar. Bu hususta Mehmet Emin Bey'in "Cenge Giderken" adındaki şiiri;

"Ne mutlu bana ki Türk yaratıldım
Gönlümün en yüksek gururudur bu
Ne esir edildim, ne de satıldım
Türk benliği, Türk şuurudur bu"

Türkçülük akımının son amacı; "Asya'da birbirine bitişik olarak yayılmış olan Türk illerini Osmanlı bayrağının gölgesinde toplayarak büyük ve kuvvetli bir "İLHANLIK" teşkil etmektir. Ziya Gökalp "Turan" adındaki şiirinde Türkçülük akımının bu amacını şöyle açıklar.

Vatan ne Türkiye'dir. Türklere, ne Türkistan
Vatan büyük ve müebbet bir ülkedir; TURAN.

Namık Kemal ise "Dönersem kahpeyim millet yolunda bir azimetten" diyerek millet yolunda çalışmanın önemini belirtmiştir. Ziya Paşa'da da dil ve edebiyat alanlarında Türkçü bir tutum görülür.

Ahmet Vefik Paşa'yla başlayan ilmî milliyetçilik Süleyman Paşa, Özbekler Tekkesi Şeyhi Süleyman Efendi, Ali Süavî, Ahmet Cevdet, Ahmet Mithat Efendi, Veled Çelebi, Şemseddin Sami ve Bursalı Tahir'le devam etmiştir.1905-1917 yılları arasında Rusya

Türkleri arasında baş gösteren milliyetçilik hareketleri Türkiye'yi de olumlu bir şekilde etkilemiştir. Öncelikle aydınlar "Tercüman"ın kullandığı 1908'de başlayan II.Meşrutiyet tamamıyla Jön Türklerin eseri olmuştur. Jön Türkler ve kuruluş amacıyla Osmanlılık siyasetini izleyen İttihat ve Terakkî daha sonraları kısmen Türkçülüğe yönelmişlerdir.

Derneğin üyeleri arasında İsmail Gaspralı'dan Bursalı Mehmet Tahir'e, Rıza Tevfik'e, Mehmet Emin Yurdakul'a hatta Agop Boyacıyan'dan, Viladimir Gordicuski'ye, Antuan Tıngır'a, Rahip Karaçun'a kadar değişik yelpazedeki ve inançtaki şahısların bulunması, derneğin ilmi ve medenî milliyetçilik prensiplerinden hareket ettiğini göstermektedir. Dernek Necip Asım ve Fuat Kösearif'in vazife icabı ayrılmaları ve 1911 yılında fiilen Türk Ocağının kurulmasıyla kapanmıştır.

Selânik'te 1911 yılında Genç Kalemler adıyla bir dergi çıkarılmaya başlanmıştır. Genç Kalemler, Ömer Seyfettin ve Ali Canip'e, daha sonra bu gruba Ziya Gökalp, Aka Gündüz, Mehmet Fuad'ın katılmasıyla güçlenmiştir. Ömer Seyfettin'in derginin ilk sayısında kaleme aldığı "Yeni Lisan" adlı uzun makalesi geniş akisler uyandırmış, Tanzimat'la başlayan dil milliyetçiliği akımının mihenk taşlarından biri olmuştur.

Türkçülüğe önce Turancılıkla başlayan Ziya Gökalp, Türkçülüğün sosyolojik temellerini ortaya atan ilk kişidir. Ziya Gökalp' göre "Türkçülük, Türk milletini yükseltmek demektir. Millet, ne ırkî, ne kavmî, ne coğrafî, ne siyasî, ne de idarî bir zümredir. Millet, lisanca, dince, ahlâkça ve bediiyatça müşterek, aynı terbiyeyi almış fertlerden mürekkep bir harsî zümredir."Türkiye Cumhuriyeti'nin kurucusu Mustafa Kemal Atatürk, fikir plânında kurucusu Ziya Gökalp'tir. Atatürk de, bu durumu, "Vücudumun babası Ali Rıza Efendi, fikrilerimin babası Ziya Gökalp'tir." diye açıklamıştır "Cenneti Gören Uhut Şehitleri Gibi Türk Birliğini Görüyorum." "Bir Türk dünyaya bedeldir" diyen Atatürk. Söylevlerinde hep milletleşmekten bahsetmekteydi. "Bir ulusun inkılabını, hazır elbise gibi giyme teşebbüsü, onu tatbik eden milletler için fena neticeler doğurmuştur" sözleri O'nun bu görüşünü yansıtmaktadır.

Türk Toplumunun adı "Türk Milleti" yeni "Türk Devleti" nin adı "Türkiye Cumhuriyeti" olarak belirmiş, Kurtuluş Savaşından sonra, Türkiye Cumhuriyeti adı ile ortaya çıkan yeni Türk Devleti'nin dayandığı Atatürk ilkeleri, fikir ve anlayış olarak oluşu gelişmiştir.

Cumhuriyetçilik, Milliyetçilik Halkçılık, Laiklik, Devletçilik ve Devrimcilik olarak ifadesini bulan bu ilkeler, bir bütünü oluşturan ve "ortak özellikleri" bulunan ilkelere dir. Atatürk ilkeleri Türk Toplumunu'nun ihtiyaçlarından doğduğundan, bunlarda baskı, taklitçilik veya özentisi yoktur. Bunların sağladığı uyum ve bütünlük "Kemalizm" denilen Dünya görüşünü ortaya çıkarır. Kemalizm gibi, Milliyetçi ideolojiler özgürlük ve bağımsızlığı tehlikeye girmiş bir ülkenin sınıfsal değil, ulusal bir başkaldırısı neticesinde oluşmuştur.

Tarihsel olarak Türklük kavramının oluşumu ve gelişimi Atatürk'e kadar Türkiye Cumhuriyeti'nin kuruluşuna kısaca yukarıda anlatıldığı şekildedir. Şüphesiz bu kültürün devamı eğitim anlayışına bağlıdır. Türkiye Cumhuriyeti, barışçı bir dış politika ile laiklik, hukukun üstünlüğü, çoğulcu ve katılımcı demokrasi, insan hak ve özgürlükleri içinde bulundurmaktadır. Bunun sürekliliği Türk Eğitim sisteminin görevi olmalıdır. Çünkü bir milletin değerleri kolay kazanılmamakta ve bu değerlerin çağlar boyu sürmesinin sağlanması eğitimle sağlanabilmektedir. Atatürk'ün önderliğinde kurulan Türkiye Cumhuriyeti, benimsemiş olduğu değerler sistemi temelinde çok kısa bir zaman dilimi içinde toplumsal yaşamın her alanında gerçekleştirdiği devrimlerle, Türk Milletini ve onun değerler sistemini tarihteki yerine oturtmuştur. Bu değerler sisteminin Türk Gençliğine kazandırılması da Türk Eğitim sisteminin en önemli vazifesi olmalıydı. Zaten Atatürk ilke ve inkılapları Türk Milleti bilinci ve Atatürk "ün kişilik özellikleri ahlaki değerlerle de örtüşen bir yapıya sahip olduğundan ve temelini ulu bir vatan sevgisinden aldığından toplumsal yaşam kuralları ile doğrudan bağlantılı olduğundan eğitimin içerisinde yer almaması düşünülemez.

1.1.2. Atatürkçü Düşünce

Atatürkçü düşünce idealist bir düşüncedir. Atatürk 29 Ekim 1933'te 10. Cumhuriyet Yıldönümü dolayısıyla, Ankara'da yapılan büyük törende verdiği 10. Yıl Nutku, bu düşünceyi ortaya koymaktadır: 'Yurttaşlarım! Az zamanda çok ve büyük işler yaptık. Bu işlerin en büyüğü, Temeli, Türk kahramanlığı ve yüksek Türk kültürü olan Türkiye Cumhuriyeti'dir. Bundaki muvaffakiyeti Türk milletinin ve onun değerli ordusunun bir ve beraber olarak azimkara ne yürütmesine borçluyuz. Fakat yaptıklarımızı asla kafi göremeyiz. Çünkü daha çok ve daha büyük işler yapmak mecburiyetinde ve azmindeyiz. Yurdumuzu dünyanın en mamur ve en medeni memleketleri seviyesine

çıkarcacağız. Milletimizi en geniş refah, vasıta ve kaynaklarına sahip kılacağız. Milli kültürümüzü muasır medeniyet seviyesinin üstüne çıkaracağız. Bunun için, bizce zaman ölçüsü geçmiş asırların gevşetici zihniyetine göre değil, asrimizin sürat ve hareket mefhumuna göre düşünülmelidir. Geçen zamana nispetle, daha çok çalışacağız. Daha az zamanda, daha büyük işler başaracağız. Bunda da muvaffak olacağımıza şüphem yoktur. Çünkü, Türk milletinin karakteri yüksektir. Türk milleti çalışkandır. Türk milleti zekidir. Çünkü Türk milleti milli birlik ve beraberlikle güçlükleri yenmesini bilmiştir. Ve çünkü, Türk milletinin yürümekte olduğu terakki ve medeniyet yolunda, elinde ve kafasında tuttuğu meşale, müspet ilimdir. Sunu da ehemmiyetle tebarüz ettirmeliyim ki, yüksek bir insan cemiyeti olan Türk milletinin tarihi bir vasfı da, güzel sanatları sevmek ve onda yükselmektir. Bunun içindir ki, milletimizin yüksek karakterini, yorulmaz çalışkanlığını, fitri zekasını, ilme bağlılığını, güzel sanatlara sevgisini, milli birlik duygusunu mütemadiyen ve her türlü vasıta ve tedbirlerle besleyerek inkişaf ettirmek milli ülkümüzdür. Türk milletine çok yarasan bu ülkü, onu, bütün beşeriyete hakiki huzurun temini yolunda, kendine düşen medeni vazifeyi yapmakta, muvaffak kılacaktır. Büyük Türk Milleti, On beş yıldan beri giriştiğimiz işlerde muvaffakiyet vaat eden çok sözlerimi işittin. Bahtıyarım ki, bu sözlerimin hiçbirinde, milletimin hakkımdaki itimadını sarsacak bir isabetsizliğe uğramadım. Bugün, aynı iman ve katiyetle söylüyorum ki, milli ülküye, tam bir bütünlükle yürümekte olan Türk milletinin büyük millet olduğunu, bütün medeni alem, az zamanda bir kere daha tanıyacaktır. Asla şüphem yoktur ki, Türklüğün unutulmuş büyük medeni vasfı ve büyük medeni kabiliyeti, bundan sonraki inkişafıyla, atının yüksek medeniyet ufkunda yeni bir güneş gibi doğacaktır.

Türk Milleti!

Ebediyete akıp giden her on senede, bu büyük millet bayramını daha büyük şereflerle, saadetlerle huzur ve refah içinde kutlamamı gönülden dilerim.

Ne mutlu Türküm diyene! ‘

Ankara 1933

İdeolojiler fikir, düşünce ve inanç sistemleridir. Kemalizm de "Ulusal" bir ideolojidir. Kaldı ki bu ideolojinin yaşam felsefesi olarak her alanda benimsenmesi

gerektiği gerçeğiyle eğitim hayatındaki önemi de ortadadır. Nitekim: 15 Temmuz 1921'de ilk Millî Eğitim Kongresini açarken şu önemli sözlerle belirtmiştir :

"Şimdiye kadar takib olunan tahsil ve terbiye usullerinin milletimizin gerileme tarihinde en önemli bir amil olduğu kanaatindeyim. Terbiyedir ki, bir milleti ya hür, müstakil, şanlı, ali bir heyeti içtimaiye halinde yaşatır veya bir milleti esaret ve sefaletle terk eder. Efendiler, yetişecek çocuklarımıza ve gençlerimize görecekları tahsilin sınırını ne olursa olsun, en evvel ve her şeyden evvel Türkiye'nin istiklâline, kendi benliğine, millî geleneklerine düşman olan bütün unsurlarla mücadele etmek lüzumu öğretilmelidir. Dünyadaki milletlerarası duruma göre, böyle bir savaşın gerektirdiği terbiye unsurları ile donanmış olmayan fertler ve bu maliyette fertlerden toplanmış cemiyetlere hayat ve istiklâl yoktur. Silâhla olduğu gibi dimağı ile de mücadele mecburiyetinde olan milletimizin birincisinde gösterdiği kudreti, ikincisinde de göstereceğine asla şüphem yoktur. Milletimizin saf karakteri kabiliyetlerle doludur. Ancak, bu tabii kabiliyeti bilecek usullerle donanmış vatandaşlar lazımdır."

Her ideoloji yaşadığı toplumun şartlarına göre ortaya çıkmaktadır. Kemalizm'de Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nin kuruluşu ile Türk Milleti'nin beklentilerini karşılayacak şekilde oluşmuştur. Eğitim dahil olmak üzere her alanda yapılan yenilikler ve görüşler evrensel nitelik taşıdığından dolayı da Kemalizm'in benzeri yoktur.

Kemalist İdeolojinin en önemli niteliği, "Akılcı ve Bilimci" olmasıdır. Bunun anlamı ise "Millî", "Milletlerarası" sorunlara duygusal ve dogmatik açıdan ve peşin hükümler ve kalıplara değil, akılcı, bilimci ve pragmatik bir yaklaşımla eğilmektir.

1.2. Cumhuriyet Dönemi Eğitim Politikaları

Kurtuluş Savaşı'ndan sonra Türkiye Cumhuriyeti adı ile oluşturulan yeni yeni Türk devleti'nin dayandığı "Atatürk İlkeleri" nin Cumhuriyetçilik, Milliyetçilik, Halkçılık, Laiklik, Devletçilik ve Devrimcilik gibi çeşitli ideolojik ilkelerden oluştuğu ve "Altı Ok" olarak sembolleşen bu ilkelerin özellikle tek parti döneminde "Kemalizm" olarak adlandırıldığı bilinmektedir.

Kurtuluş Savaşımızın askeri yönü sona erip, vatan toprakları dış düşmanlardan temizlenince, başta bilgisizlik, yoksulluk ve geri kalmışlık olmak üzere, bütün iç düşmanların tüm güçleri ile ayakta kaldığı ve ülkemizin çağdaş milletler düzeyine çıkabilmek için çok şeyler yapmak gerektiği görüldü. Bunun için, öncelikle, toplumda

uyanmış bulunan "millet olma bilinci" ni pekiştirmeye lüzum vardı. Yüzyılların birikimi olan yanlış inançlar ve anlayışlar yüzünden, milletimiz bu bilinçten oldukça yoksun bir seviyede kalmıştı.

2.CUMHURİYET DÖNEMİ İDOLOJİLERİ VE EĞİTİM POLİTİKALARI

Kurtuluş Savaşı'nın amacı millî birliğin sağlanması ve çağdaşlaşma olduğu için, Osmanlı eğitim sistemi yeni bir sistem getirilmeliydi. Kurtuluş Savaşı yıllarında Mustafa Kemal, eğitim konusunda da çalışmalara başlamıştır. 16 Temmuz 1921'de yaptığı bir konuşmada millî kültürün önemi ve gerekliliğinden bahisle, eğitim ve kültür konusundaki bölünmüşlüğü kaldırılmasını savunarak, Osmanlı Devleti'nde varolan, mektep-medrese ayrımının kaldırılacağını söylemiş, eğitimin yaygınlaştırılarak bilgisizliğin yok edilmesi gerektiğini vurgulamıştır.

Atatürk'ün bu savaştan amaçladığı, bağımsız ve ulusal, çağdaş bir Türk Devleti kurmaktır. Bu noktadan hareketle Atatürk, eğitimin ulusallaşmasını ilk hedef olarak belirlemiştir. Ülkenin belirli bir eğitim programından yoksun olması, nedeniyle, Sakarya Savaşı'nın hemen öncesi olmasına karşın, 16 Temmuz 1921'de Ankara'da ilk "Maarif Kongresi"ni toplamıştır. Atatürk, ulusal eğitim programının, bir an önce hazırlanıp bu temelin oluşturulmasını belirtmiştir.

Atatürk, millî eğitim programının eski devrin hurafelerinden, yabancı fikirlerden tamamen uzak hazırlanmasını istemiştir. Bursa'da İstanbul öğretmenlerine yaptığı konuşmada da fikirleri safsatalardan, akıl ve mantığa uymayan inanç ve geleneklerden temizlemeyi, bilim ve fen düsturlarını rehber edinmeyi tavsiye etmiştir. Mustafa Kemal, 1922 Martında Sovyet Elçisi Arolov'la birlikte Konya okullarını gezerken, medrese hocalarını azarlamış, savaş bitince onlarla "ciddi" konuşacağını söylemiştir. (Melih, 1980)

Türk ulusunu çağdaşlaştırmak, laikleştirmek için Atatürk, amaçlarının pek çoğunun laik bir eğitim sistemi üzerine kurulabileceğini görmüştür. Çağdaş düzen her şeyden önce özgür düşünce ve aklın çalışması üzerine kurulmuştur. Yeni kurulmuş Türk devletinin ise başlıca gereksinimini, en iyi, onu yaşatacak Atatürk'ün sözleriyle "fikri hür, irfanı hür, vicdanı hür kuşaklar da bulabiliriz. Dolayısıyla medrese eğitiminden yetiştirdiği fikir ve vicdanları dinsel kuralların özgür düşünceden uzak olduğu söylenebilmektedir.

Medreselerin, okulların ayrı yerlere bağılılığı, ayrıca kendi yönetimlerine sahip azınlık okullarının bu dağınıklıkları sürdürükçe ülkeye gerçek bir eğitim düzeni sağlanamayacağı anlaşılmıştır.

i.Tevhid-i Tedrisat Kanunu

3 Mart 1924 tarihinde TBMM tarafından, eğitim birliğine gölge düşürecek engelleri ortadan kaldıran yasalar görüşüldükten sonra, Tanzimat'tan bu yana süregelen, ikili eğitim problemini çözecek ve eğitim sisteminde bir millet yetiştirecek olan Tevhid-i Tedrisat Kanunu kabul edilmiştir. (Merih, 1980)

Tevhid-i Tedrisat sayesinde eğitim birliği sağlanmış, milli kültür bilincine sahip Türk gençleri yetiştirmek hedeflenmiştir.

Cumhuriyet dönemi eğitim politika ve stratejileri; Atatürk ilkelerine bağılı millî, demokratik, lâik ve çağdaş eğitim-öğretim esaslarına dayanmaktadır. Oluşturulan politika ve stratejiler ışığında çağdaş bireyler yetiştirmek için; eğitimin tüm alanlarındaki gelişmelerden yararlanmak zorunlu olmaktadır. Mustafa Kemal Atatürk, Cumhuriyeti kurma çalışmalarını sürdürürken, diğeryandan Millî Eğitim sistemimizin esaslarını belirleme çalışmalarına yönelmiştir.

Kurtuluş Savaşı sonrası Mustafa Kemal Atatürk; yeni ulus oluşturma sürecinde eğitimin önemine işaret etmiş ve toplumun, çağın ve çevrenin beklentilerini tatmin edecek bir eğitim anlayışını şu şekilde tarif etmiştir.

“En önemli ve verimli vazifelerimiz Millî eğitim işleridir. Millî eğitim işlerinde kesinlikle zafere ulaşmak lazımdır. Bir milletin gerçek kurtuluşu ancak bu şekilde olur. Bu zaferin sağlanması için hepimizin tek vücut ve tek düşünce olarak esaslı bir program üzerinde çalışması lazımdır. Bence, bu programın iki esaslı noktası vardır:

- Sosyal hayatımızın ihtiyaçlarına uygun olma
- Çağın gereklerine uygun olma” (Palazoğlu, 1999: 213).

Atatürk'e göre eğitim, ulusal idealleri beslemek, özgür ve ulusal bir devlet yaratmak, dinamik ve çağdaş bir toplum kurmak için en önemli araçtır. Bu nedenle atılması gereken ilk adım, millî bir eğitim sistemi oluşturmaktır.

Mustafa Kemal Atatürk bu eğitim sisteminin amacını; “Millî Eğitimin gayesi yalnız hükümete memur yetiştirmek değil, daha çok memlekete ahlaklı, karakterli, cumhuriyetçi, inkılâpçı, olumlu, atılgan, başladığı işleri başarabilecek kabiliyette,

dürüst, düşünceli, iradeli, hayatta rastlayacağı engelleri aşmaya kudretli, karakter sahibi genç yetiştirmektir. Bunun için de öğretim programları ve sistemleri ona göre düzenlenmelidir.” (1923) şeklinde belirtmiştir (Palazoğlu, 1999: 213)

Cumhuriyet döneminde eğitimin başlıca amacı; her düzeydeki okullarda öğrencilere cumhuriyetçi ve demokratik bir siyasi eğitim vermek olmuştur. Cumhuriyetin ilk yıllarında yayımlanan genelgede; “okullar Cumhuriyet esaslarına sadık kalmayı telkine mecburdur (12 Aralık 1923)” ve “çocuklarımız kalplerinde ve ruhlarında Cumhuriyet için fedakar olmak mefkuresini taşımalıdır (8 Eylül 1924)” ifadeleri yer almaktadır. 1931 yılında yayımlanan bir başka genelgede ise; “her dersin amacı öğrencileri, Millî hayata intibak ettirmek ve onları Türk milletine ve Türkiye Cumhuriyetine azami derecede bağlı ve azami derecede faydalı birer vatandaş haline getirmektir” denilerek eğitimin amacı açıklanmıştır (Akyüz, 1982:206-207)

O halde Cumhuriyet’in kuruluşuyla başlatılan yeni toplumsal yapının amacı, toplumsal yapıyı eğitimle oluşturmaktır sonucuna varılmaktadır.

ii.Öğretimin Birleştirilmesi :

3 Mart 1924’de 430 sayılı Tevhid-i Tedrisat Kanunu ile değişim süreci başlatılmış oldu. Öğretimin Birleştirilmesi anlamına gelen bu yasanın; eğitim sisteminin demokratikleştirilmesi ve lâikliğin eyleme dönüştürülmesi olmak üzere iki temel özelliği bulunmaktadır.

iii.Eğitimin Örgütlenmesi

22 Mart 1926 yılında çıkarılan 789 sayılı Maarif Teşkilatına Dair Yasa ile;

* Türkiye’de hiçbir okulun Millî Eğitim Bakanlığı’nın izni ve uygun görüşü alınmadan açılmayacağı,

* Diğer Bakanlıklara bağlı ortaöğretim kurumlarındaki öğretim programlarını da yapma görevinin Millî Eğitim Bakanlığı’na ait olduğu,

* Yerel yönetimlerce yürütülen meslekî teknik öğretim kurumlarının Bakanlık bünyesine alınması,

* İlköğretim okullarının şehir, kasaba ve köylerde gündüzlü-yatılı olarak, ortaöğretim okullarının; liseler, orta okullar, ilk öğretmen okulları ve köy ilk öğretmen okulları olarak düzenlenmesi hükmü getirilmiştir. Ayrıca yasada yüksek ve orta öğretmen okullarına da yer verilmiştir.

Bakanlık bünyesinde bir “Dil Heyeti” ile bilim ve uzmanlardan oluşacak Talim ve Terbiye Kurulunun oluşturulması da bu yasa ile hüküm altına alınmıştır.

Eğitimin Niteliğini Geliştirme :Cumhuriyet döneminde Heyet-i İlmîye ve Eğitim Şûrası adı altında eğitim toplantıları yapılarak, bu toplantılarda eğitimin niteliğini geliştirmeye yönelik eğitim-öğretim konuları tartışılmış ve bazı temel ilkeler tespit edilmiştir.

Bu toplantılardan ilki 1921 yılında, Ankara’da top seslerinin duyulduğu bir ortamda yapılan 1. Maarif Kongresidir. Kongrenin eğitim tarihimiz içinde önemli bir yeri vardır. Bu kongre okul ve öğrenci durumunu gözden geçirmek, yapılması gereken çalışmaları belirlemek ve eğitime Millî bir yön vermek amacıyla toplanmıştır. Bu Şûra’ya yurdun her yanından gelen 250’den fazla erkek ve bayan öğretmen katılmıştır. Mustafa Kemal ise cepheden gelerek kongreyi açmış ve Millî Maarif Teşkilatının kurulmasını istemiştir. Şûra’da;

- 1-Halkı eğitmenin devletin en önemli ve en verimli görevinin olduğu,
- 2-Köy öğretmenlerinin yetiştirilmesi,
- 3-İlkokul ve orta öğretim programlarının düzenlenmesi, kararları alınmıştır.

Ayrıca 3 kez (Temmuz 1923, Nisan 1924, Aralık 1925-Ocak 1926) Heyet-i İlmîye toplanmıştır. 1926 yılında Talim ve Terbiye Kurulunun kurulması ile bu toplantıların organizasyon görevi Millî Eğitim Şuraları adıyla bu Kurula verilmiştir. İlki 1939 da olmak üzere, 1999 yılına kadar 16 Millî Eğitim Şurası toplanmış ve eğitim programlarından öğretmen yetiştirmeye, eğitimin yapısal düzenlemesinden, işlevsel düzenlemeye kadar çok sayıda konu tartışarak eğitime yansıtılmıştır.

Eğitimi Yaygınlaştırma: Türkçe’yi ortak dil yapmak amacıyla 1928 yılında Lâtin temelli yeni bir alfabe kabul edilmiştir. Türkçe’nin yabancı dillerin sarmalından kurtarılması, bilimin gereğine göre geliştirilmesi ve yanlış kullanımının önüne geçilmesi amacıyla 1931 yılında Türk Tarih ve 1932 ‘de de Türk Dil Kurumu kurulmuştur.

* Yeni alfabenin halka öğretilmesi için geniş bir okuma yazma faaliyeti başlatılmıştır.

* Ders kitapları, sözlükler, tüm basılı resmi yayımlar yeniden hazırlanmıştır.

* Günlük dilde olduğu gibi, bilimsel terimlerde de çok geniş bir Türkçeleştirme faaliyetine girilmiş, okullarda öğretim bu yeni terimlerle yapılmıştır.

Cumhuriyetin ilk yıllarında okur-yazar oranı %10 civarındaydı. Bu sebeple Millî Eğitim Bakanlığı cumhuriyetin ilk yıllarından itibaren uzun yıllar eğitimin alt yapısına dönük çalışmalar yapmıştır. Bu bağlamda;

- * Okur-yazar nüfusu artırmak,
- * Okul yapmak, yaptırmak,
- * Okulları gerekli araç-gereçle donatmak,
- * Öğretmen yetiştirmek gibi niceliğe dönük çalışmalar hep ön plânda olmuştur.

iv.1936 Yeni İlkokul Müfredat Programı

Cumhuriyet Döneminde sonra hazırlanan 1936 Yeni İlkokul Müfredat Programının hedefleri ve amaçları bakımından değerlendirilmesi şu şekildedir:

1936 Yeni İlkokul Müfredat Programı'nda dikkati çeken en önemli özellik, hedefler ve amaçlar bakımından önceki programda ifade edilmeyen bazı kavramlara yer verilmiş olmasıdır. Bu kavramlardan ilki "Millî Eğitim"dir.. Milliyetçi ilkeler ilkokul programının en üstün hedefi olarak tespit edilmiştir. Yeni İlkokul Müfredat Programı'nda ilkokulun millî eğitim kurumu olduğu, çocukların millî ülküleri ile Türk vatandaşı olarak yetiştirilmesi gerektiği vurgulanmıştır. Programda Türkçe dersinin genel hedefleri şöyledir; Türk dil inkılâbının ilkokulun payına düşen gayelerini tahakkuk ettirmek. Talebeyi sözlü veya yazı ile ifade olunan düşünceleri ve duyguları iyi ve doğru olarak anlamaya çalıştırmak. Talebeye; bildiğini, duyduğunu ve düşündüğünü sözlü ve yazı ile iyi ve doğru olarak anlatmak iktidarını kazandırmak. Çocuklara Türk dilini sevdirmek ve onlarda yaş ve seviyelerine göre yazılmış kitap, mecmua gibi eserleri arama, bulma ve okuma için devamlı bir ilgi uyandırmak. Türk dilindeki kelimelerin manalarını doğru yazılış ve okunuşunu talebenin en çok kullandığı kelimelerden başlayarak öğretmek suretiyle onların kelime hazinelerini zenginleştirmek. Dilimizin tâbi olduğu esaslı kaideleri sezdirip şuurlandırmak suretiyle Türk Dili'ni kullanışta güven kazandırmak. Programda Türkçe dersinin özel hedefleri de şöyledir;

Okuma

Hedefler:

Çocuklara okuduklarının manasını süratle ve doğru olarak kavrama iktidarını kazandırmak. Çocuklara okurken istifade edecekleri faydalı itiyatlar kazandırmak.

Türk dilini sevdirmek, çocuklara okuma zevkini aşlamak, kendilerine yaş ve seviyelerine göre kitaplar ve diğer yazılı eserler arama, bulma ve okuma için devamlı bir ilgi uyandırmak. Çocukların güzel yazılmış eserlerin zevkine varmalarını temin etmek. Çocukların kelime hazinelerini zenginleştirmek.

Yukarıda ifade edilen okuma hedeflerinden “c”ve “e” maddeleri Türkçe dersinin genel hedefleri içerisinde de yer almaktadır.

Çocuğun dili, anadili öğretiminde çıkış noktası olmalıdır. Çocuğun dil evreni, çevresiyle, ilgi ve ihtiyaçlarıyla sınırlıdır. Eğitimin değişik kademelerinde bu sınır gelişecektir. Çocuğu büyük bir adam gibi söylemeye, yazmaya zorlamamalı, çocuklara çocukların diliyle yazılmış kitaplar ve gazeteler okutulmalıdır. İlkokul çağında olan çocuklarda büyük bir okuma hırısı vardır. Okuma eğitiminde bu hırstan yararlanılmalıdır. Okuma eğitiminde, çocuklar kitap seçiminde serbest bırakılmalıdır. Okuma eğitiminde gazete ve dergilerden yararlanılmalıdır. Okuma eğitiminde öğrenciler mecbur bırakılmaktan çok, kendilerini mecbur hissetmeli ve kendi kendilerini faal bir duruma getirmelidir. Okumak ezberlemeyi, ezberlemek anlamayı, anlamak öğrenmeyi kolaylaştırır. Öğrenci aktiftir, kendisi araştırır, bulur, yapar ve üretir. Kavramadığı için yavaş okuyan çocuk, okuduğundan haz değil, elem duyar. Bu sebeple çocuğa ilgisini çeken metinler verilmelidir. Çocuk, tahta, demir gibi bir maddeye benzetilemez. Çocuğu kendisinden başka bir şeye benzeten her fikir kuru kelimeciktir. Çocuğu her şeyden önce çocukla ifadeye çalışmalıdır. Çocuk okumanın anahtarı olan harfleri ve kelimeleri elde ettikten sonra kendi kendine okur. Bu durumda problem, okutmak değil, okunacak uygun materyalleri temin etmektir. Nasıl ki, fotoğrafçılık, ressamlık, çilingirlik bir sanatsa, okumak da bir sanattır. Okumak, çok genel ve mücerret bir mefhumdur. Özellikle okumanın bakmak, görmek, seyretmekten apayrı bir şey olduğunu anlamak lâzımdır. En yüksek manasıyla okumak, müellifi yeni baştan yaşamak, eserin tekrar inşasında bir işçi gibi çalışmaktır. Bu yeni baştan yaratma olmadıkça okumaktan beklediğimiz bilgi sermayesi ve düşünce istiklâli olmaz.

Eğitimin oluşumunu felsefe ile ilişkisini ahlaki değerlerin öğretimi ile ilgili kuramları Kemalizm ideolojisini ve Cumhuriyet Dönemi Eğitim Politikalarını irdeledikten sonra “Millî Eğitim Temel Kanunu”nda Türk Millî Eğitiminin genel

amaçları ve Türk Millî Eğitiminin Temel İlkelerini açıklamak yerinde olacaktır. Toplum koşullarına uygun olarak geliştirilen eğitim Türk Milli Eğitimine göre nasıl şekil aldığı bilmekte yarar vardır.

Mustafa Kemal Atatürk bu eğitim sisteminin amacını; “Millî Eğitimin gayesi yalnız hükümete memur yetiştirmek değil, daha çok memlekete ahlaklı, karakterli, cumhuriyetçi, inkılâpçı, olumlu, atılgan, başladığı işleri başarabilecek kabiliyette, dürüst, düşünceli, iradeli, hayatta rastlayacağı engelleri aşmaya kudretli, karakter sahibi genç yetiştirmektir. Bunun için de öğretim programları ve sistemleri ona göre düzenlenmelidir.” (1923) şeklinde belirtmiştir (Palazoğlu, 1999: 213)

ALTINCI YEDİNCİ SEKİZİNCİ SINIF ÇOCUĞUNUN GELİŞİMİ

1.Gelişim Psikolojisinde Altıncı, Yedinci ve Sekizinci Sınıf Çocuğunun Kişilik Gelişimi

İlköğretimin 1. dönemi çocuğun öğrenme ve sosyal beceriler kazanma çabalarının öne çıktığı bir dönem olup, Freud'un psikoseksüel gelişim evrelerinden gizil döneme , Erikson'un psikososyal gelişim evrelerinden başarılı olmaya karşın yetersizlik karmaşasının yaşandığı döneme denk gelmektedir.(Yeşilyaprak , 2002:135)

Çocuğun yetersizlik duygularının yerine başarı kimliğinin gelişebilmesinde rol modeli olan öğretmenin önemi büyüktür.Öğretmenin öğrenme etkinlikleri hazırlayarak , çocuğu başarmaya yönlendirmesi gereklidir.İlköğretimin ikinci dönemi yani 10. yaştan itibaren gelen dönem çocukların ahlak gelişimi yönünden ilerledikleri dönemdir.Toplumsal ilişkileri ve kuralları algıladıkları, kişiliklerinin oluşmaya başladığı ve sosyalleşme evresinin temelini atıldığı önemli bir süreçtir.Öğretmenin kendisinin de örnek model olduğun farkında olarak ahlak anlayışını değerlendirebilmesi gerekmektedir.

Bu ilke ve değerlerin kazanılması örnek teşkil edebilecek bir model ile pekiştirildiğinde çocuğa kazandırılacak doğru ve yanlışlar ile edineceği muhakeme gücü istenilen zamanda yeterli düzeyde daha kolay sağlanacaktır.Kişilik gelişimi çocuğun psikolojik gelişim evreleri ile doğru orantılıdır.Doğru zamanda çocuğun yönlendirilmesi hayatı boyunca yapacaklarını, meslek seçimini, toplum kurallarını, birey olmasını, yaşayacağı deneyimleri, kişilik özelliklerini, duygularını doğru olarak etkileyecektir.Ayrıca yaşadığı toplumun ahlaki değerlerine sahip tutarlı bir birey olmasını sağlayacaktır.

Kısaca Freud ve Erikson'un ilköğretim dönemindeki çocuğun gelişim evrelerinin neler olduğuna ve nasıl tanımlandığına göz atmak gerekir:

Freud'un Topografik kişilik kuramı, Yapısal kişilik kuramı ve Psikoseksüel kişilik kuramı başlıkları adı altında kişiliğin yapısı örgütlenmesi gelişimine ilişkin yaklaşımları bulunmaktadır. İlköğretim dönemi Psikoseksüel kişilik kuramının gizil dönemine denk gelmektedir.

Bu iki kuramdan çok kişiliğin gelişim evrelerini değerlendirdiği Psikoseksüel Kuramı ele almakta yarar vardır.Freud kişilik gelişimini oral,anal,fallik,gizil, genital dönemler adı altında beş döneme ayırmıştır.Kuramda ilköğretim dönemi bir başka deyişle çocuğun ahlaki standartları kazanmaya başladığı dönem :Gizil dönem; çocuğun sosyal ve entellektüel beceriler üzerinde beceriler edinmeye başladığı dönemdir.Öğretmenleri ve diğer yetişkin çevresi ile özdeşim kurmaya başlar.Çocuğun öğrenme ve sosyal beceriler edinme sürecidir.Kimliğin kazanılmasında en önemli bir dönemdir.Kazanılması gereken kişilik özelliklerinin kişilik yapısına yerleşmeye başladığı dönemdir.

Anne ve babanın, öğretmenin bu dönemlerde oldukça anlayışlı olması gereklidir.Öğretmenin önemli sorumluluklarından biri çocukların sağlıklı kişilik yapısına sahip olmasına çalışmak anne ve babayı yönlendirmek ve model olacak örnek kişilikler üzerinde çocuğu yönlendirmektir.Çünkü bu süreç, özellikle gizil dönem kimliğinin kazanıldığı, kişiliğin oluşmaya başladığı dönemdir.Aksi taktirde çocuk yetişkin olduğunda kişiliğini yapısını oluşturamadığı için sorunlar yaşacak, kendinle ve toplumla bağdaşamayacaktır.

Erikson'un Psikososyal Gelişim Kuramı ise kişiliğin oluşumunda biyolojik etmenlerin yanı sıra toplumsal etmenlerin belirleyiciliğini vurgulamaktadır.

Erikson kişilik yapısını Bebeklik:(0-1-).İlk çocukluk(1-3):Okul Öncesi Dönem(3-6): İlkokul Dönemi(6-12):. Ergenlik(12-18):.Genç yetişkinlik(20-40):.Yetişkinlik(40-65): Yaşlılık(65 yaş ve üstü)* (Yeşilyaprak,2002:121)

Çocuğun ilköğretim dönemi önem teşkil ettiğinden açıklamakta yarar vardır. İlkokul Dönemi(6-12):Başarılı olmaya karşı yetersizliktir.Kendisiyle ilgili duyguları geliştirdiği dönemdir.Güven duygusu oluşmaya başlar.Temel sosyal öge anne baba ve ilköğretim öğretmenleridir.Başarılarının desteklenmesi gerekmektedir.

Ergenlik(12-18):Kimlik edinmeye karşı kimlik karmaşasıdır.Olumlu kimlik edindiği dönemdir.Aile okul akranlar en önemli sosyal öğelerdir.Başarılı rol modeller gösterilmelidir.

Açıklanan kuramlar ve öğretme biçimlerinin yanı sıra “öğrenme” açısından çocuğu incelemek gerekmektedir.Çocuğun hazır bulunuşluk seviyesi kişiliğin oluşmaya başladığı dönem ilköğretim dönemidir.O halde “öğrenme” nasıl gerçekleşmektedir?

Öğrenme üzerine tespit edilen ilkeler, hem ders programlarının belirlenmesinde hem de ders kitaplarının, plânların yapılmasında ve sınıfta ders anlatımı sırasında devamlı göz önünde bulundurulması gereken prensiplerdir.

Davranışçı öğrenme ve öğretim teorisine göre, insanın öğrenmesi tecrübelerine; tecrübelerde bireyin çevresindeki uyarıcılara bağlıdır. Sosyal öğrenme teorisine göre, insan kendi tecrübelerinden değil, başkalarının bilgi ve tecrübelerinden faydalanarak, onları taklit ederek öğrenir. Konuşmada, cinsiyet rollerinde, giyinmede, yemede-içmede ve başka birçok konuda örnek kişi ve davranışlar taklit edilir. Bu tür öğrenmeye "modelleme yoluyla öğrenme" adı verilmektedir. Ahlâk ve disiplin öğretimi ile beceri öğretilmede bu teorinin ilkelerinden faydalanılır. Türk Milli Eğitim Sistemi ve Türkçe Programı ile Atatürkçülük Programı belirlediği ilkeler doğrultusunda ahlak ve disiplin öğretimini esas almıştır.

Bilişsel öğrenme teorilerinde, zihnin, duyu organlarından gelen verileri alma, saklama, eski bilgi ve duyularla karşılaştırarak, birleştirip ayırarak yeni bilgiler oluşturma gibi öğrenme işinde birçok görevleri olduğunu savunmaktadır.

Piaget'ye göre öğrenme, algıların, yeni bilgilerin zihinsel yapı içinde organize edilmesidir.

Bireyin öğrenmesi onun zihinsel (bilişsel) gelişimi ile bağlantılıdır. Çocuğun zihinsel gelişiminde, öğrenme ve öğretme açısından göz önüne alınması gereken dört aşama vardır. 1) Duyu, hareket evresi (0-2 yaş) 2) İşlem öncesi dönem (2-7 yaş, dil-düşünce gelişir, bazı problemler algılara dayalı olarak çözülür) 3) Somut işlemler dönemi (7-11 yaş, somut problemlere mantıksal çözümler uygulanır) 4) Soyut işlemler dönemi (11-15 yaş, artık soyut problemlere de mantıksal çözümler uygulanır.)

Bruner, kişinin öğrenmesinde, onun içinde yaşadığı sosyal ve kültür çevresinin de etkili olduğunu savunur. Çünkü, insan sosyal bir varlıktır. Onu yetiştiren kültür ortamı, onun açısını, yorumlarını ve düşünce yapısını etkiler. Öğretmen, öğrencinin zeka, yetenek ve ilgilerini bildiği kadar, onun sosyo-kültürel özelliklerini de bilmelidir. (Bekir, 2000)

Bruner'in öğrenme üzerindeki bir başka teorisi "buluş yoluyla öğrenme"dir. Birey doğuştan keşfetme, deneme istek ve merakı getirir. Öğretimde öğrencinin merakının

uyandırılmasının etkin bir öğrenme yöntemi olduğunu ve kalıcı olduğunu savunmaktadır. Böylelikle öğrenci problemleri kendi kendine çözebilecektir.

Kişilik, bireyin iç ve dış çevresiyle kurduğu, diğer bireylerden ayırt edici tutarlı ve yapılaşmış bir ilişki biçimidir. Kişilik, bir insanın duyuş, düşünüş ve davranış tarzını etkileyen faktörlerin kendisine özgü bir örüntüsüdür. Ayrıca çok kapsamlı bir kavram olup, bireyin, biyolojik ve psikolojik, kalıtsal ve edinik bütün yeteneklerini, duygularını, isteklerini, alışkanlıklarını ve bütün davranış özelliklerini içine alır. Kişilik devamlı olarak içten ve dış çevreden gelen uyarıcıların etkisi altındadır ve doğuştan yaşamın sonuna kadar bir oluşum süreci içindedir.

Kişilik çoğu zaman karakter ve mizaç kavramları ile karıştırılır. Hatta bazen bu terimlerin eş anlamda kullanıldığı olur. Halbuki bu kavramlar kişilikle aynı anlama gelmez, bu kavramlar kişiliğin bir parçasıdır. Karakter öğrenmeyle kazanılır. Ve bu öğrenme insanın içinde bulunduğu toplumun ahlak anlayışı ve değerler sistemine uygun bir davranış tarzı benimseyip benimsemediğidir. Mizaç ise otonom sinir sisteminin özelliği ve iç salgı bezlerinin az veya çok çalışması gibi kalıtımla gelen fizyolojik özellikler tarafından meydana gelir yani üzerinde beden kimyası etkilidir. Çabuk kızmak, soğuk kanlılık, sıcak kanlılık vs. Tekrarlamak gerekirse kişilik karakter ve mizacıda içine alan daha kapsamlı bir kavramdır. Kişiliği ve davranışları etkileyen en önemli faktörlerden biri de, benliktir. Benlik insanın kendi kendini görüş ve kavrayış tarzıdır; bu bakımdan kişiliğin öznel yanını oluşturur. Benliği analiz edersek şunlar karşımıza çıkacaktır.

“ Ben neyim? Bu sorunun cevabını bazı kimseler, daha çok olumsuz olarak, yani “ben beceriksizim, çirkinim, soğuk insanın biriyim” diye cevaplayabilir. Bir başkasının ise kendi hakkında “Ben akıllıyım, güzelim, becerikliyim ve sevimliyim” diye daha olumlu bir kanısı olabilir.

“Ben ne yapabilirim? Bende ne gibi yeterlilikler var”, “Ben iyi konuşurum, güzel resim yaparım, müzikten anlarım ya da ben matematikte iyi değilim, iyi sporcu olamam” gibi kendimizde ne gibi yeteneklerin olduğuna dair olumlu ve olumsuz değerlendirmelerimiz kendi kendimizi kavrayış tarzımızdır.

“Benim için ne değerlidir? Ben ne yapmalıyım ve ne yapmamalıyım” Örneğin “Başkalarına yardım etmeliyim”, “Para kazanmalıyım”, “kopya çekmemeliyim” ya da

yakalanmamak koşulu ile kopya çekmekte sakınca yoktur”, “Her şeyden önce kendimi düşünmeliyim” gibi bireyin içinde bulunduğu toplumda kendine göre edindiği az çok olumlu ya da olumsuz yargılardan meydana gelen bir değerler sistemi verir. Bu da benliğin önemli bir yanıdır.

“Hayatta ne istiyorum? Doktor, sanatkar, mühendis, iyi bir ev hanımı gibi çeşitli emel ve ideallerde benliğin bir yanını oluşturur.

Çocuk doğuştan ben ile ben olmayı ayırt edemez. Fakat benlik, kişi doğduğu andan itibaren başından geçen sayısız olaylar, çevresinde değindiği kişilerin etkisiyle yavaş yavaş oluşur.

Diğer gelişim alanları gibi çocuğun kişiliği de iki temel etmenin etkileşiminden oluşur: kalıtım ve çevre. Ancak kalıtım çocuğun kişilik yapısını, bedensel ve bilişsel yapısından daha az etkiler; çevresel ve sosyal etmenler ise bu konuda çok daha önemli rol oynar. Kalıtımın etkisini yeni doğmuş bebekler arasındaki farklılıkta da görebiliriz. Bazı bebekler sakin, bazıları hareketli, bazıları ise huysuz olurlar. Ancak onların başlangıçta gösterdikleri bu eğilimlerin ne yönde gelişeceği sosyal çevrelerindeki etmenlere bağlıdır. Örneğin doğuştan sakin bir bebek annesince ihmal edilir ya da sürekli olarak sert davranış görürse sonuçta huysuz ve tedirgin bir çocuk olabilir, kısaca kişilik gelişimi büyük ölçüde sosyal bir olgudur ve çocuğun sosyal çevresi ile olan ilişkilerine çok yakından bağlıdır. Bu yüzden kişilik gelişimine bazen sosyalleşme ya da sosyal öğrenme de denir.

Kişilik gelişimini etkileyen diğer bir faktör ise duygusal gelişimdir. Duygusal gelişim sağlıklı bir insan gelişimini inceleyebilme açısından önemli olduğu kadar, duygusal temelde sorunları olan çocukların bu sorunlarının anlaşılması ve tedavisi açısından da araştırılması gereken bir konudur.

Altı ile on iki yaş çağında çalışma çağı başlamıştır. Çocuk burada daha büyük bir bilgi ve çalışma dünyasına girmek ister. Teması “öğrendiğim neyse ben oyum” dur. Büyük olay toplumun teknolojisine açık olan okula başlangıçtır. Bununla beraber öğrenme sadece okulda değil, aynı zaman da sokakta, arkadaşlarının evinde ve kendi evinde olur. Çocuk ruhsal dünyası ile artık gerçek yaşama girmeye hazır gibidir. Bu dönemde bütün toplumlarda çocuklar düzenli, tutarlı bir eğitim, öğrenim görür. Bunun yalnız okuma yazma biçiminde olması gerekmez. İkel toplumlarda ana babadan, büyük

çocuklardan öğrenilen bir çok beceriler var. Bu dönemde çocuk büyüklerin dünyasına egemen olan araç-gereci kullanmayı öğrenerek, o toplumun teknolojisinin temellerini benliğine yerleştirir. Çünkü bu dönem çocuğun toplumsal gelişmenin yaşıt ve oyun ortamlarında bir genişleme zamanı değil, aynı zamanda gelecekteki sorumlulukları için hazırlanırken toplumun araçlarıyla uğraşmayı öğrendiği zamandır. Makaslardan, kağıtlardan, boyalardan, boya kalemlerinden çocuklar belli becerileri öğrenerek her tür ilginç, yeni şeyi yapabilir duruma gelmiş olup, resim çizebilir, giysiler dikebilir, pasta yapabilir, model gemi ve uçaklar üzerinde çalışabilir ve okulda iyi not alabilir. Çocuklar okuma ve yazma becerilerinin öğrenilmesiyle yeni bilgilere kapıları açan pek çok becerileri kazanırlar.

Eğer çocuklar bu araçları kullanmaya özendirilir ve başarıları övülürse çocukta çalışkanlık ve başarıma duygusu gelişecektir. Bu da, belirli bir noktada, yetişkin sorumlulukları almaya hazır bir “iyi, çalışkan kişi” olarak olumlu bir benlik kavramının gelişmesini kolaylaştıracaktır. Çünkü başarılı deneyimler, çocuğa çalışkanlık duygusu, yeterlilik ve hakimiyet duygusu verirken, bu dönemde çocuğun karşılaşılabileceği tehlike, yetersizlik ve aşağılık duygusudur. Eğer çocuklardan çok az ya da çok fazla şey beklenirse ya da çocuklar çabalarından dolayı eleştirilirse bir aşağılık duygusu gelişecektir. Çünkü başarısızlık, yetersizlik ve aşağılık duygusu insanın hiç bir şey için iyi olmadığı fikrini verir. Aile yaşamı çocuğu okul yaşamına hazırlamada başarısız olduğunda ya da okul yaşamı daha önceki evrelerin vaat ettiği gelişimi sürdürmeyi başaramadığında bir çok çocuğun gelişimi kesintiye uğrar. Sorun, kötü çalışma alışkanlıkları, başarısızlık korkusuyla yarışmalardan kaçınmak ve daha sonraki gelişim görevleriyle başa çıkmada bir yetersizlik olacaktır. Bu dönemde bir başka tehlike çocuğun öğretileni olduğu gibi alması, bunların dışına çıkmaması ve sonunda öğrendiği bilgi ve teknolojinin kölesi olmasıdır. Böylece çocuk benliği daralır, özerk ve girişimci benlik gelişmesi kısıtlanır.

Haluk Yavuzer’in (1987:112) belirttiğine göre orta çocukluk dönemi kızlarda 6-11 yaş, erkeklerde ise 6-13 yaşlarına denk gelir. Dönemin baslarında dengesiz ve olumsuz bir gelişim dikkati çeker. 7 yaşından itibaren giderek düzenli ve dengeli bir dönem baslar.

Gülbahar Gül (2000:61) 7-12 yaş arasında yer alan ve ilkokul yıllarına denk gelen bu dönemde, ben-merkezci konuşma ve düşüncenin önemli ölçüde azaldığını, çocuğun bilişsel güçlüklerin üstesinden gelmeye başladığını söyler.

Ümran Korkmazlar (1995:75) bu dönemde fiziksel gelişimin önceki yaşlara göre daha yavaş olduğunu belirtmiştir. Değişmeler yavaş olduğu için de çocuk hareket (motor) becerilerini daha iyi şekilde kullanmayı ve kontrol etmeyi öğrenir.

Çocuğun fizyonomi ve fizik görünümünde de değişiklikler olur. 6 yaşla beraber çocuğun süt dişleri dökülür. Dönemin sonlarına doğru kızların vücut hatları yuvarlaklaşır, kalça ve göğüs bölgesinde yağ birikimi baslar. Erkeklerin vücutları daha güçlü bir görünüş kazanır. Çene, göğüs ve boyun hatlarının yuvarlaklaştığı görülür. (Yavuzer, 1987:117)

Gül bahar Gül (2000:31) çalışmasında 7 yaşındaki erkek çocuklarının ortalama olarak 127 cm. boyunda olduklarını ve on yaşlarına geldiklerinde ise 138 cm. ce ulaştıklarını belirtmiştir. Bu çağdaki kızlar erkeklerden ortalama 4-5 cm. daha kısadırlar.

Ü. Korkmazlar (1995:76) ilkokul döneminde fiziksel büyüme-gelişiminin yavaş fakat kas dokusu gelişiminin hızlı olduğunu belirtmiştir. Fakat kasların işlevleri henüz tam değildir. Çocuk bu yüzden uzun süre bir yerde oturamaz ve hareketlerinde bir uyumsuzluk, ahenksizlik söz konusudur. Erken çocuklukta kemikler yumaşaktır ve kıkırdaktan oluşur. Okul çağında kemikler sertleşir. İskelet sistemi kemikleşme odakları (merkezleri) üretmeye devam eder. Kemikleşme fosfor ve kalsiyum mineralleriyle gerçekleştiği için bu minerallere gereksinimi fazladır. Kemik gelişimi işlemi 20 yaşına kadar devam eder.

Ü. Korkmazlar (1995:76) bu dönemdeki çocukların büyük kas hareketlerini gerektiren, güç ve enerji sarf edilen aktivitelere katılmaya istekli olduklarını belirtmiştir. Çocuk bu devrede çok hareketli ve canlıdır. İlgisi evden sokağa kaymıştır.

G. Gül (2000:31) motor yeteneklerde, okul öncesi döneme oranla her iki cinsten de gelişmelerin olduğunu söylemektedir. İlkokul çocukları rahatlıkla koşar, tırmanır. Özellikle ilkokulun ilk üç yılında yürüme, koşma gibi kaba motor kontrolünü gerektiren becerilerinin gerçekleştirilmesinde hiçbir sorun olmamasına karşılık, özellikle erkek çocukların ince motor kasların koordinasyonunda sorunları vardır.

Ancak Ü. Korkmazlar (1995:76-77) küçük kas becerilerinde yaşla artan düzenli ve sürekli bir gelişme söz konusudur der. Örneğin 6 yaşındaki çocukların %35'i düğüm yapabilirken, 7 yaşındaki çocukların %69'u, 9 yaşındaki çocukların %94 düğüm yapabilmektedirler. Çocuklar kollarını, omuzlarını, bileklerini, parmaklarını kontrol edebilmeyi öğrenirken, el-göz ilişkisi de gelişir. Bu gelişim yazma, boyama, hamurla oynama, makas kullanma faaliyetlerini daha iyi yapmalarını sağlar.

İlkokul 1. sınıfta çocuklar yazı yazmayı öğrenecek gelişim düzeyine erişirler. U. Korkmaz (1995:77) yazı yazmanın küçük kas hareketlerinin kazanılmasıyla ilişkili olduğunu belirtmiştir. Bu yüzden çocuklara yazı yazmayı öğretmeden önce bazı grafik desenlerin çizdirilmesi faydalı olur.

G. Gül'ün (2000:31) daha önce de belirttiği gibi özellikle erkek çocukların ince motor kasların koordinasyonunda sorunları vardır. Bu nedenle çok uzun süreli kalem tutma ve küçük puntolarla yazı yazmayı gerektiren ödev ve okul çalışmaları okula karşı olumsuz bir tutum geliştirmelerine neden olabilir.

Desenleri kopya etmek zihinsel bir işlemdir. U. Korkmazlar (1995:77) çocukların bu desenleri kopya ederken, görsel düşünme ile elle düşünme arasındaki zihinsel entegrasyonu güçlendirdiklerini söyler. Bu sayede çocuğun el-kol ve göz hareketleri ilişkisi üzerinde kontrolü gelişir.

Bu çalışmalar sayesinde ilkokulun II. yarısına gelindiğinde ince motor kasların kontrolü büyük ölçüde başarılıdır.(Gül ,2000:31)

Buna bağlı olarak çocukların ayrıntılarla uğraşmayı gerektiren işlerden (el sanatları, müzik aleti çalma vb.) hoşlanmaya başladıklarını söylemektedir.

Ü. Korkmazlar (1995:78) ilkokul çocuğunun fiziksel varlığının farkına vardığını belirtmiştir. Çocuk sadece beden gelişiminin değil çeşitli hareket becerilerinin etkinliğinin arttığını fark eder, bunu fark ettikçe benliği gelişir. Gordion'a göre benliğin yeterli olması demek, çocuğun giyinmeyi, yıkanmayı, ayakkabı bağlamayı yani diğer çocukların yapabildiklerini yapabilmesidir. Diğerlerinin yaptıklarını yapabilme, çocuğun benlik imajını etkilemektedir. Çünkü çocuklar bu dönemde kendilerini diğer çocuklarla kıyaslarlar.

G. Gül'e (2000:87) göre bu dönemde çocuklarda çalışma isteği yaratmak ve onlara başarı duygusunu tattırmak büyük önem taşır. Çocukların yaptıkları işleri takdir eden,

basarili olabileceği alanlarda kendini sinamasına olanak veren anne-baba ve öğretmenler, bu gelişim döneminde yaralan başarılı olmaya karsı aşğılık duygularına kapılma karmaşasının üstesinden gelinmesinde çocuğa yardımcı olurlar. “Ben başarılıyım.” inancı ile kişilik gelişimi olumlu olarak etkilenmiş çocuk, bir sonraki gelişim dönemine güvenle girer. Aksi halde kendisini yeteri derecede başarılı olarak algılamayan, yaptıkları işler ve çalışmalar çoğunlukla akranları ve yetişkinler tarafından onaylanmayan çocuklar aşğılık duygusunun çekirdeklerini kişilik yapısına eklemiş olurlar.

G. Gül’ün (2000:113) belirttiğine göre insan zekasının temelinde yatan zihinsel işlemlerin yasa bağlı devreler boyunca geliştiğini açıklayan Piaget, ahlak gelişiminin de bu gelişime paralel bir oluşum gösterdiğini ortaya koymuştur. Ahlak gelişimi bireyin doğru, yanlış davranışları bilinçli olarak benimsemesiyle gerçekleşir. Kabul gören davranışlar iyi, görmeyenler ise kötüdür. U. Korkmazlarca (1995:80) göre 8-9 yaşından önce çocuklar kuralların nedenini bilmeden öğrenirler. 9-10 yaşından itibaren kuralların nedenlerini ve anlamlarını öğrenirler.

Piaget, ahlaki gelişim ile bilişsel gelişim arasında bir paralellik kurarak, soyut işlemler dönemine doğru ilerledikçe, çocukların dışı bağlı dönemden, özerk döneme geçtiklerini ifade etmiştir. Dışı bağlı dönemde çocuk yetişkinler tarafından konulan kuralları sorgulamadan kabul eder. Özerk dönemde ise çocuklar başkalarının değerlendirmelerinden çok kendi yaptıkları değerlendirmeye uygun davranmaya başlarlar. Piaget özerk döneme geçim için kesin bir yas siniri vermemekle birlikte, ilkokul son sınıfa doğru (10-11 yaş) çocukların ahlaki değerlendirmelerinde özerk döneme özgü özellikler ortaya çıkmaya başlamaktadır.

OKUMA:

İlkokula başlayan çocuktan beklenti okumayı öğrenmesidir.Ü. Korkmazlar (1995:82-83) okumayı öğrenmenin zor bir iş olduğunu söyler çünkü bu karmaşık bir şifreyi çözmeye benzer. Okumayı öğrenecek çocuğun üç görevi vardır.

- Harfleri öğrenme
- Harflerin karşıladığı sesleri öğrenme
- Harfleri birleştirep sözcüğü okumayı öğrenme

Yaklaşık her sınıfta karsımıza öğrenme güçlüğü çeken çocuklar çıkabilir. Normal zekalı hatta bazen parlak zekalı öğrencilerde de öğrenme güçlüğü görülebilir. Bunun nedeni; dikkatsizlik, aşırı hareketlilik, dalgınlık, eksik ya da yanlış yazma olabilir.

G. Gül (2000:61) 7-12 yaş arasında yer alan ve ilkokul yıllarına denk gelen bu dönemde, ben merkezci konuşma ve düşüncenin önemli ölçüde azaldığını, çocuğun bilişsel güçlüklerin üstesinden gelmeye başladığını söyler.

H. Yavuzer (1987:112-113) somut işlemler döneminde olan çocukta mantıksal düşünme ve şayi, zaman, mekan, boyut, hacim, uzaklık kavramlarının yerleşmeye başladığını söyler. Bu dönemdeki çocuklar korunum ilkesini anlayabilirler çünkü soyut işlemleri tersine döndürebilirler. Piaget somut işlemler dönemindeki çocukların yeni bir dizi kural geliştirdiklerini söyler. “Gruplandırma” adı verilen bu işlem okul çağındaki çocuğun düşüncesinin başlıca özelliğidir. Bundan sınıflama, sıralama, serileme, değişmezlik, şayi, mekan kavramları oluşur.

Sınıfların en yalın mantıksal gruplaması “sınıflar hiyerarşisi” dir. Örneğin çocuk kafasında hayvanları etoburlar ve etobur olmayanlar diye sınıflandırır. Çocuk dokuz yaşına kadar sınıflar arasındaki ilişkileri anlamakta zorluk çeker. Örneğin çiçekler sınıfının altında güller, laleler vardır. Çocuk çiçeklerin öldüğünü bilir ancak güllerin hep aynı kaldığını düşünür. Çünkü bu yaş grubundaki çocuklar için alt sınıflar ayrı bir varlığa sahiptir.

İlişkilerin ikincil gruplaması farklılıkları ifade eden ilişkileri bir araya toplama yeteneğine dayanır.

Bu yaş grubundaki çocuklar bir şeyi başka şeyin yerine koyabilirler. Örneğin matematikte aynı sonuca değişik yollardan varabilirler.

$$8=7+1=6+2=4+4$$

Çocuk nesnelere biçim ve renklerine göre alt sınıflara ayırabilir. Örneğin kırmızı kareler, sarı kareler, mavi kareler gibi. Çocuklar bu şekilde sınıfları çoğaltırlar.

Bunlar tam olarak kavrandığında 4 temel mantık gerçeğini değerlendirebilirler. Bu gerçeklerden en önemlisi ; A Beye eşitse, Bde PC’ye eşitse o zaman A=B sonucunu bulmak için ölçüm yapmaya gerek yoktur.

Bütün bunların yanı sıra duygusal yaşamda da gelişmeler olur. Artık düşündükleri ve merak ettikleri çeşitli becerileri kazanmaya başlarlar. Sözcükleri diledikleri gibi kullanırlar, yazı yazmayı öğrenirler, istedikleri şeyleri okuyabilirler.

Aynı dönemde çocuk kendini sınıf, arkadaş ve oyun grubunda bulur. Bu, çocuğu grupta faaliyetlere katılmaya, arkadaşlarıyla iletişim kurmaya yönlendirir.

Ü. Korkmazlar(1995: 81-82) okul çocuk için yeni ve karmaşık bir sosyal çevreye girmek, birey olarak toplumda yer almak, dış dünyaya açılmaktır demektedir. Eğer çocuk belli bir bedensel, zihinsel, ruhsal ve sosyal olgunluğa erişmişse önemli sorunlar yaşanmaz. Çocuğun kendi yaşına uygun bir öğrenme, anlama, kavrama düzeyine, çocuğun kendi yaşına uygun zihinsel gelişim düzeyine, anne-babadan kopup okula uyacak kadar ruhsal olgunluğa sahip olması gerekir. İlkokula uyum dönemini 2-3 haftada atlatan çocukların tepkileri sağlıklıdır. Bu süre uzarsa orta bir problem var demektir. Bu problem ebeveyn ve öğretmen işbirliği ile ortadan kaldırılabilir. Bazı çocuklarda okul fobisi görülebilir. Okul fobisi oluşmuş çocuklarda okula gitme saatlerinde karın, mide ağrıları, ateş çıkması gibi şeyler gözlemlenebilir.

Çocuğun okulda bir takım hakları ve zorunlulukları vardır. Çocuk okula devam etmek, derslerine çalışmak ve okul çalışmalarına katılmak zorundadır.

Akran grupları da çocuğun sosyalleşmesinde çok büyük rol oynar. U. Korkmazlar'ın (1995:81) belirttiğine göre akran grupları bazı ihtiyaçları, örneğin yetişkin denetiminden kaçmak gibi bir isteği karşıladığı için oluşur. Akran grupları 6-12 yaş döneminde gelişir. Bu gruplar seçicidir. Özellikle cinsiyet, yaş ve sosyal statü bu yasta akran grubuna seçilmede önemli kriterlerdendir. G. Gül (2000:131) arkadaşlık grubunun toplumsal örgütü aile ve okuldan çok farklıdır der. Akran grubunun üyeleri hemen hemen aynı yaştadır. Yüzsüze ilişkileri kuvvetlidir. İlgileri gelecekte çok günlük ve anlaktır.

H. Yavuzer (1987:115-116) son çocukluk döneminde görülen toplumsal özellikleri şöyle açıklamaktadır:

Kolay etkilenme; çocuk kendi arzusunun başkaları doğrultusunda olduğuna inanır. Karşıt görüşte olma; çocuk düşünce ve hareketleriyle diğer çocuklara karşıttır. Kendi akranlarının düşüncelerini kabul ediyorsa erişkinlerin görüşlerine karşı koyar. Bu çocukluk dönemi boyunca devam eder.

Rekabet; orta çocukluk dönemindeki Çete Çağı boyunca rekabet üç biçimde görülür

- Grup üyeleri arasında
- Kendi grupları ile rakip gruplar arasında
- Grupla sosyal kurumlar arasında

Sorumluluk; kalabalık aileden gelen çocuklarda, zorunluluk nedeniyle kendi işlerini yapmak ve kendilerinden küçük kardeşlerine bakmakla yükümlü olduklarından sorumluluk duygularının daha çok geliştiğini göstermektedir. Kendi evlerinde sorumluluk üstlenen çocuklar hem daha başarılı bir uyum göstermekte hem de lider rolüne daha uygundurlar.

Yaşamda uygun ve uygun olmayan durumların sürekli ve geri dönülmez sonuçlar yaratabildiği belirli zamanlar vardır. bazı davranışların ortaya çıkmasında organizmanın karşılaştığı belirli zaman dilimleri içindeki uyarıcıların niteliği ve miktarı gelişimi desteklemekte ya da engelleyebilmektedir. bazı öğrenmeler için kişinin her yönden en uygun bulunduğu ya da bulunmadığı bir hazır bulunuşluk düzeyi vardır. Bunlara kritik dönem ya da zamanlar denir. (Gül, 2000:17)

H. Yavuzer (1987:116-118) orta çocukluk döneminde 6 ve 10 yaşların kritik dönemler olduğunu belirtmiştir.

Bu kritik dönemlerde bazı özel öğretim ilkeleri çocuğun öğrenme gerçekleştirmesine yardımcı olmaktadır.

Çocuğa görelik (veya öğrenciye görelik) ilkesi ders programının hazırlanmasında veya dersin işlenmesinde öğrencinin fizyolojik ve psikolojik özelliklerinin, bireysel farklılıklarının esas alınmasına yönelik bir ilkedir.. Bu ilke, Gelişim ve Öğrenme Psikolojisindeki gelişmeler ve çağdaş eğitim akımlarından "Çocuktan Hareket Akımı" pedagoğlarının görüşleri sonucu gelişmiştir.

Bu ilke esas alındığında ise "öğrenci merkezli" bir öğretim ortaya çıkmıştır..

"Bilinenden bilinmeyene" ilkesine göre ders kitabı hazırlarken ve sınıfta ders anlatırken, öğrencinin o zamana kadarki bilgi ve tecrübelerinden hareket ederek, yeni bilgi ve tecrübelerin bunlar üzerine kazandırılması çok daha kolay olacaktır. Yeni bilgileri eski bilgilerle karşılaştırarak, gerektiğinde eskileri doğrulayarak geliştirmek, öğrencideki bilgi sisteminin çok daha sağlam olmasını sağlayacaktır.

"Soyuttan somuta" ilkesine göre çocuktaki zihin gelişimi somuttan soyuta doğru olmaktadır. İnsan her zaman somut olarak gördüğü, algıladığı şeyleri, onların soyut kavramlarla anlatılmasından daha kolay öğrenir. Bu nedenle, ilkokul öğrencilerinde, gözle görüp, eliyle tuttuğu gerçek eşyalar daha anlamlıdır. Bu sebeple öğretimde öğrencilere öncelikle somut şeyler öğretilmeli, daha sonra soyuta ulaşılmalıdır. Soyut konuların öğretiminde somut konulardan faydalanılmalıdır.

"Yakından uzağa" ilkesi öğrenciye öğretilecek bilgilerin düzenlenmesinde, örneklerin verilmesinde, hem doğal hem de sosyal olarak onun en yakın çevresinden hareket etmesini öngörmektedir.. Bu, sadece yer ve yaşayış açısından değil zaman açısından da böyledir. Yakın zamandan uzağa, yakın aile ve okul çevresinden uzağa, yakın köy-kasaba-bölge-ülke çevresinden uzağa ilkesi birçok derste rahatlıkla kullanılabilir ve bu ilkeye uyma, öğrenmenin düzeyini yükseltir.

Tasarruf (ekonomi) ilkesi her türlü eğitim-öğretim faaliyetinin en az zaman, en az emek ve enerji sarf edilerek, en yüksek verim elde edilecek şekilde düzenlenmesini, öğretim baştan sona her yönden plânlanmalı ilkesi ile desteklemektedir.

Açıklık ilkesine göre öğrenci, derste işlenen tüm konuları somut olarak görebilmeli; bu mümkün olmuyorsa resmini, sesini, grafiği, modelini v.s. görsel-işitsel olarak algılayabilmelidir.

Öte yandan öğretmen ders konusunu ve düşüncelerini anlatırken, öğrencinin seviyesine uygun olarak, onun bildiği kelimelerle ve onun hemen kavrayabileceği cümle yapıları ile onun yakın çevresinden ve geçmiş bilgi ve tecrübelerinden örnekler vererek, gerektiğinde soru-cevap, tartışma, jest-mimik, canlandırma gibi teknikleri kullanarak öğretimde açıklık ilkesine uyulabilir.

Eğer mümkünse, birçok örnekler göstererek anlatmak, resim, müzik, beden eğitimi gibi derslerde önceden yaparak "model" olmak çocuğun kavramları ve bilgiyi oluşturmasında, beceri ve tecrübe kazanmasında son derece önemlidir.

Aktivite İlkesi günümüzdeki öğretim faaliyetlerinde sadece dinleyerek anlamaya çalışan öğrenci yerine, derse aktif olarak katılan, soru soran, bazı konuları kendine özgü plân ve tekniklerle araştıran, bulduklarını sistemli hale getirip düzenleyen, karşılaştırmalar yapan, gözleyen, düşünüp sonuç çıkaran ve bu şekilde derse katılan öğrenci olması gerekliliğini savunmaktadır.

Öğrencinin derste aktif olmasının hem daha iyi öğrenme sağlayacağı hem de sorumluluk, girişimcilik, bağımsızlık vs. gibi bazı ahlâkî erdemleri daha iyi geliştireceği savunulmaktadır.

Hayata yakınlık ilkesine göre okul ve öğretim ortamı hayattan kopuk, yapay bir ortam olmamalı; hayata yakın, oradaki gerçeklikten uzak olmayan, öğrencinin hayatla bağlantısını koparmayan bir yaşantı sunmalıdır.

Okul öğrencileri hayat için hazırladığına göre, oradaki öğretim de hayatın doğrudan kendisi olmalıdır. Ders konuları, anlatım sırasında verilen örnekler hayatın içinden seçilmelidir. Çocuklara öğretirken kullanılan dil, oluşturulan sosyal ortam vs. gerçek hayata yakın olmalıdır.

Teorik olarak öğrenilen bilgilerin pratikte de kullanılmasıdır. Konuların yaşanan hayattan alınması, öğrencilerin öğrendiği bilgileri hayata atıldığında kullanmasına yardımcı olacaktır.

Bütünlük İlkesi çocuk bedensel ve ruhsal kuvvetler (düşünce, duygu, irade gibi) bakımından bir bütün olarak ele alınmalı ve her yönü dengeli olarak eğitilmeli diye ifade bulur. Zaten bedensel ve ruhsal kuvvetler sürekli olarak birbirlerini etkilerler ve birbirine bağlıdırlar. Sadece bedeni geliştirip zihni ve ahlâkî yönler geliştirilmezse, veya bunun tersi durumlarda dengesiz; hem topluma hem de kendine zararlı olabilecek insanlar yetişmiş olur.

Bu ilke aynı zamanda bilgilerin birbirine bağlı ve birbirini tamamlar mahiyette sunulması demektir. İlkokullarda toplu öğretim uygulamasının yapılmasının gerekçesi de budur. "İlkokul çağındaki çocuk, varlıkları, olayları ve kendisine öğretilmek istenen bilgileri bilim dallarına göre sıralanmış bir halde kavrayamaz. O, genel olarak varlıkları ve olayları toptan algılama durumundadır." Toplu öğretim 1926 İlkokul Programı ile sadece ilkokul birinci devre sınıfları için düşünülmüş ve eğitim sistemimize girmiştir. 1968 İlkokul Programı ile birlikte ilkokulun bütün sınıflarında toplulaştırma başlatılmıştır.

Otoriteye itaat ve özgürlük ilkesi (sosyallik ilkesi)ne göre eğitimin en baş görevlerinden biri, çocukları dengeli olarak sosyalleştirmektir. Bu sosyalleşmenin içinde anne-baba, okul yönetici ve öğretmenleri, yönetmelikler, yasalar, toplumun manevî otoriteleri olan din, ahlâk, gelenek, töre gibi güçleri tanınmalı, saygı

göstermelidir. Çünkü bu güçler toplumsal yapının direkleridir ve çocuk da daha sonra yetişkin olduğunda bu rolleri üstlenecek, bu güçlerin temsilcisi olacaktır.

Bilgi ve becerinin güvence altına alınması ilkesi bir öğretim ilkesi olarak değerlendirildiğinde, eğitim öğretimin her kademesinde ve her dersinde, bilgi ve becerilerin tekrar ve alıştırma gibi yöntemlerle "tam öğretilmesi" hedef olmalıdır. Bu, bilgi ve becerileri güvence altına aldığı gibi, başarıların ve daha ileri öğretimlerin de güvence altına alınması demektir.

2.Öğrenme ve Öğretme İlkelerinin Çocuğun Psikolojik Gelişimine Uygunluğu

Bu ilkelerin hepsi Atatürkçülük Programı'nın öngördüğü konuların, ahlaki değerlerin işlenmesinde yararlanılabilecek ilkelere dir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

DERS PROGRAMLARI

1. Türk Milli Eğitim Kanunu

1973 tarihli 1739 sayılı “Millî Eğitim Temel Kanunu”nda Türk Millî Eğitiminin genel amaçları ve Türk Millî Eğitiminin Temel İlkeleri açıklanmıştır (Resmi Gazete, 1973):

Türk Millî Eğitiminin genel amacı, Türk Milletinin bütün fertlerini,

1. (Değişik: 16/6/1983 - 2842/1 md.) Atatürk inkılap ve ilkelerine ve Anayasada ifadesini bulan Atatürk Milliyetçiliğine bağlı; Türk Milletinin Millî, ahlâkî, insanî, manevî ve kültürel değerlerini benimseyen, koruyan ve geliştiren; ailesini, vatanını, milletini seven ve daima yüceltmeye çalışan; insan haklarına ve Anayasanın başlangıcındaki temel ilkelere dayanan demokratik, lâik ve sosyal bir hukuk Devleti olan Türkiye Cumhuriyetine karşı görev ve sorumluluklarını bilen ve bunları davranış haline getirmiş yurttaşlar olarak yetiştirmek;

2. Beden, zihin, ahlak, ruh ve duygu bakımlarından dengeli ve sağlıklı şekilde gelişmiş bir kişiliğe ve karaktere, hür ve bilimsel düşünme gücüne, geniş bir dünya görüşüne sahip, insan haklarına saygılı, kişilik ve teşebbüse değer veren, topluma karşı sorumluluk duyan; yapıcı, yaratıcı ve verimli kişiler olarak yetiştirmek;

3. İlgi, istidat ve kabiliyetlerini geliştirerek gerekli bilgi, beceri, davranışlar ve birlikte iş görme alışkanlığı kazandırmak suretiyle hayata hazırlamak ve onların, kendilerini mutlu kılacak ve toplumun mutluluğuna katkıda bulunacak bir meslek sahibi olmalarını sağlamak;

Böylece bir yandan Türk vatandaşlarının ve Türk toplumunun refah ve mutluluğunu artırmak; öte yandan Millî birlik ve bütünlük içinde iktisadi, sosyal ve kültürel kalkınmayı desteklemek ve hızlandırmak ve nihayet Türk Milletini çağdaş uygarlığın yapıcı, yaratıcı, seçkin bir ortağı yapmaktır.

Türk Millî Eğitiminin 14 Temel İlkesi;

- Genellik ve eşitlik
- Ferdin ve toplumun ihtiyaçları
- Yönelme
- Eğitim hakkı

- Fırsat ve imkan eşitliği
- Süreklilik
- Atatürk İnkılap ve İlkeleri ve Atatürk Milliyetçiliği
- Demokrasi eğitimi
- Lâiklik
- Bilimsellik
- Plânlılık
- Karma eğitim
- Okul ile ailenin işbirliği
- Her yerde eğitim olarak sıralanmıştır.

6- Öğretmen Yetiştirme Stratejileri

Türk Millî Eğitiminin Temel İlkeleri

Millî Eğitim Sisteminin temel ilkeleri, 1973 tarih ve 1739 Sayılı Millî Eğitim Temel Kanunu'nun 4. ve 17. maddeleri arasında yer almaktadır. Burada belirlenen ilkeler şunlardır:

- a) Genellik ve eşitlik: Türkiye'de eğitim kurumları dil, ırk, cinsiyet ve din ayrımı gözetmeksizin herkese açıktır. Eğitimde hiçbir kişiye, aileye, zümreye veya sınıfa imtiyaz tanınmaz.
- b) Ferdin ve toplumun ihtiyaçları: Millî eğitim hizmeti, Türk vatandaşlarının istek ve kabiliyetleri ile Türk toplumunun ihtiyaçlarına göre düzenlenir.
- c) Yönelme: Fertler, eğitimleri süresince, ilgi, istidat ve kabiliyetleri ölçüsünde ve doğrultusunda çeşitli programlara veya okullara yöneltilerek yetiştirilirler.

Millî eğitim sistemi, her bakımdan, bu yönelmeyi gerçekleştirecek biçimde düzenlenir.

Yönelmede ve başarının ölçülmesinde rehberlik hizmetlerinden ve objektif ölçme ve değerlendirme metotlarından yararlanır.

- d) Eğitim hakkı: İlköğretim görmek her Türk vatandaşının hakkıdır.

İlköğretim kurumlarından sonraki eğitim kurumlarından vatandaşlar ilgi, istidat ve kabiliyetleri ölçüsünde yararlanırlar.

- e) Fırsat ve imkân eşitliği: Eğitimde kadın erkek herkese fırsat ve imkân eşitliği sağlanır.

Maddî imkânlardan yoksun başarılı öğrencilerin en yüksek eğitim kademelerine kadar öğrenim görmelerini sağlamak amacıyla parasız yatılılık, burs, kredi ve başka yollarla gerekli yardımlar yapılır.

Özel eğitime ve korunmaya muhtaç çocukları yetiştirmek için özel tedbirler alınır.

f) Süreklilik: Fertlerin genel ve meslekî eğitimlerinin hayat boyunca devam etmesi esastır.

Gençlerin eğitilmesi yanında, hayata ve iş alanlarına olumlu bir şekilde uymalarına yardımcı olmak üzere, yetişkinlerin de sürekli eğitimini sağlamak için gerekli tedbirleri almak, bir eğitim görevidir.

g) Atatürk İnkılâp ve İlkeleri ve Atatürk Milliyetçiliği: Eğitim sitemimizin her derece ve türü ile ilgili ders programlarının hazırlanıp uygulanmasında ve her türlü eğitim faaliyetlerinde Atatürk inkılâp ve ilkeleri ve Anayasa'da ifadesini bulmuş olan Atatürk milliyetçiliği temel olarak alınır.

Millî ahlâk ve millî kültürün bozulup yozlaşmadan kendimize has şekli ile evrensel kültür içinde korunup geliştirilmesine ve öğretilmesine önem verilir.

Millî birlik ve bütünlüğün temel unsurlarından biri olarak Türk dilinin, özellikleri bozulmadan ve aşırılığa kaçılmadan, eğitimin her kademesinde öğretilmesine önem verilir; çağdaş eğitim ve bilim dili halinde zenginleşmesine çalışılır ve bu maksatla Atatürk Kültür Dil ve Tarih Yüksek Kurumu ile işbirliği yapılarak Millî Eğitim Bakanlığı'nca gereken tedbirler alınır.

ğ) Demokrasi eğitimi: Güçlü ve istikrarlı, hür ve demokratik bir toplum düzeninin gerçekleşmesi ve devamı için, yurttaşların sahip olmaları gereken demokrasi bilincinin, yurt yönetimine ait bilgi, anlayış ve davranışlarla sorumluluk duygusunun ve manevî değerlere saygının, her türlü eğitim çalışmalarında öğrencilere kazandırılıp geliştirilmesine çalışılır; ancak, eğitim kurumlarında Anayasada ifadesini bulan Atatürk milliyetçiliğine aykırı siyasî ve ideolojik telkinler yapılmasına ve bu nitelikteki günlük siyasî olay ve tartışmalara karışılmasına hiçbir şekilde meydan verilmez.

h) Lâiklik: Türk millî eğitiminde lâiklik esastır. Din kültürü ve ahlâk öğretimi ilkokul ve ortaokullar ile lise ve dengi okullarda okutulan zorunlu dersler arasında yer alır.

ı) Bilimsellik: Her derece ve türdeki ders programları ve eğitim metotlarıyla ders araç ve gereçleri, bilimsel ve teknolojik esaslara ve yeniliklere, çevre ve ülke ihtiyaçlarına göre sürekli olarak geliştirilir.

Eğitimde verimliliğin artırılması ve sürekli olarak gelişme ve yenileşmenin sağlanması bilimsel araştırma ve değerlendirmelere dayalı olarak yapılır.

Bilgi ve teknoloji üretmek ve kültürümüzü geliştirmekle görevli eğitim kurumları gereğince donatılıp güçlendirilir; bu yöndeki çalışmalar maddî ve manevî bakımdan teşvik edilir ve desteklenir.

i) Plânlılık: Millî eğitimin gelişmesi iktisadî, sosyal ve kültürel kalkınma hedeflerine uygun olarak eğitim-insangücü-istihdam ilişkileri dikkate alınmak suretiyle, sanayileşme ve tarımda modernleşmede gerekli teknolojik gelişmeyi sağlayacak meslekî ve teknik eğitime ağırlık verecek biçimde plânlanır ve gerçekleştirilir.

Mesleklerin kademeleri ve her kademenin ünvan, yetki ve sorumlulukları kanunla tespit edilir ve her derece ve türdeki örgün ve yaygın meslekî eğitim kurumlarının kuruluş ve programları bu kademelere uygun olarak düzenlenir.

Eğitim kurumlarının yer, personel, bina, tesis ve ekleri, donatım, araç, gereç ve kapasiteleri ile ilgili standartlar önceden tespit edilir ve kurumların bu standartlara göre optimal büyüklükte kurulması ve verimli olarak işletilmesi sağlanır.

j) Karma eğitim: Okullarda kız ve erkek karma eğitim yapılması esastır. Ancak eğitimin türüne, imkân ve zorunluluklara göre bazı okullar yalnızca kız veya yalnızca erkek öğrencilere ayrılabilir.

k) Okul ile ailenin işbirliği: Eğitim kurumlarının amaçlarının gerçekleştirilmesine katkıda bulunmak için okul ile aile arasında işbirliği sağlanır.

Bu maksatla okullarda Okul-Aile Birlikleri kurulur. Okul-Aile Birliklerinin kuruluş ve işleyişleri Millî Eğitim Bakanlığınca çıkarılacak bir yönetmelikle düzenlenir.

Mili Eğitim Temel Kanununu temel olarak Atatürkçülük oluşturmaktadır.

1.1. Atatürkçülük Programı

19\11\1981 320\10110-81

KONU: Temel Eğitim ve Ortaöğretim Kurumlarında Atatürk İnkılap ve İlkelerinin Öğretim Esasları Yönergesi:

Öğretmenlerin görevi Atatürk İnkılap ve İlkelerine bağlı öğrenciler yetiştirmek olmalıdır. Bu misyon bir tek dersle sınırlı kalınarak gerçekleştirilemeyecektir. Diğer derslerde Atatürkçülükle ilgili konulara eğilmek, çeşitli etkinliklere yer vermek gereklidir.

Konunun önemi itibarı ile öğrencilerin Atatürkçü olarak yetişmesi ve Atatürkçülüğü davranış haline getirmesi için Türkiye Cumhuriyeti Programlarının yanı sıra diğer ders programlarını da diğer ders programları da geliştirilmeye çalışılmaktadır.

Geliştirme çabası içerisinde üzerinde durulacak Atatürk konuları şunlardır:

- Atatürk ve eserlerinin tanıtımı
- Atatürk'ün kişiliği
- Kurtuluş Savaşındaki önemli olaylar
- Atatürk İnkılabı
- Atatürk ilke ve görüşleri

Ulu Önderin özdeyişleri ile desteklenerek , önemle vurgulanacaktır.

TÜRKÇE DERSLERİNDE;

- *Seviyeye uygun Atatürk kitapları sözlü anlatımla kavratılacaktır,
- *Atatürk'ün hayatı, kişiliği, Kurtuluş Savaşı'ndaki hizmet ve başarıları ,inkılabı, ilkeleri üzerinde durulacaktır,
- *Atatürk ilkeleri ve görüşleri ile ilgili kompozisyon yazdırılacaktır,
- *Atatürk inkılabıyla ilgili cümleler buldurulacak, cümle analizlerinde dahi Atatürk inkılaplarıyla ilgili cümleler kullanılacaktır,
- *Atatürk ile ilgili müze ve anıtları görmeleri istenecektir. Gezi notları Atatürkçülük duygusu ile birleştirilerek sözlü ya da yazılı anlatılacaktır.
- *Atatürk'ün inkılaplarına tanık olan kimseler ile konuşmalar, görüşmeler yaptırılacaktır. Bu konuşmalar anlatılacaktır.

***TÜRKÇE KİTAPLARINDA YER ALAN, ATATÜRK, ATATÜRK İNKILAP VE İLKELERİYLE, KURTULUŞ SAVAŞIYLA İLGİLİ SERBEST OKUMA PARÇALARI KİTAPTAKİ ESAS METİNLER GİBİ İŞLENECEKTİR.**

*Türkçe kitaplarında bir tarama yapılarak , kitaplara koyulmuş olan aynı konuda şiir ve yazılardan seçme yapılarak programda olan metinlere eklenecek ve bu metinler işlenecektir.

O halde, önemle vurgulanan konular şöyle özetlenebilir:

Atatürkçü olarak yetişmesi gereken gençlerin , Atatürkçülüğü davranış olarak edinmelerinin sağlanması için ,Türkçe ve diğer derslerde ;

Atatürk'ün hayatı

Atatürk'ün ilkeleri

Atatürk'ün kişiliği

Atatürk'ün İnkılapları

Kurtuluş Savaşı

Atatürk'ün eserleri

Atatürk'ün görüşleri ve özdeyişleri üzerinde durulmalıdır.Atatürk metinleri esas metinlerin özeni ve dikkatiyle işlenmelidir.

1.1.1.Türkçe Programı

İlköğretim Türkçe Programı

Türkçe Dersi Programı T.T.KB.'nen 22.9.1981 tarih ve 172 sayılı kararla kabul edilmiş; 6.7.1981 tarih ve 2098 sayılı Tebliğler Dergisinde yayımlanmıştır.

GENEL AMAÇLAR

İlköğretim okullarında Türkçe öğretiminin amacı, Millî Eğitimin genel amaçlarına ve temel ilkelerine uygun olarak;

- 1.Öğrencilere, görüp izlediklerini, dinlediklerini, okuduklarını tam ve doğru olarak anlama gücü kazandırmak;
2. Onlara, görüp izlediklerini, dinlediklerini, okuduklarını, incelediklerini ve düşündüklerini, tasarladıklarını söz ye da yazı ile doğru ve amaca uygun olarak anlatma beceri ve alışkanlığını kazandırmak;
- 3.Öğrencilere Türk dilini sevdirmek, kurallarını sezdirmek; onları, Türkçe'yi gelişim süreci içinde bilinçle, özenle ve güvenle kullanmaya yöneltmek;
- 4.Onlara, dinleme, okuma alışkanlık ve zevkini kazandırmak; estetik duygularının gelişmesinde yardımcı olmak;
- 5.Türlü etkinliklerle öğrencilerin kelime dağarcığını zenginleştirmek;

6.Onların ulusal duygusunu ve ulusal coşkusunu güçlendirmede kendi payına düşeni yapmak;

7.Sözlü ve yazılı Türk ve dünya kültür ürünleri yoluyla, Türk kültürünü tanıma ve kazanmalarında; Türk yurdunu ve ulusunu, doğayı, hayati, insanlığı sevmelerinde yardımcı olmak,

8.Onlara, bilimsel, eleştirici, doğru, yapıcı ve yaratıcı düşünme yollarını kazandırmada Türkçe dersinin payına düşeni gerçekleştirmektir.

AÇIKLAMALAR

1.Türkçe, çocuğun her şeyden önce anlama ve anlatma gücünü geliştirecektir. En yaygın ve doğal anlaşma aracı konuşmadır. Günlük hayatımızda söylenenleri anlamak, dille ilgili etkinliklerin başında gelir. Ancak, anlamamanın türlü biçimleri vardır. Kuşkusuz, konuştuğumuz kimselerle anlaşmamızı en iyi sağlayan, bize söylenenleri doğru ve eksiksiz anlamamızdır. Doğru anlamak demek; bize anlatılmak istenen bilgi, duygu, düşünce vb.ni, olduğu gibi, bir yanlışlığa yol açmadan ve hiçbir şüpheli nokta kalmayacak biçimde, bütün boyutları ile kavramak demektir.

2.Birbirimizle anlaşmalarımızda bize söylenenleri, okuduklarımızı anlamamız, olayın yalnız bir yanını oluşturur. Anlaşmanın sağlanabilmesi için bizim de karşımızdakilere düşündüklerimizi, duygularımızı, gördüklerimizi, istediklerimizi sözle ya da gereğinde ile anlatmamız gereklidir. Karşımızdakilerle anlaşabilmemiz için bize söylenenleri tam ve doğru olarak anlamamız ne kadar önemli ise onların bizim söylediklerimizi tam ve doğru anlayabilmeleri için, düşünce ve duygu dilediğimizi aynı biçimde tam, doğru ve amacımıza uygun olarak anlatmamız da o kadar önemlidir.

3.Her dil, kendi kurallarını kendisi yaratır ve o kurallar içinde yasar, gelişir. Çocuklar ana dillerini önce kulaktan, yasayarak öğrenirler. Ana-baba ve yakın çevreden öğrenilen bu dil, dilin ana kurallarına uygundur. Çocuk çeşitli bölgelerde birbirine göre pek az özellik gösteren bu kurallara farkında olmadan uyar; dilini kurallara uygun olarak kullanma becerisini yine farkında olmadan kazanır.

4.Ulusal kültürümüzün yeni kuşaklara aktarılması, ortak bir kültür yoluyla kuşaklar arasında bağlılık kurulmasının sağlanması, Millî Eğitimimizin temel görevleri arasındadır. Okulda bu görevin yerine getirilmesinde en büyük ağırlık ve sorumluluk Türkçe derslerine düşmektedir.Bunun için öğretmen, Türkçe derslerinde yapacağı çeşitli

çalışmalarla öğrencilerine önce kitap okuma alışkanlığı ve zevki kazandıracak, onların değerli eserleri kendi baslarına arayıp bulacak ve okuduklarını değerlendirebilecek düzeye gelmelerini sağlayacaktır.

Öğrencilerin hoşlandıkları türler, birbirlerinden farklı olabilir; bu çok doğal bir durumdur. Onları aynı türden eserleri okumaya zorlamak zararlı sonuç verir. Zaten amaç, öğrencileri aynı kalıba sokmak değil onlara okuma alışkanlığı kazandırarak kişiliklerini geliştirmektir. Öğretmenin her zaman göz önünde tutacağı şey, önce çocuğun okuma eğilimini saptamak ve onu o yönde geliştirmektir.

5. İnsan, kelimelerle düşünür. Biz, en önemsiz bir ihtiyacımızdan en çapraşık duygu ve düşüncelerimize kadar başkalarına açıklamak istediklerimizi ancak kelimelerle anlatabiliriz.

6. Türkçe bir bilgi dersi değil, bir ifade ve beceri dersidir. Öğrencinin zihin ve ruh gelişmelerinde iyi bir ana dili öğretiminin rolü, başka hiçbir dersle ölçülemeyecek kadar büyüktür. Türkçe dersleri, öğrencinin:

- a) Ulusal kültürümüzün değerli eserleri ile karşılaşmasını sağlayarak, ulusal bilincini ve ulusal coşkusunu,
- b) Dilbilgisi öğrenimindeki ayrıntıları inceleyerek, kuralı sezme ve kurala varma çalışmalarını,
- c) Güzel metinlerin zevkini tadarak, duygusunu ve Türk diline olan sevgisini,
- ç) Türlü metin incelemeleriyle doğru karar verme yeteneğini,
- d) Okuma ve özellikle yazma çalışmalarını düşünme gücünü,
- e) Söz ve yazıyla anlatım konusundaki çalışmalarla da, güzel konuşma ve yazma alışkanlığını geliştirecektir.

7. Türkçe derslerinde, öteki derslerde de olduğu gibi, kesin olarak ezbercilikten kaçınmak gereklidir, Türkçe öğretiminde başarı sağlanabilmesi için bir takım kuralların, tanımların öğretilmesi, ezberletilmesi hiçbir anlam taşımaz. Bir öğrencinin, noktanın ve büyük harfin nerede kullanılacağını, sıfat ve zarfın tanımını, fıkranın, makalenin özelliklerini ezberlemesinin bir yararı yoktur. Böyle bir yol tutulması, belleği yıpratılmaktan, zamanı boşa harcamaktan, dersi öğrenci için sevimsiz kılmaktan başka bir şeye yaramaz. Türkçe öğretiminin amaçlarına ters düşer. Önemli olan, öğrencinin Türkçe'yi doğru olarak, bilinçle ve güvenle kullanmayı alışkanlık haline getirmesi,

okuduğu veya dinlediği bir parçada islenen fikri ya da duyguyu kavrayıp sezebilmesi. ondan zevk alabilmesidir.

Öğrencileri sanat değeri taşıyan eserlerden zevk alabilir hale getirmenin yolu ise, onları yaşlarına, düzeylerine ve okuma eğilimlerine uygun değerli eserleri okumaya yönleltmek ve özendirmeğdir.

Bütün bu etkinlikler, kuskusuz iç içedir; birbirinden soyutlanamaz. Zaten Türkçe dersi kendi içinde bir bütünlük taşır. Uygulamada kolaylık olsun diye okuma, anlama, anlatım, dilbilgisi, yazım gibi bölümlere ayrılmış görünen etkinlikler arasında siki bir bağlantı bulunmalı ve bu etkinliklere birbirlerini tamamlayıcı birer öğe olarak bakılmalıdır. Bu amaçla, söz galimi, anlama çalışmalarında gerektikçe öbür etkinliklerle ilgili çalışmalara yer verilmeli, anlatım konulan islenirken dilbilgisi ya da yazım kuralları üzerinde durulmalıdır.

8.Türkçe, bir araç-ders olarak okulda öğretim temelini oluşturur. Çocuğun, başlangıçta annesinden ve yakın çevresinden öğrendiği dil, pek yalındır. Öyle ki, ana dili etkinlikleri sonucunda çocuk bir yandan yavaş yavaş ;eşitlenen ve genişleyen ilgi alanlarına göre anlama ve anlatma ihtiyacını karşılayacak duruma gelir; bir yandan da, bu çalışmalar, onda yeni, değişik ilgi alanları yaratır, çocuğun kendi kendini tanmasına birinci derecede yardım eder.

Dilini, yaşının gerektirdiği sınırlar içinde, yeter derecede öğrenmemiş bir öğrencinin, İlköğretimin 1-3. sınıflarında Sosyal Bilgiler ile Fen Bilgisinin çeşitli ilgi alanlarına, diğer sınıflarında ise öteki derslerin konularına ilgi duyabilmesi, öğretilenlerin sınıfta anlattıklarını, ders kitaplarında okuduklarını anlayabilmesi, anladıklarını anlatabilmesi, dolayısıyla bu derslerde basarili olabilmesi imkansızdır.

Bu gibi öğrenciler, pek doğal olarak nedenini bilmedikleri bu basarisızlıklarını ortadan kaldıracılamak için, öğretilenlerinin anlattıklarından bölük pörçük tutabildikleri notları, ders kitaplarında yazılı olanları ezberleme yoluna başvururlar. Bunun ise ne kadar zararlı olduğu ortadadır.

Bunun içindir ki, İlköğretimin 1-5. sınıflarında öğretilen, ana dili çalışmalarını yalnız Türkçe derslerine bırakmamalı Sosyal Bilgiler, Fen Bilgisi, Matematik gibi derslerde de en küçük fırsatlardan yararlanarak, çoğu zaman bu fırsatları kendisi yaratarak, öğrencilerin Türkçe yanlışlarını düzeltmeli, eksiklerini tamamlamalıdır.

Derslerde alanlara yönelmenin başladığı 6-8. sınıflarda ise konu daha da önem kazanmaktadır. (Çünkü bu kademede öğrencilerin, bir anlama ve anlatma aracı olarak Türkçe'ye olan ihtiyaçları çok daha fazla arttığı halde Türkçe dersine ayrılabilen zaman sınırlıdır. Bu yüzden öteki branşların öğretmenleri, kendilerinin de her şeyden önce bir Türkçe öğretmeni olduklarını dikkate alarak, öğrencilerine, okuduklarını anlama ve anladıklarını anlatabilme konusunda yardım etmeli. Fırsat düştükçe onların dil yanlışlarını düzeltmelidir. Sözelimi bir Sosyal Bilgiler, bir Fen Bilgisi, hatta Matematik ile ilgili olarak, bir kitaptan özet çıkaran, bir gözlem ya da inceleme ödevi hazırlayan, bir soruya sözlü ya da yazılı cevap veren bir öğrenci bu çalışmalar sırasında birtakım anlama ve özellikle anlatım yanlışları yapıyorsa, o alan öğretmeni, bunların düzeltilmesini, Türkçe dersine bırakmamalıdır.

Bundan başka. öğretmenler, kendilerinin öğrencileri için, hayranlıkla taklit edilecek birer örnek olduklarını hiç; bir zaman unutmuyarak, her türlü davranışlarda olduğu gibi, Türkçe'yi kullanmada da özen göstermelidirler. Öyle ki çocuk, Türkçe dersinde öğrendiklerinin öğretmenlerce nasıl titizlikle uygulandığını görmeli, içinde yaşadığı diğer eğitim-öğretim ortamlarında da aynı özen ve titizlik gösterilerek daha önceki öğrendiklerine ters düşen bir ortam yaratılmamalıdır.

Millî Eğitim Bakanlığı'nın çeşitli alanlarında yürüttüğü projelerde, çağdaş uygarlığın ve bilimsel gelişmelerin gerekleri doğrultusunda sürekli gelişmenin hedeflendiğini görmek mümkündür.

Görüldüğü gibi Milli Eğitimin Atatürkçülük Programının ve Türkçe Programının esasları Atatürk İlke ve İnkılaplarına dayanmaktadır. Özellikle Türkçe Dersi çocuğun kişilik gelişimi ile birlikte Milli Değerlere sahip Türk vatandaşı olmasını sağlamak için ilke ve prensipler belirlemiş ve bunların öğretimi içinde Türkçe Ders Kitaplarındaki metinlerin araç metin olarak işlenmesini öngörmüştür.

1.1.2. Atatürkçülük Programına Genel Bakış

Bütün bu açıklamalardan sonra Atatürkçülük konusunun nasıl işlendiğini belirlemek hangi kavramların ele alındığını incelemek için seçilen 6. 7. ve 8. sınıf kitaplarını belirtmekte yarar vardır. 2003-2004 Öğretim yılında Milli Eğitim Bakanlığı kitapları kendisi belirleyip İl Milli Eğitim Müdürlüklerine göndermişti. Bu kitapların içinden Milli Eğitim Bakanlığının 6.7.8. sınıf kitapları Nezihe Yıldız'ın ilköğretim

ikinci kademe kitapları ve Metin Gül ile Muhsin Köktürk"ün beraber hazırladıkları üç sınıfa ait kitapları seçilmiştir.

O halde 19-11-1981 tarihli 320\10110-81 sayılı yönergede Atatürkçü davranışların kazandırılması için gerekli bulunan başlıkları 6. 7. ve 8. sınıflara göre sınıflandırmaya çalışalım:

6. Sınıflarda ATATÜRK'ÜN HAYATI ile ilgili belirlenen konular ; Atatürk'ün doğum yeri ve tarihi,aile bireyleri,çocukluk döneminde yaşadığı sosyal ortam,eserleri,karşılaştığı güçlükler,Nutuk'tan Atatürk'le ilgili bir anıya yer verilmesi, Atatürk'ün eserleri ve ölüm tarihi olarak belirlenebilir.

7. Sınıflarda ATATÜRK'ÜN HAYATI ile ilgili belirlenen konular; Atatürk'ün doğumu , ailesi, ölümü eserleri, fikir hayatı (Milli kültür, Tarih bilinci,Tarih sevgisi, Atatürk ilkeleri) olarak özetlenebilir.

8.Sınıflarda ATATÜRK'ÜN HAYATI ile ilgili belirlenen konular ,Atatürk'ün doğumu, ailesi, ölümü,eserleri Türkiye Cumhuriyeti İnkılapları,Atatürk ile ilgili anılar olarak sınıflandırılabilir.

Sınıflandırılan bu konular Türkçe Programında okuma yönünden Atatürk'ün hayatı ile ilgili bilgi verme esas alınarak işlenecek metinlerin konularını belirtmektedir.Bir de Atatürk'ü kişilik özellikleri doğrultusunda; tanıma, anlama ve kişilik özelliklerini benimsetme amacıyla belirlenen konulara dikkati çekmekte yarar vardır.

ATATÜRK'ÜN KİŞİLİK ÖZELLİKLERİ; 8.Sınıfta,6. ve 7. sınıfta kişilik özelliklerinin tekrarının dışında kavrama düzeyinde ;İdealistliği,açık sözlülüğü,kararlı ve mücadeleci oluşu,disiplin anlayışı , evrenselliği hem Atatürk'ün yapısı olarak hem de gençlerde istenilen özellikler olarak karşımıza çıkmaktadır.

Türkçe Programında kitaplarda işlenmesi belirlenen bir diğer yönde Atatürk'ün ilkeleri adı altında yine O'nun Cumhuriyetçi ,Milliyetçi,Laik,Devletçi,Halkçı,İnkılapçı anlayışıyla; bazı kişilik özellikleri kazandırılmak istenen davranışlar olarak ortaya çıkmaktadır.

Bütün olarak Atatürk'ün ilkelerinin aslında O'nun insani değerlerini ortaya koyduğu bilgisi ile tek tek ilkelerine ve ilkelerinin altında yatan özelliklerine deyinmekte yarar vardır.Türkçe Dersinin Atatürkçülük Programı'nın esas aldığı Atatürk'ün ilkeleri O'nun kişiliğini yansıtmaktadır.İlk önce Atatürk'ün Cumhuriyetçi

kişilik özelliklerine göz atalım; demokratik tutumlu oluşu, özgür düşünce ve tutum sahibi, adaletli ve barışçı, erdemli ve uygar , topluma ve kurumlarına bağlı, yasalara uyan, disiplinli, dengeli,sabırlı, hoşgörülü, insancıl , kişi, örgüt ve toplum çıkarlarını dengeleyen , görev ve sorumluluk bilinci olan özellikleri O'nun Cumhuriyetçi kişilik özelliklerini yansıtmaktadır.

Milliyetçi kişilik özellikleri;O'nda bağımsız düşünce ve tutum sahibi toplumsal yapıyı ve amaçlarını bilen geçmişi inkar etmeyen ancak eleştirici gücü olan araştırmacı, gerçekçi, yaratıcı olan, ulusu temsil eden simgelere ve büyüklerine saygılı ,ulusun çıkarlarını koruyan ve geliştiren, evrensel kültür ve görüş sahibi, diğer uluslara saygılı ,tartışmaya açık, kesin yargılı olmayan , cesaret sahibi, işbirliğine yatkın birleştirici geleceğe dönük amaçları olan ve bunları toplumsallaştırabilen yönler olarak belirlenmektedir.

Laik kişilik özelliklerini ise şöyle sıralamak mümkündür; cumhuriyetçi, ulusçu, devletçi, halkçı, devrimci kişilik özellikleri taşıma , bireysel din ve anlayış tutumuna sahip olma , bilimin üstünlüğünü ve kılavuzluğunu benimseme, başkalarının görüş ve inançlarına karşı hoşgörü sahibi olma, sabırlı davranma , bağımsız düşünebilme, kesin yargılardan uzak, tarafsız görüş ve davranış özellikleri taşıma inançları akla dayandırma, devlet ve diğer örgütlerin işlerini, başta din olmak üzere, benzeri kurumların düşünce ve inanç sistemlerinin etkisi dışında görüp yorumlayabilme şeklindedir.

Atatürk'ün Devletçi kişilik özellikleri; devletin, toplum düzeninin temeli olduğuna inanma , devletin çıkarlarını koruma ve geliştirme , devletin toplumsal sorumluluğunu bilme ,milli, demokratik, hukuk, sosyal, laik, çağdaş devlet anlayışını taşıma , devlet ilişkilerinde ussal davranışlardan uzak olma , dürüst, eşitçi, dengeli ve gerçekçi olma, devletin yanında, ona uygun toplumsal sorumluluk duygusunu taşıma, toplumda devlete düşen başlıca görevler hakkında bilgili olma ve amaçlarını bilme , devletin; toplumun bireyleri, diğer kurum ve örgütleri ile devletler arası ilişkilerinde derin kültür ve sağduyu sahibi olma olarak sayılmaktadır.

Halkçı kişilik özellikleri; halka karşı saygılı ve kamuoyu duyarlılığına sahip olma , halkın sorunlarını bilme , halka karşı eşitçi, dengeli, gerçekçi tutum gösterebilme , halkı sevme ve ona inanma , halkın kültürüyle etkileşim sağlayabilme ve onun kültürüne

katkıda bulunma, halka karşı toplumsal sorumluluk duyma ve toplumsal bir kişilik geliştirme, kişisel, grupsal, sınıfsal, örgütsel, v.b amaçlar için halkı araç olarak kullanıp, onu zor duruma sokarak , çıkar sağlamama, Halkı bütün olarak görüp; çeşitli ırk, din, mezhep, meslek, sınıf v.b açılarından bölme ve ayrıcalıklı tutum gösterme düşüncesini taşımama ,halka karşı dürüst olma, yalan söyleyip, sahteci davranışlarda bulunmama , birey, örgüt, kurum, yöre, bölge, ulus amaçları ile evrensel amaç ve davranışlar içinde belli bir halkçı yaklaşımı gösterebilme olarak belirlenmektedir.

İnkılapçı kişilik özelliklerine gelince; cumhuriyetçi, ulusçu, devletçi, halkçı, laik kişilik özellikleri taşıma,özgür düşünce ve davranış sahibi olma, çağdaş tutumları benimseyebilme, amaç ve eylemlerinde bilimi temel alma, davranışlarını gelişigüzel, duygusal tepkilere değil, planlı tutuma dayandırma , amaçları ve ulaşma yollarını gelişigüzel, duygusal tepkilere değil, planlı tutuma dayandırma, geliştirmeyi, planlı ve araştırmaya dayanan değişme aşamalarından geçerek sağlamaya inanma , araştırma, değişme ve geliştirmeyi kesinlikle uyarlamada görebilme; bunun için de başkalarına gelişmeyi inanç olarak aşağılayabilme gücünde olma, gerek bireyde, gerek kurum veya örgütleriyle bütün toplumda devrim anlayışını “devirmek”, ”yıkma” çabalarına değil, sürekli ve aşamalı gelişme anlamını içeren evrimleşme düşüncesine bağlayabilmek diye sıralanmaktadır.

Atatürk'ün ilkelerine göre sahip olduğu kişilik özelliklerine deyindikten sonra Atatürkçülüğün düşünce sisteminin planlamada ve Türkçe kitaplarındaki metinlerde nasıl yer aldığına bakmakta yarar vardır.Türkçe Programından Atatürk'ün düşünce sistemi adı altında davranış olarak kazandırılmak istenen yönlerini ,ilköğretim 2. kademedeki 6.Sınıflarda şöyle sıralamak mümkündür; Atatürkçülüğün tanımı ve önemi,Atatürkçülüğün nitelikleri,Atatürkçülük bir bütündür.Türk müziği ve Türk Folkloru hakkındaki görüş ve tutumları.Burada yer alan Atatürkçülük Atatürk'ün ilkelerini ve yaklaşımlarını ifade etmektedir.

7.Sınıflarda; Atatürk'ün düşünce sisteminin oluşmasındaki etmenlerle beraber; düşünce sisteminde yer alan kavramlar belirtilmektedir .Atatürk'ün bulunduğu ortam: Padişah ve hükümetin durumu, Siyasi durum, Ekonomik durum, Sosyal ve kültürel durum, Askeri durum ve bu durumlarda olan bir devletin bağımsızlık ihtiyacı olarak sınıflandırılabilir.Sözü edilen Osmanlı Devleti'nin çöküşü ve Atatürk'ün yeni devlet

ideallerinin oluşumu ile ilgili olan dönemin kavratılmasıdır. Bu koşullarda Atatürk'ün düşünce sisteminin dayanakları anlaşılıp, düşüncelerinin aktarılması hedef tutulmuştur. Atatürkçülüğün tanımı ve önemi, Atatürk ilkeleri ,Akıl ve bilim, Bilimin insan hayatındaki önemi, Milli Ahlak, Milli kültür, Türk dili, Milli Tarih 7.sınıflarda Atatürk'ün düşünce sistemini yansıtmak ve benimsetmek amacıyla belirlenen alanlar olarak karşımıza çıkar.

8.Sınıflarda 7.Sınıflardaki konu,alan ve düşüncelere ek olarak İnsan sevgisi ve evrensellik,İnsanlık,Millet sevgisi,Yurt sevgisi gibi ahlaki değerlerden, Atatürk'ün duygusal yönünü ortaya çıkaran 'sevgi' anlayışı örnek gösterilmeye ve kavratılıp, uygulanmaya çalışılan yönleri olarak belirlenirken,akılcılık başlığı altında Akılcılık ve bilime verilen önem,Akılcılığın yapıcılıkla ve gerçeklikle ilişkisi,Milli birlik ve beraberlikte akılcılığın önemi, Bilimin insan hayatındaki yeri:" Hayatta en hakiki mürşit ilimdir." özdeyişi.,Milli eğitim; çağdaş, milli olmalı, Milli eğitim sisteminin esasları, Öğretim birliği, Karma eğitim, Eğitimin yaygınlaştırılması,Atatürk ilkeleri: Cumhuriyetçilik 1. Türk gençliğine Türkiye Cumhuriyetinin emanet edilmesi 2.Türk gençliğinin görevleri ile ilgili de parçalara yer verilmesi ön görülmüştür.

Atatürk'ün düşünce sistemini oluşturan kavramlar içinde anlaşılması gereken bazı yaklaşımları da hem programın ışığı altında hem de Atatürkçülük yol göstericiliğinde irdelemek gerekmektedir Atatürkçü düşünce ulusal bağımsızlık ve çağdaşlaşma hareketi olarak tanımlanmaktadır.Buna göre Atatürk ilke ve İnkılapları gerçekleşmiştir, daha sonra fikirleri oluşmuştur.Bu özellik klasik ideolojilere ters düşmektedir.Klasik ideolojilerde önce fikirler oluşur, sonra eyleme dönüşürler.(rektörün makalesi)Demek ki Atatürk ideolojisinin eşi benzeri yoktur.

1.2.Atatürkçülük Programında Yer Alan Bazı Yaklaşımlar

Türkçe Programının ön gördüğü Atatürkçülükle ilgili esaslar; düşünce sisteminin dayandığı temel yaklaşımlar başlığı altında sınıflandırılmıştır.Bu sınıflandırmayı analiz edersek; karşımıza şöyle bir tablo çıkmaktadır; İnsanın hak ve hürriyetleri ile sahip olduğu sorumluluklar, kişinin vatandaşlık görevleri ile kadının Türk toplumundaki yeri olarak 6.Sınıflarda ana başlık altında toplandığı görülmektedir..İnsanın hak ve özgürlükleri vatandaşlık görevleri ile ilişkilendirilmiştir.Bu görevleri arasında, Seçme ve seçilme hakkı, Vergi verme , Askerlik yapma ve Kanunlara ve kurallara saygılı

olma zorunluluğu sayılmaktadır.Kadının Türk Toplumundaki Yeri ve Türk kadın Hakları ; Türk kadınının tarihteki yerini, Sosyal haklarını, Siyasal haklarını, toplumun esas unsurları ile aileyi kapsamaktadır.Programda yer alan bu yaklaşımlar Atatürk'ün devletçi ve milliyetçi kişilik özelliklerini yansıtan düşüncelerinin açılımını oluşturmaktadır.

Yine 6.Sınıflarda Atatürkçü düşünce sistemi akılcılık ve bilime verilen önem başlığı altında ; Bilimin insan hayatındaki yeri ve önemi, "Hayatta en hakiki mürşit ilimdir" prensibi olarak verilmesi ön görülen kavramlardır.Bu kavramlar Atatürk'ün inkılapçı kişilik özelliklerini esas almaktadır. Barışçılık: "Yurtta sulh. cihanda sulh" prensibi, Barışçılığın medeniyete etkisi, Barışta Eğitimin rolü açılımları ile karşımıza çıkar. Barışçı anlayış Atatürk'ün Cumhuriyetçi kişilik özelliklerindedir.Programda yer aydın düşünme, bağınaz olmama ve bağınazlığın getirdiği zararlar ,cahil olmama gibi yönler Atatürk'ün laik özellikleri yansıtmaktadır.Çağdaş olma, milli kültür, medeniyet ve kültür ilişkileri,taklitçi olmama ,ayrıca Milli _Tarih, Ahlak,Eğitim, Kültür ana başlığı altında;Ahlakın kaynağı millettir: Millî ahlaka uygun hareket Millî birliği sağlar, Millî Eğitim sisteminin gözetileceği esaslar, Öğrenim birliğinin sağlanması,

Karma eğitim, Öğretimin yaygınlaştırılması, Eğitimde öğretmenin önemi ve rolü, Eğitimde laiklik ilkesi Türkçe Programında Atatürk konularının planlama kısmında yer almaktadır.Bu yaklaşımlar Atatürk'ün milliyetçi ve devrimci kişilik özelliklerini yansıtmaktadır.

Kısaca 6.Sınıflarda yer alan planlamada Atatürkçülük konu , düşünce ve yaklaşımları açıkladığımız Atatürk ilke ve inkılaplarının temelinde yatan Atatürkçü düşünce sisteminde Atatürk'ün sahip olduğu özellikler ile bire bir örtüşmektedir.

7.Sınıflardaki bu ilişki 6.Sınıfların tekrarı ve pekiştirilmesi ile birlikte,daha geniş ve kapsamlı konulara doğru yönelme sergilemektedir. . Atatürkçülüğün tanımı ve önemi,Atatürk ilkeleri Akıl ve bilim,Bilimin insan hayatındaki önemi,Milli Ahlak,Milli Kültür Türk Dili olarak ana başlıklar altında toplanan Atatürkçü düşünce sistemi 6.Sınıflardan farklı olarak Türk dilini ve Türk dilinin önemini de kavramlar eklemiştir.

8. Sınıflarda 7. sınıftaki planlamaya ek olarak İnsan sevgisi ve evrensellik, insanlık, Millet sevgisi, Yurt Sevgisi, Akılcılık: Akılcılık ve bilime verilen önem,Akılcılığın yapıcılıkla ve gerçeklikle ilişkisi Milli birlik ve beraberlikte

akılcılığın önemi, Bilimin insan hayatındaki yeri:" Hayatta en hakiki mürşit ilimdir."
özdeyişi.

Milli eğitim; çağdaş, milli olmalı, Milli eğitim sisteminin esasları, Öğretim birliği,
Karma eğitim, Eğitimin yaygınlaştırılması ve Cumhuriyetçilik

1. Türk gençliğine Türkiye Cumhuriyetinin emanet edilmesi
2. Türk gençliğinin görevler

b) Atatürkçülük Programında Yer Alan Bazı Yaklaşımlar

İnsan hak ve hürriyetleri ile sorumluluklar:

Vatandaşlık görevleri

Seçme ve seçilme

Vergi verme Askerlik yapma

Kanunlara ve kurallara saygılı olma

Kadının Türk Toplumundaki Yeri, Türk kadın Hakları:

Türk kadınının tarihteki yeri,

Sosyal hakları,

Siyasal hakları,

Ce-miyetin esas unsuru aile.

Akılcılık ve Bilime Verilen Önem:

Bilimin insan hayandaki yeri ve önemi,

"Hayatta en hakiki mürşit ilimdir" prensibi

Barışçılık:

Yurtta sulh. cihanda sulh" prensibi,

Barışçılığın medeniyete etkisi,

Barışta Eğitimin rolü

Taassupsuzluk:

Taassubun zararları.

Cehaletten kaçınma.

Çağdaşlaşma ve Uygarlık:

Milli Kültür

Medeniyet-kültür ilişkileri,

taklitçilikten kaçınma.

Millî Tarih-Millî Ahlak-Millî Eğitim-Millî Kültür:

Ahlakın kaynağı millettir:

Millî ahlaka uygun hareket Millî birliği sağlar,

Millî Eğitim sisteminin gözeteceği esaslar,

Öğrenim birliğinin sağlanması,

Karma Eğitim

Öğretimin yaygınlaştırılması,

Eğitimde öğretmenin önemi ve rolü,

Eğitimde laiklik ilkesi

2.Türkçe Programına Genel Bakış

**TÜRKÇE ANLAMA PLÂNI İÇERİSİNDE İŞLENECEK OLAN ATATÜRKÇÜLÜK
KONULARI:**

VI. SINIF

Okuma

ATATÜRK'ÜN HAYATI:

- 1.Eserleri.
- 2.Atatürk`ün karşılaştığı güçlükler
- 3.Atatürk ile ilgili anılar (Büyük Nutuk'tan konu ile ilgili parçalara yer verilecek).
- 4.Atatürk'ün doğum tarihi ve yeri
- 5.Atatürk'ün Aile bireyleri
- 6.Atatürk'ün çocukluk döneminde içinde bulunduğu sosyal ortam
- 7.Atatürk'ün ölüm tarihi

Konu ile ilgili sözlü ve yazılı anlatıma yer verilecek.

ATATÜRK'ÜN KİŞİSEL ÖZELLİKLERİ VE ÇEŞİTLİ YÖNLERİ

- 1.Vatan ve millet sevgisi
2. Vatan ve milletin temel özelliklerini vurgulayan ilk Türk Büyüğü oluşu.
- 3.Sanatseverliği(Türk müziği ve Türk Folkloru)
- 4.Yöneticiliği.

5.Türk'ün öz vasıflarını bütünlük ve en gerçek ölçüler içerisinde ilk defa ortaya koyan Türk büyüğü oluşu.

6.İnkılapçılığı

7..Birleştirme ve bütünleştirme gücü.(Bir Türk büyüğü olarak Atatürk`ün birleştiriciliği, yöneticiliği inkılapçılığı ile ilgili parçalara yer verilecek).

KENDİSİNDE "ATATÜRKÇÜ DÜŞÜNCE SİSTEMİ" NİN OLUŞMASINA NEDEN OLAN ETKENLER

1. Mevcut ortamı:

- a) Padişah ve hükümetin durumu,
- b) Siyasi durum,
- c) Ekonomik durum,
- d) Sosyal ve kültürel durum,
- e) Askeri durum

2. Bağımsızlık ihtiyacı (Konu ile ilgili okuma parçasına yer verilecektir).

Anlama tekniği bakımından:

ATATÜRKÇÜ DÜŞÜNCE SİSTEMİ

1. Atatürkçülüğün tanımı ve önemi.

2.Atatürkçülüğün nitelikleri:

3)Atatürkçülük bir bütündür (Konu ile ilgili sözlü ve yazılı anlatım çalışmaları yapılacaktır).

4.Türk müziği ve Türk Folkloru

ATATÜRKÇÜ DÜŞÜNCEDE ÖZELLİK TAŞIYAN ÖNEMLİ YAKLAŞIMLAR

1. İnsan hak ve hürriyetleri ile sorumluluklar:

a) Vatandaşlık görevleri:

i. Seçme ve seçilme

ii. Vergi verme

iii. Askerlik yapma

iv. Kanunlara ve kurallara saygılı olma

2. Kadının Türk Toplumundaki Yeri, Türk kadın Hakları:

a) Türk kadınının tarihteki yeri,

- b) Sosyal hakları,
 - c) Siyasal hakları,
 - d) Ce-miyetin esas unsuru aile.
3. Akılcılık ve Bilime Verilen Önem:
- a) Bilimin insan hayatındaki yeri ve önemi,
 - b) "Hayatta en hakiki mürşit ilimdir" prensibi

4. Barışçılık:

- a) "Yurtta sulh. cihanda sulh" prensibi,
- b) Barışçılığın medeniyete etkisi,
- c) Barışta Eğitimin rolü

5. Taassupsuzluk:

- a) Taassubun zararları.
- b) Cehaletten kaçınma.

6. Çağdaşlaşma ve Uygarlık:

- a) Millî Kültür,
- b) Medeniyet-kültür ilişkileri,
- c) Taklitçilikten kaçınma.

7. Millî Tarih-Millî Ahlak-Millî Eğitim-Millî Kültür:

- a) Ahlakın kaynağı millettir:
 - i. Millî ahlaka uygun hareket Millî birliği sağlar,
 - ii. Millî Eğitim sisteminin gözeteceği esaslar,
 - (a) Öğrenim birliğinin sağlanması,
 - (b) Karma eğitim,
 - (c) Öğretimin yaygınlaştırılması,
 - (d) Eğitimde öğretmenin önemi ve rolü,
 - (e) Eğitimde laiklik ilkesi.

Not: Konu ile ilgili metinler okunacak, sözlü ve yazılı anlatıma yer verilecek.

VII. Sınıf

Okuma Tekniği Bakımından:

ATATÜRK'ÜN HAYATI:

1. Atatürk'ün doğumu

2. Atatürk'ün ailesi
3. Atatürk'ün ölümü
4. Atatürk'ün eserleri
5. Atatürk'ün fikir hayatı (Milli kültür, Tarih bilinci, Tarih sevgisi, Atatürk ilkeleri)

ATATÜRK'ÜN KİŞİSEL ÖZELLİKLERİ VE ÇEŞİTLİ YÖNLERİ

1. Vatan ve millet sevgisi
2. Vatan ve milletin temel özelliklerini vurgulayan ilk Türk Büyüğü oluşu.
3. Sanatseverliği
4. Yöneticiliği.
5. Türk'ün öz vasıflarını bütünlük ve en gerçek ölçüler içerisinde ilk defa ortaya koyan Türk büyüğü oluşu.
6. İnkılapçılığı
7. Birleştirme ve bütünleştirme gücü. (Bir Türk büyüğü olarak Atatürk'ün birleştiriciliği, yöneticiliği inkılapçılığı ile ilgili parçalara yer verilecek).
8. İnsan sevgisi
9. Tarih sevgisi

KENDİSİNDE "ATATÜRKÇÜ DÜŞÜNCE SİSTEMİ" NİN OLUŞMASINA NEDEN OLAN ETKENLER

1. Mevcut ortamı:

- a) Padişah ve hükümetin durumu,
- b) Siyasi durum,
- c) Ekonomik durum,
- d) Sosyal ve kültürel durum,
- e) Askeri durum

2. Bağımsızlık ihtiyacı (Konu ile ilgili okuma parçasına yer verilecektir).

Anlama tekniği bakımından:

ATATÜRKÇÜ DÜŞÜNCE SİSTEMİ

1. Atatürkçülüğün tanımı ve önemi.
2. Atatürk ilkeleri

3. Akıl ve bilim
4. Bilimin insan hayatındaki önemi
5. Milli Ahlak
6. Milli kültür
7. Türk dili
8. Milli Tarih.

ATATÜRKÇÜ DÜŞÜNCEDE ÖZELLİK TAŞIYAN ÖNEMLİ YAKLAŞIMLAR

1. İnsan hak ve hürriyetleri ile sorumluluklar:

a) Vatandaşlık görevleri:

- i. Seçme ve seçilme
- ii. Vergi verme
- iii. Askerlik yapma

iv. Kanunlara ve kurallara saygılı olma

2. Kadının Türk Toplumundaki Yeri, Türk kadın Hakları:

- a) Türk kadınının tarihteki yeri,
- b) Sosyal hakları,
- c) Siyasal hakları,
- d) Ce-miyetin esas unsuru aile.

3. Akılcılık ve Bilime Verilen Önem:

- a) Bilimin insan hayatındaki yeri ve önemi,
- b) "Hayatta en hakiki mürşit ilimdir" prensibi

4. Barışçılık:

- a) "Yurtta sulh. cihanda sulh" prensibi,
- b) Barışçılığın medeniyete etkisi,
- c) Barışta Eğitimin rolü

5. Taassupsuzluk:

- a) Taassubun zararları.
- b) Cehaletten kaçınma.

6. Çağdaşlaşma ve Uygarlık:

- a) Millî Kültür,

b) Medeniyet-kültür ilişkileri,

c) Taklitçilikten kaçınma.

7. Millî Tarih-Millî Ahlak-Millî Eğitim-Millî Kültür:

a) Ahlakın kaynağı millettir:

i. Millî ahlaka uygun hareket Millî birliği sağlar,

ii. Millî Eğitim sisteminin gözeteceği esaslar,

(a) Öğrenim birliğinin sağlanması,

(b) Karma eğitim,

(c) Öğretimin yaygınlaştırılması,

(d) Eğitimde öğretmenin önemi ve rolü,

(e) Eğitimde laiklik ilkesi.

Not: Konu ile ilgili metinler okunacak, sözlü ve yazılı anlatıma yer verilecek.

VIII. SINIF

Okuma Tekniği Bakımından:

ATATÜRK'ÜN HAYATI:

1. Atatürk'ün doğumu

2. Atatürk'ün ailesi

3. Atatürk'ün ölümü

4. Atatürk'ün eserleri

5. Türkiye Cumhuriyeti İnkılapları

6. Atatürk ile ilgili anılar

ATATÜRK'ÜN KİŞİSEL ÖZELLİKLERİ VE ÇEŞİTLİ YÖNLERİ

1. Vatan ve millet sevgisi

2. Vatan ve milletin temel özelliklerini vügulayan ilk Türk Büyüğü oluşu.

3. Sanatseverliği

4. Yöneticiliği.

5.Türk'ün öz vasıflarını bütünlük ve en gerçek ölçüler içerisinde ilk defa ortaya koyan Türk büyüğü oluşu.

6.İnkılapçılığı

7.Birleştirme ve bütünleştirme gücü.(Bir Türk büyüğü olarak Atatürk'ün birleştiriciliği, yöneticiliği inkılapçılığı ile ilgili parçalara yer verilecek).

8.İnsan sevgisi

9.Tarih sevgisi

10.İdealistliği

11.Açık sözlülüğü

12.Kararlı ve mücadeleci oluşu

13.Disiplin anlayışı

14.Evrenselliği

ATATÜRKÇÜ DÜŞÜNCE SİSTEMİ

1. Atatürkçülüğün tanımı ve önemi.

2.Atatürk ilkeleri

3.Akıl ve bilim

4. Bilimin insan hayatındaki önemi

5.Milli Ahlak

6.Milli kültür

7.Türk dili

8.Milli Tarih.

9.İnsan sevgisi ve evrensellik

10.İnsanlık

11.Millet sevgisi

12.Yurt sevgisi

13.Akılcılık:

Akılcılık ve bilime verilen önem

Akılcılığın yapıcılıkla ve gerçeklikle ilişkisi

Milli birlik ve beraberlikte akılcılığın önemi

14. Bilimin insan hayatındaki yeri:

" Hayatta en hakiki mürşit ilimdir." özdeyişi.

15. Milli eğitim; çağdaş, milli olmalı, Milli eğitim sisteminin esasları, Öğretim birliği, Karma eğitim, Eğitimin yaygınlaştırılması

16. Atatürk ilkeleri:

Cumhuriyetçilik

1. Türk gençliğine Türkiye Cumhuriyetinin emanet edilmesi

2. Türk gençliğinin görevleri

ATATÜRKÇÜ DÜŞÜNCEDE ÖZELLİK TAŞIYAN ÖNEMLİ YAKLAŞIMLAR

1. İnsan hak ve hürriyetleri ile sorumluluklar:

a) Vatandaşlık görevleri:

i. Seçme ve seçilme

ii. Vergi verme

iii. Askerlik yapma

iv. Kanunlara ve kurallara saygılı olma

2. Kadının Türk Toplumundaki Yeri, Türk kadın Hakları:

a) Türk kadınının tarihteki yeri,

b) Sosyal hakları,

c) Siyasal hakları,

d) Ce-miyetin esas unsuru aile.

3. Akılcılık ve Bilime Verilen Önem:

a) Bilimin insan hayatındaki yeri ve önemi,

b) "Hayatta en hakiki mürşit ilimdir" prensibi

4. Barışçılık:

a) "Yurtta sulh. cihanda sulh" prensibi,

b) Barışçılığın medeniyete etkisi,

c) Barışta Eğitimin rolü

5. Taassupsuzluk:

- a) Taassubun zararları.
- b) Cehaletten kaçınma.
- 6. Çağdaşlaşma ve Uygarlık:
 - a) Millî Kültür,
 - b) Medeniyet-kültür ilişkileri,
 - c) Taklitçilikten kaçınma.
- 7. Millî Tarih-Millî Ahlak-Millî Eğitim-Millî Kültür:
 - a) Ahlakın kaynağı millettir:
 - i. Millî ahlaka uygun hareket Millî birliği sağlar,
 - ii. Millî Eğitim sisteminin gözeteceği esaslar,
 - (a) Öğrenim birliğinin sağlanması,
 - (b) Karma eğitim,
 - (c) Öğretimin yaygınlaştırılması,
 - (d) Eğitimde öğretmenin önemi ve rolü,
 - (e) Eğitimde laiklik ilkesi.

Not: Konu ile ilgili metinler okunacak, sözlü ve yazılı anlatıma yer verilecek.

TÜRKÇE DERS KİTAPLARINDAKİ ATATÜRK METİNLERİ

1.Türkçe Ders Kitaplarının Tanıtımı

Edinilen bilgiler ışığında ilköğretim dönemi, özellikle de ikinci kademe de çocuğun etkileşim halinde bulunduğu öğretmeninin kişilik gelişimine katkısı yadsınamaz bir gerçektir.Şunu belirtmekte yarar vardır; olumlu kişilik özellikleri, duygular, ahlaki gelişimin gerçekleştiği bu evrede çocuğun rol model öğretmeninden başka bir modele ihtiyacı vardır. Bu modelde şüphesiz Atatürk gibi bir kişiliktir..Çocuk Atatürk'ün taşıdığı kişilik özelliklerini, duyguları kavrayabilecek, davranış olarak edinebilecek yaşta dır.Önemli olan eğitimi araç metinlerde doğru ve yerinde verebilmektir.Yalnız şu noktaya dikkat etmek gerekir; başarıya karşı ilgi duyan çocuk her yönüyle başarılı olan Atatürk karşısında kendini yetersiz hissedebilir.O yüzden 19.11.1981 : "Temel Eğitim Ve Ortaöğretim Kurumlarında Atatürk İnkılap Ve İlkelerinin Öğretim Esasları" yönergesinde yer alan tüm Atatürk konularını yüklemek doğru olmayacaktır. Önemli olanın bütün bu kişilik özelliklerini davranış haline getirebilmenin temellerinin atılmasını sağlamak olduğu bilinmelidir.

1.1.Türkçe Ders Kitaplarının Yazarları, Ders Kitaplarında Yer Alan Atatürk Metinlerinin Sayısı

Bütün bu açıklamalardan sonra Atatürkçülük konusunun nasıl işlendiğini belirlemek hangi kavramların ele alındığını incelemek için seçilen 6. 7. ve 8. sınıf kitaplarını belirtmekte yarar vardır.2003-2004 Öğretim yılında Milli Eğitim Bakanlığı kitapları kendisi belirleyip İl Milli Eğitim Müdürlüklerine göndermişti.Bu kitapların içinden Milli Eğitim Bakanlığının 6.7.8. sınıf kitapları Nezihe Yıldız'ın ilköğretim ikinci kademe kitapları ve Metin Gül ile Muhsin Köktürk'ün beraber hazırladıkları üç sınıfa ait kitapları seçilmiştir.

Kitaplardaki Atatürk konulu metinler ve vatan sevgisini işleyen metinler değerlendirmeye alınmıştır.Milli Eğitim Bakanlığının kitaplarında 6. sınıfta 8 adet 7.sınıfta 12 adet 8. sınıf kitabında ise 8 olmak üzere toplam 28 metin yer almaktadır. Nezihe YILDIZ'ın kitaplarında 6. sınıfta 7: 7.sınıfta 9 : 8.sınıfta 9 adet Atatürk metni bulunmaktadır.

Metin GÜL ve Muhsin Köktürk”ün kitaplarında Atatürk metinlerinin sayı olarak dağılımı 6.sınıf: 5 7.sınıf:8 ve 8.sınıf :8 “dir.

O halde 19-11-1981 tarihli 320\10110-81 sayılı yönergede Atatürkçü davranışların kazandırılması için gerekli bulunan başlıkları 6. 7. ve 8. sınıflara göre sınıflandırma yapılmıştır.

6. Sınıflarda ATATÜRK’ÜN HAYATI ile ilgili belirlenen konular ; Atatürk’ün doğum yeri ve tarihi,aile bireyleri,çocukluk döneminde yaşadığı sosyal ortam,eserleri,karşılaştığı güçlükler,Nutuk’tan Atatürk’le ilgili bir anıya yer verilmesi, Atatürk’ün eserleri ve ölüm tarihi olarak belirlenebilir.

7. Sınıflarda ATATÜRK’ÜN HAYATI ile ilgili belirlenen konular; Atatürk’ün doğumu , ailesi, ölümü eserleri, fikir hayatı (Milli kültür, Tarih bilinci,Tarih sevgisi, Atatürk ilkeleri) olarak özetlenebilir.

8.Sınıflarda ATATÜRK’ÜN HAYATI ile ilgili belirlenen konular ,Atatürk’ün doğumu, ailesi, ölümü,eserleri Türkiye Cumhuriyeti İnkılapları,Atatürk ile ilgili anılar olarak sınıflandırılabilir.

Sınıflandırılan bu konular Türkçe Programında okuma yönünden Atatürk’ün hayatı ile ilgili bilgi verme esas alınarak işlenecek metinlerin konularını belirtmektedir.Bir de Atatürk’ü kişilik özellikleri doğrultusunda; tanıma, anlama ve kişilik özelliklerini benimsetme amacıyla belirlenen konulara dikkati çekmek uygun olacaktır.

ATATÜRK’ÜN KİŞİLİK ÖZELLİKLERİ; 8.Sınıfta, 6. ve 7. sınıfta kişilik özelliklerinin tekrarının dışında kavrama düzeyinde ;idealistiği,açık sözlülüğü,kararlı ve mücadeleci oluşu,disiplin anlayışı , evrenselliği hem Atatürk’ün yapısı olarak hem de gençlerde istenilen özellikler olarak karşımıza çıkmaktadır.

Türkçe Programı’nda kitaplarda işlenmesi belirlenen bir diğer yönde Atatürk’ün ilkeleri adı altında yine O’nun Cumhuriyetçi ,Milliyetçi,Laik,Devletçi,Halkçı,İnkılapçı anlayışıyla; bazı kişilik özellikleri kazandırılmak istenen davranışlar olarak ortaya çıkmaktadır.

1.1.1.Türkçe Ders Kitaplarındaki Atatürk Metinlerinin Konulara Göre Dağılımı

Atatürk’ün hayatı ile ilgili metinler şu şekilde sıralanmaktadır;

MİLLİ EĞİTİM BAKANLIĞI

6.SINIF; ATATÜRK'ÜN YAŞAMI; Atatürk'ün doğumu, ailesi,ölümü hakkında bilgi vermektedir.

ANILARDA ATATÜRK

7.SINIF;

HÜKÜMET ŞEKLİ CUMHURİYET OLACAKTIR

MUSTAFA KEMAL'İN ASKERLERİ

BEN ATATÜRK'ÜN ARKADAŞIYDIM

8.SINIF;

CUMHURİYETİN ONUNCU YIL NUTKUNDAN

ATATÜRK VE KURTDERELİ

BÜYÜK NUTUK

NEZİHE YILDIZ

6.SINIF

ATATÜRK'ÜN HAYATI

BİR TÜRK DÜNYAYA BEDELDİR

29 EKİM 1938

7.SINIF;

ONUNCU YIL MARŞI

ATATÜRK VE MUŞ TÜRKÜSÜ

8.SINIF :

ONUNCU YIL NUTKU

NUTUK

ÇANAKKALE ŞEHİTLİĞİ'NDE

FIRTINA KUŞU

ATATÜRK VE GENARAL HARBORD

METİN GÜL

6.SINIF

ATATÜRKÜN HAYATI

ATATÜRK COĞRAFYA SINAVINDA

7.SINIF

BAŞÖĞRETMEN

8.SINIF

CUMHURİYETİN ONUNCU YIL NUTKU

ATATÜRK'ÜN YAZDIĞI ESERLER

BEN PADİŞAH OLMAYACAĞIM

Bu sınıflama Atatürk'ün hayatı ailesi eserleri ve anıları ile Nutuk'a göre yapılmıştır. Şimdi Atatürk'ün kişilik özellikleri ile ilgili kavramları ele alan metinlerin adlarına ortaya koymakta yarar vardır:

ATATÜRK'ÜN KİŞİSEL ÖZELLİKLERİ VE ÇEŞİTLİ YÖNLERİ
MİLLİ EĞİTİM BAKANLIĞI

6.SINIF:

ATATÜRK YOLU

ONUNCU YIL MARŞI

ATATÜRK KURTULUŞ SAVAŞIN'DA

ATATÜRK'TE İNSAN VE MİLLET SEVGİSİ

ANILARDA ATATÜRK

NEZİHE YILDIZ

6.SINIF

ATATÜRK'ÜN KİŞİLİĞİ

TÜRK MÜZİĞİ VE FOLKLORU

METİN GÜL

6.SINIF

ATATÜRK'TE VATAN MİLLET SEVGİSİ

ATATÜRK'ÜN MÜZİK VE FOLKLORA VERDİĞİ ÖNEM

MİLLİ EĞİTİM BAKANLIĞI

7.SINIF:

TÜRKİYE'M UYANIYOR

İSTİKLAL MARŞI'NDAN

SANAT VE SANATÇI

ATATÜRK'ÜN TÜRK TİYATROSUNA GETİRDİĞİ

NEZİHE YILDIZ

7.SINIF:

29 EKİM

TÜRKİYE

SANATA SAYGI

ATATÜRK VE TÜRK TİYATROSU

ATATÜRK'ÜN KİŞİLİĞİ VE ÖZELLİKLERİ

METİN GÜL:

7.SINIF:

ATATÜRK'ÜN İNSAN SEVGİSİ VE SANATSEVERLİĞİ

ATATÜRK'ÜN TÜRK TİYATROSUNA VERDİĞİ ÖNEM

MİLLİ EĞİTİM BAKANLIĞI

8.SINIF

ATATÜRK DİYOR KI

NEZİHE YILDIZ:

8.SINIF:

VATAN SEVGİSİ

VATAN YAHUT SİLİSTRE

İNSAN SEVGİSİ VE EVRENSELLİK

TÜRK OLMAK

GENÇLİĞE HİTABE

METİN GÜL:

8.SINIF:

ATATÜRK'TE İNSAN ULUS VE YURT SEVGİSİ

ATATÜRK'ÜN GENÇLİĞE HİTABESİ

Görüldüğü gibi Atatürk'ün Hayatı ve kişilik özellikleri Türkçe Programına dayandırılarak incelenen kitaplardaki Atatürk metnlerinin konularına göre dağılımları verilmiştir.Bu doğrultuda Atatürkçü düşünce sisteminin oluşmasındaki etkenler ile

Atatürkçü düşünmede daha sınırlı bir sınıflandırmaya gitmek ve buna göre dağılımlarını yapmak daha yerinde olacaktır.Konu alanlarının genişliği göz önünde bulundurulursa , bunu yapmak çalışmaya kolaylık getirecektir.

Atatürkçü düşünce sisteminin oluşmasındaki etmenler,Atatürk'ün bulunduğu sosyal ortam ile doğrudan ilişkilidir.Bir devletin yönetimi,ekonomik durumu,siyasi durumu,askeri durumu ve bu nedenler etkisinde bağımsızlığı bu alana girer .O halde Atatürk'ün yeni devlete temel attığı zamandaki devletin durumu olarak alınacak konu Türkiye'nin oluşumundan önceki dönem ve Kurtuluş Savaşındaki durum olarak araştırılmadır.

Milli Eğitim Bakanlığı;

6.SINIF:

MUSTAFA KEMAL'İN ASKERLERİ

Nezihe YILDIZ

6.Sınıf:

ATATÜRK'ÜN HAYATI

7.SINIF:

ATATÜRK VE MUŞ TÜRKÜSÜ

8.Sınıf:

Metin GÜL;

8.SINIF: Yer almamaktadır.

Atatürkçülük yönergese göre Atatürkün içinde yaşadığı ortam konusu ile ilgili az metne rastlandığı göz önündedir.Çocuk Atatürkün yaşadığı ortamı bilmeden kendi ortamı ile kıyas yapamayacaktır.Karşılaştığı sorunlara çözüm üretmekte zorluk çekecektir.

1.1.2. Türkçe Ders Kitaplarındaki Atatürk Metinlerinin Kavramlara Göre Dağılımı:

Atatürkçü düşünce sistemi, Atatürk'ün ilke ve inkılapları ile toplumsal yaşam kriterlerini aynı zamanda da ahlaki değerleri kapsamaktadır.Bir sınıflandırmaya gidilirse;

Milli Değerler(duygular):Türk olma ve Milli birlik,Milli Beraberlik,Milli Ahlak,Milli kültür, Milli eğitim, Milli Tarih, milliyetçilik, halkçılık, devletçilik, Kurtuluş Savaşı, Ulusal dil,Türk ordusu, Türk sporculuğu, Türk Gençliği, Ulusal bağımsızlık, Türk Liderini tanıma, Hayatını bilme, Milli Değerler, Milli gurur ve evrensellik, iyi bir yurttaş olma, Türk Milletine karşı görev ve sorumluluklarını bilme başlıkları altında toplanmaktadır.

İnsani Değerler(duygular):İnsan sevgisi, ulus sevgisi, Atatürk sevgisi, çocuk sevgisi, sanat sevgisi, barışçılık olarak belirlenmektedir.

Ahlaki Değerler:Erdemli insan olma, sorumluluk sahibi olma, dürüstlük, çalışkanlık, sevgi, saygı, yardımseverlik, alçakgönüllülük, idealistlik, zeki olma, çevik olma, atak olma, lider olma, Atatürk'ün örnek kişiliği, kararlı olma, düşünme gücü, yapıcı olma, birleştirici olma, eleştiriye açık olma, yeteneklerinin farkında olma, güven duyma ve güvenilir olma, düzenli olma, cahil olmama, azimli olma, sabırlı olma, hoşgörülü olma, başarılı olmaya istekli oluş, özenli olma, mücadelecilik, disiplinli olma sayılmaktadır.

Vatani Değerler(Vatani vatan yapan unsurlar):bağımsızlık, egemenlik, yönetim biçimi, cumhuriyet, bayrak, ulusal marş, ülke ve toprak bütünlüğü, dil olarak ifade bulmaktadır.

Medeni Değerler(Çağdaş olma):aydın olma, yeniliklere açık olma, inkılapçılık, gerçekçilik, ilericilik, yaratıcı güç, akılcılık ve bilim, evrensellik , laiklik, araştırma yapma, okuma alışkanlığı kazanma, gelişim, teknolojik gelişmeye ayak uydurma, çokyönlülük gibi kavramlar ortaya çıkmaktadır.

Bütün bu kavramları araç metinler ile vermek olukça güçtür. Türkçe dersinin diğer tüm çalımlarının dışında kişilik özellikleri kazandırma görevi düşünülürse bu metinler başlı başına birer derstir. Bir başka deyişle okuma_ anlama_ anlatım çalışmalarının yanı sıra davranış kazandırma en önemli amaç olmalıdır. Bu davranışların incelen metinlerdeki dağılımlarını bilmek hangi kavramların ağır bastığını da görmeyi sağlayacaktır.

Milli duygular	İnsani duygular	Ahlaki değerler	Vatani Vatan yapan unsurlar	Çağdaş olma
Atatürk Okulu M.E.B/ 6.SINIF	Atatürk ve Sanat M.E.B/ 6.SINIF	Atatürk ve Sanat M.E.B/ 6.SINIF türü: makale	Atatürk'ün Yaşamı M.E.B/ 6.SINIF	Atatürk'te Okuma Tufkusu M.E.B/ 6.SINIF
Onuncu Yıl Marşı M.E.B/ 6.SINIF				
Atatürk Kurtuluş Savaşı'nda M.E.B/ 6.SINIF	Anılarda Atatürk M.E.B/ 6.SINIF	Atatürk'te İnsan ve Millet Sevgisi M.E.B/ 6.SINIF	Hükümet Şekli Cumhuriyet Olacaktır. M.E.B/7.SINIF	Atatürk ve Bilim M.E.B/7.SINIF

Kızımı da Götür M.E.B/7.SINIF	Sanat ve Sanatçı M.E.B/7.SINIF	Atatürk'ün Kişilik Özellikleri M.E.B/ 8.Sınıf	Atatürk'ün Sesi M.E.B/7.SINIF	Atatürk'ün Türk Tiyatrosuna Getirdiği M.E.B/7.SINIF
Ulusal Kültür M.E.B/7.SINIF				
Mustafa Kemal'in Askerleri M.E.B/7.SINIF	Ben Atatürk'ün Arkadaşyım M.E.B/7.SINIF	Resim Nezihe Yıldız/6.Sınıf	Büyük Nutuk M.E.B/ 8.Sınıf	Atatürk'ün Akılcılığa ve Bilime Verdiği Önem M.E.B/ 8.Sınıf
Dilin Önemi M.E.B/7.SINIF				
Atatürk Kurtuluş Savaşı'nda M.E.B/7.SINIF	Türk Müziği Ve folkloru Nezihe Yıldız/6.Sınıf	Atatürk'ün Kişiliği ve Özellikleri Nezihe Yıldız/7.sınıf	Onuncu Yıl Marşı Nezihe Yıldız/7.sınıf	Mustafa kemal'in Fikir Hayatı Nezihe Yıldız/6.Sınıf
Onuncu Yıl Nutku M.E.B/ 8.Sınıf				
Atatürk Diyor ki M.E.B/ 8.Sınıf				
Atatürk'ün Milli Eğitim Konusundaki Görüşleri M.E.B/ 8.Sınıf	Atatürk ve Türk Tiyatrosu Nezihe Yıldız/7.sınıf	Ellinci Yıl Marşı Metin Gül- Muhsin Köktürk 7.Sınıf	Atatürk'ün Gençliğe Hitabesi Nezihe Yıldız/8.sınıf	Hayatta en HakikiMürşit İlimdir Nezihe Yıldız/7.sınıf
Atatürk'ün Gençliğe Hitabesi M.E.B/ 8.Sınıf				
Atatürk'ün Hayatı- Nezihe Yıldız/6.Sınıf	İnsan Sevgisi ve Evrensellik Nezihe Yıldız/8.sınıf	Atatürk ve General Harbord Nezihe Yıldız 8.sınıf	Cumhuriyet'in Onuncu Yıl Nutku Metin Gül- Muhsin Köktürk 8.Sınıf	Onuncu Yıl Nutku Nezihe Yıldız/8.sınıf
Atatürk'ün Kişiliği Nezihe				

Yıldız/6.Sınıf				
Bir Türk Dünyaya Bedeldir Nezihe Yıldız/6.Sınıf	Atatürk'ün Müzik ve Folklore verdiği Önem Metin Gül-	Ben Padişah Olmayacağım Metin Gül-	Atatürk'ün Kişiliği ve Özellikleri Metin Gül- Muhsin Köktürk 8.Sınıf	Fırtına Kuşu Nezihe Yıldız/8.sınıf
29 Ekim 1938 Nezihe Yıldız/6.Sınıf				
Milli Ahlak Nezihe Yıldız/7.sınıf	Atatürk'te İnsan Sevgisi ve Sanatseverliği Metin Gül- Muhsin Köktürk 7.Sınıf		Atatürk'ün Gençliğe Hitabesi Metin Gül- Muhsin Köktürk 8.Sınıf	Atatürk'ün Fikir Hayatı Metin Gül- Muhsin Köktürk 6.Sınıf
Atatürk ve Türk Tiyatrosu Yıldız/7.sınıf				
Nutuk Nezihe Yıldız/8.sınıf	Atatürk'te İnsan Ulus ve Yurt Sevgisi Metin Gül- Muhsin Köktürk 8.Sınıf			Atatürk'ün Fikir Hayatı Metin Gül- Muhsin Köktürk 7.Sınıf
Atatürk'ün Hayatı Metin Gül- Muhsin Köktürk 6.Sınıf				
Atatürk Coğrafya Sınavında Metin Gül- Muhsin Köktürk 6.Sınıf	Atatürk ve Türk Tiyatrosu Nezihe Yıldız/7.sınıf			Milli Kültür Metin Gül- Muhsin Köktürk 7.Sınıf
Atatürk'te Vatan ve Millet Sevgisi Metin Gül- Muhsin Köktürk 6.Sınıf				
Başöğretmen Metin Gül- Muhsin Köktürk 7.Sınıf				Atatürk'ün Yazdığı Eserler Metin Gül- Muhsin K. 8.Sınıf

Milli Ahlak Metin Gül- Muhsin Köktürk 7.Sınıf				Atatürkü Çağdaşlaşmada Akılcılık Bilim Ve Teknoloji Metin Gül- Muhsin Köktürk 8.Sınıf
Atatürk'ün Eğitim Savaşı Metin Gül- Muhsin Köktürk 8.Sınıf				Ellinci Yıl Marşı Nezihe Yıldız/8.sınıf

1.2.Türkçe Ders Kitaplarındaki Atatürk Metinlerinin Kavramlara Göre Değerlendirilmesi

Üç kitaptaki kavramlardan en fazla yer alan kavramın milli değerler olduğu ortaya çıkmıştır.Türkçe Dersi genel amaçlarından Türk kültürünü kazanma ile doğrudan örtüşmektedir. Fakat diğer konuların azlığı çelişki yaratmaktadır.

Kişilik, bireyin, biyolojik ve psikolojik, kalıtsal ve edinilmiş bütün yeteneklerini, duygularını, isteklerini, alışkanlıklarını ve bütün davranış özelliklerini içine alır.

Bugün ilköğretimin ikinci dönemi olarak nitelendirmekte olan ortaöğretim yıllarının başlangıcından ergenliğin sonuna değin süren 12_18 yaşlar arasında lise yılları da dahil olmak üzere bireyin kişilik gelişimi açısından en önemli kazanımının kimlik edinme olduğu belirtilmiş idi.Bu dönem içinde bireyin kendisi için kişisel özellikleriyle tutarlı sosyal ve mesleki hedefler oluşturabilmesinde ana babalarla öğretmenlerin gençlerin olumlu rol modellerini araştırmalarına uygun fırsatlar yaratmaları gerekir.

Milli Eğitim Bakanlığı tarafından hazırlanıp yayımlanmış bulunan Türkçe Programının “genel amaçlar “ bölümü incelendiğinde de görüleceği üzere bu eğitimin hedefi üç boyutlu olarak düşünülmüştür.Bu üç boyut öğrencinin “kişilik değerleri” milli değerleri ve insanlık değerleri olarak özetlenebilir.Amaçların yerinde olduğu fakat metinlerde bu kavramların ezbere verildiği gözlenmektedir.Yedi tane kavramın çeşitli metinler ile nasıl verildiği incelendiğinde ezbere eğitimin ağır bastığı görülecektir.Seçilen kavramlar; akılcılık ve bilime önem verme, insan sevgisi, erdemli insan olma, milli

i.Akılcılık ve Bilime Önem Verme

Çağdaş olma kavramı içerisinde akılcı düşünme ve bilime değer verme yer almaktadır.İncelenen metinler arasında beş metin bulunmaktadır.Atatürk'ün Akılcılığa ve Bilime Verdiği Önem Milli Eğitim Bakanlığının komisyonunun hazırladığı kitaplarından 8.Sınıf türü makale olan metin ; Atatürk'ün Fikir Hayatı Nezihe Yıldız'ın 7.sınıf kitabında yer alan türü inceleme olan metni ; Atatürk'ün Fikir Hayatı Metin Gül- Muhsin Köktürk'ün 6.Sınıfta bulunan türü makale olan metin ; Atatürkçü Düşüncede Akılcılık ve Bilim Metin Gül- Muhsin Köktürk'ün 7.Sınıfta türü makale belirlenen metin ; Atatürkçü Çağdaşlaşmada Akılcılık Bilim Ve Teknoloji Metin Gül- Muhsin Köktürk'ün 8.Sınıf kitabında türü makale olan metin Atatürk'ün kişilik özelliklerinden akla ve bilime verdiği önemi anlatan metinler olarak sayılmaktadır.

Türk Milli Eğitim Programı eğitimde dahi verimliliğin artırılması ve sürekli olarak gelişme ve yenileşmenin sağlanması için bilimsel araştırma ve değerlendirmelere dayalı çalışmaların yapılmasını ön görürken çocukların zihninde bilimsel düşünceden uzak, ütopyik bilgilerin yer almamasını da açıkça vurgulamaktadır.Derslerde çağdaş ilkelerin uygulanması ile birlikte yeniliklere açık bireylerin yetiştirilmesi esas alınmıştır.Bir çocukta görülmesi istenen en son davranış, cehaletle gelen yanlış inanç ve düşüncelerdir. Atatürk' hayatta en hakiki mürşit ilimdir, fendir.' derken aslında gençlerin gerçeklerden uzaklaşmamasını, ilerici aydın görüşlere sahip olmasını istediğini ifade etmiştir. Ders programları ve eğitim metotlarıyla ders araç ve gereçleri, bilimsel ve teknolojik esaslara dayanmaktadır.Zaten ders programlarının da hedefi budur.Ancak, görülen o ki ; metinler bilim ve teknolojiden söz ederken, kullanılan dil ve konuların düz ifadesi doğrultusunda gelişen eğitim programının da ters düşerek öğrenciyi pasif bırakan bir noktada kalmışlardır.

Yenileşme hareketlerini bilen,dünyada olup bitene kayıtsız kalmayan, bilim dallarına ilgi duyan, aydın düşünebilen çocukların topluma kazandırma sürecinde bu yeniliklere uygun dersler yapmaları akılcı düşünmeye paralel doğrultuda eğitim almaları sağlanacaktır.

"Soyuttan somuta" ilkesine göre çocuktaki zihin gelişimi somuttan soyuta doğru olmaktadır. İnsan her zaman somut olarak gördüğü, algıladığı şeyleri, onların soyut kavramlarla anlatılmasından daha kolay öğrenir. Bu nedenle, ilkokul öğrencilerinde, gözle

görüp, eliyle tuttuğu gerçek eşyalar daha anlamlıdır. Bu sebeple öğretimde öğrencilere öncelikle somut şeyler öğretilmeli, daha sonra soyuta ulaşılmalıdır. Soyut konuların öğretiminde somut konulardan faydalanılmalıdır. Bu kavram soyut bir kavramdır, ancak öğretimi bu ilkeye uygun olarak gerçekleştirilmemiştir.

Atatürk'ün Akılcılığa ve Bilime Verdiği Önem Milli Eğitim Bakanlığının komisyonunun hazırladığı kitaplardan 8.Sınıf türü makale olan metin ; diğer kavramları incelerken karşılaşılan eksikliklerle aynı sorunları gösteren estetikten uzak bir metindir.

Atatürk'ün Fikir Hayatı Nezihe Yıldız'ın 7.sınıf kitabında yer alan türü inceleme olan metni Atatürk'ün görüşlerini sözleri ile açıklayan ve birden çok kavramı inceleyen metindir.Çok kavramı bir arada işlediğinden kavramlar havada kalmıştır.

Atatürk'ün Fikir Hayatı Metin Gül- Muhsin Köktürk'ün 6.Sınıfta bulunan türü makale olan metin yine aynı biçimde Atatürk'ün bir çok görüşü ile beraber çağdaşlığını da vermeye çalışan sıradan bir metin olarak belirlenmektedir.

Atatürkçü Düşüncede Akılcılık ve Bilim metni ;Metin Gül- Muhsin Köktürk'ün 7.Sınıfta türü makale olan kendi yazdıkları bir metindir.Bu yüzden edebi eser olmaktan uzak, tamamen konu yer alsın düşüncesini gerçekleştirmek amacıyla yazılmış bir metindir. Atatürkçü Çağdaşlaşmada Akılcılık Bilim Ve Teknoloji Metin Gül- Muhsin Köktürk'ün 8. Sınıf kitabında türü makale akılcılık ve bilimin yanında teknolojinin gerekliliğinin Atatürk tarafından önemini savunan bir metindir.Makale türünün anlatımı itibari ile çocukta heyecan uyandırmadığı bilinmektedir.Dolayısıyla ; çocukların araştırma yönleri kısıtlanacaktır.Bilim ; somut bilgilerin kanıtlanmış, belgelere dayalı , deneylerle ortaya çıkmış bilgiler bütünüdür.Ancak ; çocuk metinde verilen bilgilere kendisi ulaşmamakta, Atatürk'ün akla bilme inancı da soyut kalmaktadır.O halde çocuğun bilime inanması bu koşulda olası mıdır ?

Tüm derslerde olduğu gibi Türkçe Dersi araç metinlerinde somuttan soyuta yöntemini kullandırmak yerine, soyuttan somuta özel öğretim yöntemine göre yapılması uygulanmasında sorun yaşanacağını açıkça göstermektedir.Karmaşıktan basite gidilen yöntemler bütünlüğü çocukların algılamasında problem yaratacaktır.Edebiyatta bir bilim dalıdır.Bilimden uzak yöntemler kullanılması bir çelişki değil midir ? Mühim olan modelize edilmiş insanların doğrudan ne yaptıkları ne söyledikleri değil dolaylı yoldan

olaylar karşısında hangi tutumu sergilediklerini ve nasıl tepki aldıklarını ilköğretim dönemi çocuğuna sezdirmek olmalıdır .

Metin altı soruları yukarıda sözü edilen yöntemler ile hazırlanmış metinler gibi yavan kalmışlardır.

Atatürk"ün Akılcılığa ve Bilime Verdiği Önem

1. Atatürk"ün manevi mirasçısı olması için nasıl bir yol izlemek gerekir?
2. Atatürk ulusun gelişmesinde ve reformunda neyi iyi değerlendirmiştir?
3. Atatürk bilimle ilgili olarak bizlerden ne yapmamızı istemiştir ?

Seçilen soruların ortaya çıkardığı gibi doğrudan ve aynen metinde geçen paragraflar dan cümleler istenmiştir.

Mustafa Kemal Atatürk"ün Fikir Hayatı

1. Atatürk öğretmenler için ne söylemiştir? Bu sözden ne anlıyorsunuz? Açıklayınız.
2. Atatürk"ün fikir hayatında aklın ve bilimin önemli bir yeri olduğu onun hangi sözünden anlaşılıyor? Bu sözün geçtiği paragrafı bulup okuyunuz.

Metinde açıklama soruları bulunmaktadır. Fakat ; bu sorular yine o metnin içerisindeki bir cümleye dayandırılmıştır, dolayısıyla bilgi düzeyinde kalmışlardır.

Davranışların basitten karmaşığa, kolaydan zora, somuttan soyuta, birbirinin ön koşulu olacak şekilde aşamalı sıralanmasına, insan davranışlarının eğitimle ilgili olanları bilişsel, duyuşsal, devinişsel olarak ifade bulmasına taksonomi denmektedir. Bu koşulda metinlerdeki kavramların anlaşılması için hazırlanan sorular taksonomiye göre hazırlanmamıştır. Bedensel ve duyguları hareket ettirici sorular yerine bilgi yönünde sınırlı kalmış sorular olarak göze çarpmaktadır.

ii. Erdemli İnsan Olma

Ahlaki değerler içerisinde erdemli insan olma; dürüst, çalışkan olma, vefalı olma , insanları sevme, sabırlı olma, kararlı olma gibi kavramları içinde barındıran ve insanın insan olmasını, insanca yaşamasını, insanca davranmasını ifade eden kavramlar bütünüdür. İncelenen 9 kitapta toplam 5 metin Atatürk"ün kişilik özelliklerinin bütününe işlemiştir.

Atatürk"ün kişilik özellikleri ahlak yapısı oluşmuş, ahlaki değerlere sahip bir bireyde olması gereken tüm özellikleri kapsamaktadır. Atatürk; kişilik özellikleri ile davranış olarak

örnek alınabilecek ‘ iyi’ , ‘doğru’ , ‘güzel’ davranışların hepsine sahiptir.Dolayısıyla bu özellikleri doğrudan ve ya dolaylı olarak aktaran metinlerin çocuklara ahlaki değerleri kazandırabilmesi için etkin bir dilde yazılmış olması gerekmektedir.Metinleri okuyan çocukların bu davranışları kazandığında, gerçek hayatta kazanacaklarını anlamaları oldukça önemlidir.Hedef; Atatürk’ün bu yönlerini bilmekten çok çocukların Atatürk’te var olan kişilik özelliklerine sahip olmasıdır.

2. kademede kişiliğin oluşumu başlamaktadır.Çevresiyle etkileşim halindeki çocuk, anne-babadan, öğretmeninden ,arkadaşlarından, televizyondan etkilendiği gibi gördüğü her şeyden ve okuduğu gazetelerden ,kitaplardan da etkilenmektedir.Kısaca dış dünyadaki her şey çocuğun dikkatini çekmektedir.Çocuk farkında olmadan dinler, gözler,izler, anlar ve öğrenir.Bir başka deyişle model alır, taklit eder.Daha önce de belirtildiği gibi Türkçe Dersinde; dersin bütünlüğü içerisinde bulunan araç metinlerdeki kahramanlar, onlar için rol modellerdir.

Çocuğun tüm dünyaca tanınan bir lider olan Atatürk gibi çalışkan olması, ahlaklı olması, sabırlı, disiplinli, kararlı yapıda ‘iyi’ erdemli olması Türk Milli Eğitim sisteminin baş hedefidir.Atatürk Kurtuluş Savaşı’nı ve Cumhuriyeti ilan ederek yeni bir devlet kurmasını bu yönlerine borçlu olduğu gibi çok sevilmesini de yine aynı kişilik özelliklerine, ‘erdemli bir insan’ olmasına borçludur.Dolayısıyla çocuğun okuduğu metinlerde Atatürk’ün bu üstün özelliklerinin Atatürk’ün yaşamındaki etkileri öğrenmesi gerekmektedir.

Ancak ‘vatan ve millet sevgisi’ kavramının metinlerle işlenişi eksik kaldığı gibi ‘erdemli insan’ olma kavramı da tekdüze metinlerle aktarılmaya çalışılmıştır.Oysa ahlaki gelişim süreci içerisinde, Atatürkçülük Programı’nda yer alan bütün kavramları kavramak için uygun döneminde olan çocuk, erdemli insan olma yönünde de temel atabilecek bir dönemindedir. O halde bu kavramın kazandırılması için seçilen Atatürk metinlerinin özellikleri içerisinde çocuğa hitap eden, sıkıcı olmayan ve duygu yönünden etkin olan ve düşündürten metinler olması gerekmektedir.

Örneğin ‘Atatürk ve Sanat’ metni, türü makale olan bir metindir ve bu metnin bütünü ve içerisinde yer alan tüm kavramlar, metnin soruları erdemli insan olma kavramına ulaşma yönündedir.Doğrudan yazılmış, bilgi veren bir metin olması nedeniyle içerisinde

coşku ve heyecanı barındırmaz.Estetik yönü yoktur.'Atatürk dürüsttü, sanatı çok severdi.'gibi cümlelerle Atatürk'ün ahlaki yönü ortaya konmuştur.Üstelik yazı Milli Eğitim Bakanlığı kitaplarını hazırlayan komisyon tarafından hazırlanmış bir metin olması akla sadece kitaba koyulması için yazıldığı sonucunu getirmektedir.Cümleler düz, keskin ve tamamen yargılara varılmış haldedir.Çocuğun bu metni okuması sevdiği Atatürk'te bu özellikleri bir kez daha bilmesinden başka bir etki bırakamaz.

'Atatürk'ün Kişilik Özellikleri' makale türünde olan ve Metin Gül ile Muhsin Köktürk'ün kitaplarından 8.sınıflarda yer alan Atatürk'ün genel olarak tüm kişilik özelliklerini düz anlatımla aktaran estetik yönü olmayan bir metindir.Atatürk'ü seven çocuk, şüphesiz O'nun bu yönlerini bilmek isteyecektir.Ayrıca metinde bir çok kişilik özelliğinin bir arada verilmeye çalışılması da göze çarpmaktadır.Bütünleştirici yönünden ilericiliğine kadar bütün özellikleri bir metne sıkıştırılmıştır.Bu sıkıştırma hiçbir özelliğin kavranmamasına neden olduğu gibi anlam kargaşası yaşanmasına sebep teşkil edecektir.Yalnız ilköğretim 1.kademenin 1. sınıfından 2.kademenin son sınıfına kadar bir çok derste bir çok defa Atatürk'ün olumlu kişilik özelliklerinden söz edilmiştir.Ancak çocuğun kişilik özelliklerini edindiği yaşlar, bir başka deyişle doğru ile yanlış ayırt ettiği çağ 11, 12 ve 13 yaşların denk gelen 2. kademe çağıdır.Bu dönem iyi değerlendirilmezse, söz konusu olan kişilik gelişimi duracak çocuk kendisine başka modeller arayacaktır. Bu arayışın doğuracağı sonuçlar ortadadır; yanlış bir seçim çocuğu yanlış ama kendisinin doğru sandığı bir kişilik modeli oluşumuna yönlendirecektir.

İncelen metinlerden üç tanesi çocuğun zevk alacağı türden seçilmiş olup, duyguları harekete geçiren ve kendisini Atatürk'ün karşısında hissedeceği metinlerdir.İki metin Nezihe Yıldız'ın, bir tanesi Metin Gül ile Muhsin Köktürk'ün kitaplarında yer almıştır.

Erdemli insan olma kavramı adı altında incelemeye alınan metinlerin azlığı dikkati çekmemelidir.Daha önceki kavramların dağılımı konusunda yapılan sınıflamaya göre adı geçen kavram 'ahlaki değerler' bölümünde yer aldığından ve bu kavramın içinde bulunduğu metin sayısının beş metin olmasından kaynaklıdır.Yoksa vatan sevgisi, insan sevgisi, milli değerlere sahip olma da bu kavramın içinde yer almaktadır.Fakat sayılan kavramlar başka bölümlerde incelenmiştir.

Resim' ve 'Atatürk ve General Harbord' metinleri Nezihe Yıldız'ın kitaplarında yer alan metinlerdir. Resim şiiri Atatürk'ün çocukları izlediğini anlatan ve çalışmalarını gerektiklerini sezdirenen duygu dolu bir şiirdir. Diğer metin bir generalin Atatürk ile ilgili anısını anlatan bir anıdır. Her ikisi de keşfettirici özelliğe sahip, farklı estetik yönü ağır basan metinlerdir. Çocuk metinlerin anı türünde olanından ders çıkarabilir, insanların neden sevildiğini ve kararlı olmanın yönlerini algılayabilir durumdadır.

Metin Gül ile Muhsin Köktürk'ün kitaplarındaki Ben Padişah Olmayacağım metni de tür olarak anı türüne girmekte ve Atatürk'ün alçakgönüllü oluşunu metnin içerisinde dolaylı yoldan sezdirebilmektedir. Bu türlerin bir başka olumlu yönü de metinde konuşmalar yapan çeşitli insanlar olduğundan 'dramatizasyon' yöntemi kullanılarak, kavramanın canlandırma yolu ile de pekiştirilebilmesidir. Türkçe Dersi için bu yöntem oldukça etkin rol oynamaktadır. Çocuk o karakteri canlandırarak, karakterin sözlerini söyleyerek olayın içine girmektedir. Dolayısıyla metni ve anlatmak istediği kavramı kolay kolay unutmamaktadır. Gereksiz tekrarlar yerine bu yöntemin kullanılabilirdiği anı, hikaye ve roman hatta masal ile destan türündeki metinler seçilse, istenilen davranışlar kısa sürede kazanılacaktır.

Metinlerin metin altı soruları genellikle yetersiz kalmıştır. Hazırlanan sorular metinlerin parça parça cümlelerini sormaktan öteye gidememiştir. Bugün eğitim bütünden parçaya bir başka deyişle tündengelim yöntemiyle konuların kavranması yönünde ilerlemektedir. Parçanın bütünden sonuç çıkaramayan çocuk, metinde sorulan sorunun cevabını doğrudan metnin paragraflarında arayacak ve ezbere paragrafta bulduğu cümleyi yazacaktır. Yorum yapmaya gerek bile duymayacaktır. Hazır verilen bilgiler ezberlemeyi de kendiliğinden getirmektedir. Biri şiir diğeri makale ve bir başkası anı olan üç metnin sorularından bazıları incelendiğinde şiir olan metnin metin altı sorularının çocuğun yorumlama gücüne yakın olduğu görülecektir.

Atatürk'ün Kişisel Özellikleri

1. Atatürk'ün ideallerinin neler olduğunu metinden yararlanarak açıklayınız
2. Atatürk'ün ideallerini gerçekleştirmek için nasıl bir çalışma yaptığını belirtiniz.
3. Atatürk'ün milletine gerçekleri açıkça söylediğini hangi sözünden anlıyorsunuz?
4. Atatürk'ün yaptığı çalışmalarda gösterdiği kararlılığı örneklerle açıklayınız.

5."Yurtta sulh cihanda sulh " sözüyle anlatılmak isteneni kısaca açıklayınız.

Metindeki 5 soruda bilgi sorusudur.Hepsi peş peşe metin içerisinde yer almaktadır.Son soru yorum sorusu gibi görünse de aslında metin içerisinde bu sorunun cevabı açıkça belirtilmiştir.Şüphesiz metin altı sorularının amacı zor soru sorarak cevabı bulamamak olmamalıdır.Beklenen sorular çocuğu araştırmaya iterken, düşündürmeli ve düşündüklerini bilgileri ışığında yorumlatabilmelidir.

Resim

- 1.Atatürk"ün sınıftaki resmi nasıl tanınıyor?
- 2.Çocuk sınıfa girdiğinde Atatürk"ün resmi onun üzerinde nasıl bir etki yaratıyor?
- 3.Çocuk neden en çok kendi sınıfındaki resmi beğeniyor?

Şiirin metin altı sorularından alınan üç soru daha çok şiiri anlamaya yöneliktir.Çocuğun sezdiği duyguları ifade etmesi ve bu ifade yetisini kullanırken şiirde anlatılanlardan yola çıkması gerekmektedir. Kendi cümleleri ile cevap vereceği nitelikte sorulardır.

Ben Padişah Olmayacağım

- 1.Yazarın anlattığı olay nerede ve ne zaman geçiyor?
- 2.İbrahim Abılof Mustafa Kemalın annesi ile ilgili duygularını nasıl dile getiriyor?
- 3.Mustafa Kemal Abılof sözleri karşısında ne yapıyor?
- 4.Abılof Zübeyde Hanım"ı nasıl karşılıyor? Ona Atatürk"le ilgili neler söylüyor?
- 5.Zübeyde Hanım Abılof"un Atatürk"le ilgili düşüncelerinden hoşlanmadığını nasıl belli ediyor?
- 6.Atatürk bu konuda annesine neler söylüyor?Niçin?
- 7.Zübeyde Hanım Atatürk"e nasıl tepki gösteriyor?
- 8.Atatürk annesine hangi konuda güvence veriyor?
9. Metnin ana düşüncesini söyleyiniz.

Metnin sorularının çokluğu dikkati çekmektedir.Bu sorular metinde geçen konuşmalar üzerine yoğunlaştırılmıştır.Oysa ki metnin tür özelliği nedeniyle çocuğu doğrudan olaya katan sorular sorulsa, metnin kavranması kolaylaşacaktı.Ancak konuşmaların direkt olarak sorulması ezberden başka bir kavrama düzeyine erişirmeyecektir.Bunu yerine siz olsaydınız Atatürk'e nasıl tepki verirsiniz' tipindeki sorular çocuğu olay üzerine

düşünmeye götürecektir. Metnin yalnızca son sorusu kavrama düzeyinde diğer soruları da metinde geçen konuşmaların bilgisi üzerinde kalmıştır.

iii. Milli Eğitimin Önemi Kavrama

Milli değerler kavramı içerisinde milli duygular bütünü yer almaktadır. Milli ahlak, milli kültür, milli eğitim, Atatürk'ün hayatı, Türk dili, Atatürk sevgisi gibi kavramlar bir arada incelenmiştir.

Milli birlik ve beraberlik, vatan bütünlüğü ve bir önceki paragrafta yer alan tüm kavramlar bir milletin her bireyinde sahip olması gereken değerler bütünüdür. Kişi vatanını sevdiği gibi vatanı vatan yapan unsurları bilmeli, milli değerlerine sahip olmalıdır. Türk Milleti gücü büyük önder Atatürk'ten ve Türk Milletinin kendisinden almaktadır. Sahip olduğu üstünlükten dolayı da diline, eğitimine, en büyük liderine sahip çıkmalıdır. Kültürünü yozlaştırmadan yeniliklere ayak uydurarak devam etmelidir. Araştırılan kavram milli eğitim kavramıdır.

Atatürk eğitimin millî olmamasının mahzurlarını şu örnekle açıklıyordu: “Bugün yeryüzünde 300 milyondan fazla İslam vardır. Ne yazık ki, tamamı şunun bunun kölelik zincirleri altındadır. Aldıkları manevî terbiye onlara bu kölelik zincirlerini kırabilecek insanlık meziyetini vermemiştir, veremiyor. Çünkü eğitimlerinin amacı millî değildir.” (Akyüz, 1993: 291)

Eğitimin tek bir amaçla herkese aynı olarak verilmesinin çelişkiden uzak olduğunu açıklayan bu söz milli eğitimin önemini açıkça belirtmektedir.

Atatürk 1924'te: “Yeni Türk Cumhuriyeti'nin, yeni nesle vereceği eğitim, millî eğitimidir.” Demektedir. (MEB, 2001a: 291)

İncelenen kitaplarda Kızımı da Götür, Atatürk'ün Milli Eğitim Konusundaki Görüşleri, Milli Eğitim, Atatürk'ün Eğitim Savaşı metinleri olmak üzere toplam 4 metin doğrudan milli eğitim konusu ile ilgili bulunmuştur.

İlkokula başlayan çocuktan beklenti okumayı öğrenmesidir. Ü. Korkmazlar (1995:82-83) okumayı öğrenmenin zor bir iş olduğunu söyler çünkü bu karmaşık bir şifreyi çözmeye benzer. Bu karmaşayı çözen çocuk okuduğu dilde kelimeleri anlama ve kullanma becerisini ancak okuma zevki ile ilerletebilecektir.

Bütün bunlar göz önüne alınarak, okuduğu kullanma becerisini , bir başka deyişle dilini kullanmayı öğrenmelidir.Milli Eğitimin önemi eğitim adı altında sıradan bir metinle verilmemelidir.

Okulu sevdirmek okulda çalışmalardan zevk aldirmek gerekmektedir.Metinlerin bir tanesi hariç diğerleri düz anlatımlı çocuğa hitap etmeyen bir metinlerdir.Milli eğitim kavramını işleyen metin anı türündeki Kızımı da Götür metni dolaylı anlatım özelliği nedeniyle diğer metinlerden olumlu yönde farklılık göstermektedir

Milli eğitimin önemini kavrama hedefinde Atatürk'ün Milli Eğitim Konusundaki Görüşleri , Milli Eğitim ve Atatürk'ün Eğitim Savaşı metinleri Atatürk'ün bu konuya verdiği önemi bilgi düzeyinde vermeyi gerçekleştirmiştir.

Ders kitaplarında Atatürk metinleri ile olumlu kişilik özelliklerini kazandırma amacıyla hazırlanan, seçilen metinleri kavramları yansıtırken, düşündürmeden,yaratıcı olmadan uzak bir anlayışla düz metinlerle sunulması Atatürk'ün yaratıcı düşünme özelliğinden de uzaklaşmamızı sağlayacaktır.Milli kültürümüzün temel taşları ulus destanlarla ve masallarla çocuğu etken, düşünen bir hale getirerek, aynı zamanda da olumlu kişilik özelliklerini: farkında olmadan, metazori olarak değil çocuklara verilirse yaratıcı düşünen bir gençlikle beraber, ahlaki değerleri de kazandırma sağlanmış olunmaz mı? Ulu önder Atatürk'ünde istediği yorumlayabilen , yaratıcı düşünebilen,iyi kişilik özelliklerine sahip bir yeni nesil değil midir? " Bir ulusun özgür, şanlı ve yüksek toplum olması da, yoksulluğa, köle duruma düşmesi de eğitime bağlıdır." (M.Kemal Atatürk)

Atatürk, çabası her alanda yenilikleri kapsarken aslında bütün bu unsurların temelinde eğitimin olduğu gerçeğiyle eğitime çok önem vermiştir. Ancak; makale türündeki metinlerin sorularının bilgi düzeyinde kalması milli eğitim konusundaki yazıların seçiminde Atatürk'ün verdiği önemin düşünülmediği gerçektir.Sözgelişi Kızımı da Götür metninden alınan üç sorunun özeni ile Atatürk'ün Milli Eğitim Konusundaki Görüşleri metninin sorularının bilgiye dayalı basit sorular olarak kalması dikkati çekmiştir.Ayrıca makale türündeki metni Milli Eğitim Bakanlığı'nın komisyon yazarları hazırlamışlardır.Dolayısıyla estetikten uzak bir metnin soruları da basma kalıp kalmıştır.

1.Atatürk'ün gençlere aşılmasını istediği şeyler nelerdir?

Metinden aynen istenen soru, bilme basamağındadır.

2.Milletin gerçek kurtuluşu nasıl sağlanır? Bunun için ne yapmak gerekir?

Çocuk soruya yorumunu katamamaktadır.

1.Kadınlar hapisanesindeki mahkumlara ders verilmesi kararı neden alınmış olabilir?

2.Hapishanede ders vermek isteyen kız konusunda Milli Eğitim Müdürü neden şaşırmış olabilir?

1. ve 2. sorular olasılık üzerine sadece çocuğun yorumunu isteyen ve metin anlaşılmadan cevaplamayacak sorular olarak etkin sorulardır.

3.Genç öğretmen mahkumlar üzerinde ne gibi bir etkiler yaratmıştır?Açıklayınız.

Sonuç olarak eğitim içerisinde eğitim üzerine işlenen Milli Eğitim konusunun önemi gereği daha özenli seçilmesi ve soruların da bu yönde işlenmesi gerekmektedir.Kavrama düzeyinde milli eğitimin önemini anlayabilecek yaşta olan çocuk , doğru metinlerle milli eğitimin gerekliliğini idrak edebilecektir.Metin sayısının azlığı da dikkati çekmektedir.

iv.Vatan ve Millet Sevgisi

İncelenen 9 kitaptan, sadece tek kavram olarak vatan ve millet sevgisini işleyen 7 metin bulunmaktadır.Milli Eğitim Bakanlığının kitaplarında her sınıf düzeyinden olmak üzere 3 adet, Nezihe Yıldız'ın kitaplarında 6.sınıfta olmak üzere 1 adet, Metin Gül ile Muhsin Köktürk'ün kitaplarında her sınıf seviyesinde birer adet olmak üzere toplam 3 adet metin yer almaktadır.

Şüphesiz Türkçe Ders Kitaplarında bulunan diğer metinlerin içerisinde başka kavramların yanı sıra Atatürk'ün vatan ve millet sevgisi verilmiştir.Ulaşılmaya çalışılan başlı başına tek kavram olduğundan yalnızca metinlerin bu kavramı hangi metinlerle ve hangi sorularla işledikleri bilgisidir.

Ders kitaplarındaki okuma metinleri gençleri şekillendirecek biçimde olacak eserlerden seçilmelidir.Model kişilikler eğitim ve öğretim alanında önemli rol oynamaktadırlar.Çünkü olumsuz kişilik özelliği taşımayan insanlar kahraman olarak çocuğa örnek teşkil ederler. Atatürk bir rol model olarak kişiliği yönünden çocuğa kazandırılacak, eğitimde ahlaki değerlere sahip etkin bir model olduğu bilgisi ile hem seçilen metinlerin hem de metin altı sorularının titizlikle seçilmesi gereklidir. İncelenen metinlerde çocuk kişiliğinde önemli olan temel özelliklere anlayabilecekleri metinlerin bulunduğu söylemek mümkündür.Ancak milli duyguların ahlaki değerlere ağır bastığı

ve basma kalıp cümlelerle sadece milli duyguları bilme, Atatürk"ün kişilik özelliklerini bilme yönünde sınırlı kaldığı bir gerçektir. Bununla beraber Atatürk rol model olarak alınırken dikkat edilmesi gereken yapılması zorunlu olan şudur ki bu kavramları bilmek ve edinmek farklı durumları ifade etmektedir. Şüphesiz Atatürk"ün kişilik özellikleri hayatı sosyal hayatı bilinmelidir. Bunların bilinmesi ezbere kazanılacağını göstermeyecektir. Çocuğun bu metinlerin içindeki kahramanların içine kendisini doğrudan koyması dolaylı olarak da bu özelliklerin doğru, iyi, güzel davranışlar olduğunu belirlemesi kendi kendine keşfetmesi gerekmektedir. Vatanını sevmeye ve milletine önem verme kavramları da hem Atatürk"ün içinde taşıdığı duygular olarak metinlerde ifade bulmalı, hem de çocuk model aldığı kişiliğin bu duygusunu kendi içinde yaşatmalıdır.

Kavramların önemi itibarı ile bu kavramların aktarımı için seçilen metinlerin bazılarının Türkçe Programı ön gördüğü için kitabı hazırlayan öğretmen yazarlar tarafından yazıldığı göze çarpmaktadır. Bu sebeple; metinlerin anlatımı, sanattan yoksun heyecansız bir anlatımla öğrencinin ilgisini çekmeyecek nitelikte kalmış, tamamıyla konunun işlenmesi gerekliliği ile kitaplarda yer almıştır. Sözcüğü; Milli Eğitim Bakanlığı kitaplarında komisyonun hazırladığı 6. sınıflarda 'Atatürk'te Vatan ve Millet Sevgisi' metni düz anlatımlı heyecansız bir metindir. Makale türünde olan metinden alınan "Atatürk"ün insan ve millet sevgisi hepimiz için örnek olmalıdır. Onun sevgisi bencil bir sevgi değildir. O, milletini sevdiği kadar diğer insanları da içtenlikle seven sayan bir önderdi. Onun sevgisi evrenseldir. O hangi milletten olursa olsun, tüm insanların mutluluğunu isterdi." paragrafındaki cümlelere dikkat edilirse, örnek olması gerektiği söylenen Atatürk"ün üstün vatan sevgisinin düz cümlelerle ifade bulduğu açıkça görülmektedir. Örneğin; 'O'nun sevgisi bencil değildir. O, milletini sevdiği kadar diğer insanları da içtenlikle seven sayan bir önderdi.' cümlesi 6. sınıf öğrencisinin algılayamayacağı bir cümle değildir; aksine anlaşılır basit bir dilde yazılmış bir cümledir. Atatürk"ün içinde bulunduğu durumla beraber yaşadığı bir olayın aktarımı ile beraber diğer insanları kendisinden çok sevdiği örneğinin verilmesi, bu duygunun kazanımı için daha etkin bir yol olacaktır. Ayrıca 'evrensellik' kavramı bu yaş çocuğu için henüz erken bir kavramdır. Atatürk"ün sevgisinin evrensel oluşunu anlayabilmesi güç olacağı kesindir. Zaten programa göre bu 8. sınıf konuları içerisinde genişçe yer almaktadır. Metni

kendileri yazan öğretmen yazarlar tek başına verdikleri vatan ve millet sevgisi kavramını karmaşık hale getirerek, Atatürk'ün başka milletten olan insanlara sevgisi bilgisini de vermeye çalışmışlardır.Oysa ki 'evrensellik' Atatürkçülük Programı'nın uygun gördüğü ATATÜRK'ÜN KİŞİSEL ÖZELLİKLERİ VE ÇEŞİTLİ YÖNLERİ bölümünde başlı başına bir kavram olarak işlenmesi uygun görülmuş olan kapsamlı kavramdır.Bir başka deyişle birden çok kavramın bir metin içerisinde sıkıştırılarak verilmesinin sakıncalı yönleri o kavramların her birinin havada kalması, öğrenilmemesi ve Türkçe Programı'na ters düşmesi yönündedir.

Metin Gül ile Muhsin Köktürk' ün hazırladıkları Türkçe Ders kitaplarında da kendilerinin yazdığı, bu kavramı işleyen makale türünde metinler yer almaktadır.Dolayısıyla duygu içermeyen anlatımın, masal dünyasındaki çocukta bırakacağı etkinin başarılı olamayacağı açıkça ortadadır.Öyle ki öğrenci makale türünü severek yaşta değildir.Örneğin; makale türündeki Metin Gül'ün yazdığı vatan ve millet sevgisini işleyen 'Atatürk'te Vatan ve Millet Sevgisi' metni çocukta estetik duygular uyandırmayacağı gibi vatan sevgisini de aşılamayacak nitelikte sıradan cümlelerden oluşmuş bir metindir..

Milli Eğitim Bakanlığı Komisyon kitabının bu metnine benzer olan bir başka metinde Nezihe Yıldız'ın 7.sınıflarda kitaba seçtiği biyografi türündeki yazıdır.Bu yazıyı kitabı hazırlayan yazarın yazmadığı bilgisi, yukarıdaki metinden farklı olduğu sonucunu ortaya çıkarmaktadır.Yalnız; bu yazı yetişkinler için oldukça etkin bir yazıdır.Afet İNAN bilinen ve okunan bir yazardır.Ancak bu metnin çocuklara seçildiği unutulmamalıdır.Çocuk; bu yazıyı okurken sıkılabilir.O yaş çocuğu için; sıradan, duygu uyandırmayan metin olarak ilgi çekmeyecektir. ' Atatürk , "Vatan , milli sınırlar içinde bir bütündür." diyordu. O , kendi zamanında yaşayan ve milletleri için imparatorluklar peşinde koşan , devlet hükümet görevlilerinin ideallerini asla benimsemedi. Hayaller kurmadı ve böyle hayal olabilecek fikirleri , hiçbir zaman bizlere telkin etmedi.'Metinden alınan bu paragraftan anlaşıldığı gibi metin tamamiyle bilgi içeren bir metindir.Dolayısıyla okuduklarını anlayan öğrenciler bu duyguları kendi içlerinde barındırmayı nasıl başaracaklardır?

Yine Milli Eğitim Bakanlığı Komisyonunun seçtiği 'Atatürk'ün Vatan Sevgisi' İlbeyi Laçın tarafından yazılmış bir makaledir.Düz cümlelerle vatan sevgisi verilmeye çalışılmıştır.Çocuğun yaşı göz önüne alınırsa, şiir okurken daha çok zevk alacağı

ortadadır.Ezber dersi imajı kırılmaya çalışılan Türkçe Dersinin genel amaçlarına ters düşmektedir.Çocuğa bilgilerin hazır sunulduğu göze çarpmaktadır.

Gerçekte ,’vatan ve millet sevgisi’ kavram olarak kazanılması istenen duyguyu içinde barındırmaktadır.2.kademede okuyan çocuğun vatanını sevmesi beklenen ve kazandırılması istenen en önemli davranışlardan biridir.Ancak; metinlerde bu duygunun kazandırılmasından çok Atatürk’te bu duygunun yer aldığı bilgisinin verilmesi b ilgiye dayalı edebi türlerle değil, duyguya dayalı edebi türlerle gerçekleştirilmelidir

Milli Eğitim Bakanlığı Komisyonun 7.Sınıf düzeyindeki kitabında yer alan ‘ATATÜRK KURTULUŞ SAVAŞI’NDA’ Cahit Külebi’nin şiirinde dolaylı anlatım vardır, metin duyguya dayalı türlerden biri olduğu için okunması zevkli olan bir metindir. Türkçe Ders Programının Genel Amaçları ile örtüşmektedir. Çünkü çocuklara edebiyatı sevdirmek çok önemlidir.Çocuğun yaş düzeyine uygun bir metindir. Düz anlatımlı bir metinden daha etkin bir öğretim yolu olduğuna şüphe yoktur.Yukarıda incelen aynı kavramları işleyen diğer metinlerle karşılaştırıldığında aradaki fark ortaya çıkmaktadır.Duyguların ağır bastığı ve öğrencinin aklı ile beraber kalbinin de etkileneceği açıktır.

Buna benzer bir başka metinde Nezihe YILDIZ’ın 7.sınıflar için seçtiği ‘TÜRKİYE’ Manzumesidir.

Türkiye! Türkiye! Aylı yıldızlı Türkiye!

Sen Mehmet’sin ; omuzların Anadolu yaylası,

Aladağlar , Toroslar dev gibi gövden.

Sen şehit oğlu şehit babası.

Sana selam olsun dünyadan , hürriyetten

Manzumeden alınan bu kesitte görüldüğü gibi duyguların yoğun olduğu estetik bir manzume olduğu ortadadır.Vatan sevgisi ile beraber bir çok bilgi de içermektedir.Vatanı vatan yapan unsurlardan söz edilmiştir.’Özgürlük’ duygusu sezdirilmiştir.Vatanın bölünmezliği ifade edilmiştir.Bu tür bir şiirle duyguyu yaşatmak etkili, başarılı bir öğrenmeyi mutlak kılacağı gibi, edebiyatı sevdirci niteliği ile de diğer metinlerden farklı olarak öne çıkacaktır.

Yukarıdaki şiirin niteliğinde bir başka şiir örneği :Yine Nezihe Yıldız'ın 8.sınıflar için seçtiği TÜRKİYE'M şiiridir.Şair Turgut UYAR'ın bu şiirinde vatan ve millet sevgisini duyguları yoğun bir şekilde hissettirerek işlemiştir.

Vatan ve millet sevgisi kavramlarının farklı bir türle işlendiği diğer bir metinde Milli Eğitim Bakanlığı Komisyonun 7.sınıflar için seçtiği 'MUSTAFA KEMAL'İN ASKERLERİ' metnidir. Öykü türünde olan metnin yazarı Orhan HANÇERLİOĞLU bir hikaye örgüsü içerisinde, Atatürk'ün vatanını sevdiği ve bunun için nasıl uğraştığının anlatan bir olayı yazmıştır.Öykü içerisinde duygunun sebebi ve bu neden gerçekleştirildiğinde sonucu ortada olduğundan öğrenci vatan sevgisini muhakeme edebilecektir.

Öğrenci neyi pasif öğrenirse onu çabuk unuttur.(Chomsky,1988:136)

Öğretmenler öğretim için gerekli ortamı yaratabilirler ama bu çocuğun öğrenmesini sağlamayabilir,hatta ona zarar verebilir.Öğrencinin aktif olmasını öneren yapıcı pedagoji öğrenmenin direk eğitsel aracılık yoluyla değil keşif yoluyla gerçekleşeceğini vurgular.(Winch,1988:20)

21.yüzyılın öğrencisi ,araştırma sanatını , temel eğitimlerini bir parçası olarak öğrenecektir. (Boic & Krstov & Ledic , s .2)

Keşfetmeye , kendi kendine öğrenmeyi gerçekleştirmeye uygun olan metinlerle öğretim uzun süreli ,kalıcı olan öğrenmeyi sağlayacaktır.Görüldüğü gibi şiir, öykü gibi türlerde çocuk olayın içerisine girmekte, kahraman ile özdeşleşebilmektedir.Ancak; bilgiye dayalı türlerden olan makale, biyografi gibi yazılardan 'araştırmaya, keşfetmeye,yaratıcı düşünmeye' karşı gelişim göstermediği gibi, verilmek isteneni sadece bilgi olarak almakla yetinen bireyler olarak kalacaktır.

Kazandırılmaya çalışılan bu kavram, çocuğun kendi gelişim evrelerini doğru adımlarla takip edebildiği ailesinin yakın çevresinin öğretmenlerinin davranışlarını tanımlayabildiği ölçüde etkin olacaktır.Bir başka deyişle akıl sağlığı olan her çocuk bebeklik döneminden itibaren öğrenme içine girmiştir.Rol olan insanlar, anne baba öğretmenler ve arkadaşlar çocuğun etkileşim içinde olduğu öğelerse, tek taraflı çaba, yani okullardaki eğitim yeterli olmayacaktır.Aynı davranışları ailesinde de görmelidir.Ancak Türkçe Kitaplarındaki Atatürk metinleri araç olacak, kapsamı niteliği ve davranış özelliği

ile amaca hizmet edebilecektir. Dolayısıyla metinlerin doğru seçilmesinin yanı sıra metin altı sorularının da bütün kavrama düzeylerini , çocuğun yaşına uygun olarak kapsaması dikkat edilecek hususlar olmalıdır. Çünkü; metindeki kavramların öğrenilmesi metin altı sorular ile gerçekleşmektedir.

İncelenen metinlerde genel olarak kavramların basit kaldığı ve Atatürk'ü model kişilik olarak özendirme yerine, sadece O'nun bu yönlerini 'bilme' olarak kaldığı ortaya çıkmıştır. Metin altı sorularının genellikle 'Neden? Niçin?' gibi sorular yerine metin içinde yer alan bir cümleyi sorduğu ortadadır. Bu tip sorular daha çok bilgiye dayalı türlerin tüm sorularında görülmektedir. Türkçe Ders Kitaplarındaki yazarlar duyuşsal ve psikoz-motor alanlarla ilgili sorulara hiç yer vermemişlerdir. Bunu önemli bir eksiklik olarak değerlendirmek gerekir. İncelenen vatan ve millet sevgisi içeren Atatürk Metinlerinin metin altı sorularının bazıları görmek yarar vardır:

Atatürk"ün Kişiliği, biyografi türünde bir yazıdır. Sorular metin içerisinden aynen alınıp, söylenebilecek nitelikte tek ve ya iki cümlelik cevap içeren sorulardır.

1. Atatürk vatan bütünlüğünü nasıl ifade etmiştir? İlk paragrafta Atatürk'ün sözünün cevap olarak istendiği ve metne bakarak cevaplanacak bir sorudur.

2. Atatürk hangi idealleri benimsememiştir? Niçin? Bu soruda niçin ? sorusunun yer alması beklenen yorum sorularından biri olduğunu göstermez . Çünkü; yazıda ideallerin yanında hemen bu sorunun cevabı parça içerisinde doğrudan verilmiştir.

Çocuk yaratıcı gücünü kullanmaya gereksinim duymadan, doğrudan metinden alarak bu soruları kısa olarak cevaplayacaktır.

Metnin içeriği bilgi düzeyinde kaldığından metnin soruları de bu düzeyde kalmıştır.

Yine Metin Gül'ün kitap için yazdığı Atatürk'te Vatan ve Millet Sevgisi adlı makale soruları incelendiğinde soruların bilgi düzeyinde kalması eksikliği ile beraber 9 adet sorunun fazlalığı göze çarpmaktadır. Üstelik bir soruda başka maddeler içermektedir. Bu sayıdaki metin altı soruları metni kavratmak yerine karıştırmaya neden olabilir. Ayrıca metin altı sorularından öğrenci sıkılacaktır. Türkçe dersinin bütünlük ilkesine göre sayıca fazla olan bu soruların bir derste kazanılması oldukça güçtür.

1. Atatürk"ün büyüklüğü ve başarısı nereden kaynaklanıyor? Bu soruda metnin ilk paragrafında yer alan bir açıklamanın sorusudur. Bu soruya ' Atatürk vatanını sevmeseydi,

neler olurdu? Gibi bir soru destek çıksaydı, çocuk hayal gücünü kullanarak cevap vermek zorunda kalacaktı.

5. Atatürk'ün iş başarmada tuttuğu yol nedir? Sorusunun yerine 'Siz olsaydınız hangi yollarla başarıya ulaşırsınız?' gibi bir soru çocuğun Atatürk'ün yerine kendisini koymasını sağlayabilir, yorumlamasına izin verebilirdi.

6. Atatürk:

a) En büyük sevgi olarak neyi görüyor?

b) Kurtuluş Savaşındaki kendi katkılarını niçin önemsemiyor?

c) Ulusumuzun soylu geçmişine yaraşır bireyler olabilmemiz için bizden daha nelerin yapılmasını istiyor?

ç) Çalışmaların en büyüğü olarak neyi görüyor?

Bu dört maddeli soruda 'çocuğa sana göre en büyük sevgi nedir?' 'Kurtuluş Savaşı'nda Atatürk'e yardım eder miydin? Niçin? ' Sence bir ulusun varlığını devam ettirebilmesi için neler gereklidir?'

Sana göre çalışmaların en büyüğü nedir? Neden? gibi sorular sorularak çocuk düşündürülmeye zorlanabilirdi. Böylelikle muhakeme gücü gelişebilirdi. Zaten Türkçe Programının genel amaçlarında yer alan en önemli hususlar ; yaratıcı gücü kullanma, Türk milletini sevmeye, yorum yapma yetilerini kazanma değil midir?

7) Yazar kişisel çıkarlardan arınarak el birliği ile çalışmanın yararlarını nasıl açıklıyor? Bunu Atatürk'ün büyük işler büyük teşebbüsler ancak ortak çalışmadan temin edilebilir sözünü de düşünerek açıklayınız.

Burada yazarın düşüncesinden çocuk çocuğun ne düşündüğü esas alınmalıdır. Ayrıca çocuğun bu sözü açıklaması için bu konuda yorum yapacak kadar bilgiye sahip olması ve bildiği bu konuyu unutmayacak kadar iyi kavramış olması gerekmektedir.

8. Yazar Türk Gençliğinden ne bekliyor?

Bu soru yerine 'sen Türk Gençliğinden ne bekliyorsun?' gibi bir soru hazırlanıp , çocuğun kendisinin yorum yapması sağlanabilirdi.

9. Metnin ana düşüncesini söyleyiniz.

Metinde bu soru açık olarak anlatıldığından yine bilgi düzeyinde, metinden ezbere cevaplanacak bir soru olarak değerlendirilmektedir.

Makale türündeki vatan ve millet ve sevgisi kavramını işleyen tüm metinlerin soruları da bilgi basamağında kalmıştır. Dolayısıyla ezber içeren bir metnin , soruları da ezbere cevaplanarak başarılı bir öğrenme gerçekleştirilemeyecektir.

Şiir türündeki Atatürk metninin soruları da diğer metinlerden farklı olarak kavrama düzeyine çıkmıştır. Atatürk Kurtuluş Savaşı'nda şiirin tüm metin altı soruları incelendiğinde bu coşku dolu şiirin kavranması ve yorumlanması düzeyinde etkin sorular sorulduğu ortaya çıkmıştır.

1. Üçüncü ve dördüncü dizelerde anlatılmak istenen nedir? Bu sorunun cevaplanabilmesi için şiirin 1. kıtasının bu iki dizesinin yorumlanabilmesi, dolayısıyla şiirin anlaşılması gerekmektedir.

2. Şair “başımız bir kere eğilmemiştir” tümcesiyle ne anlatmak istemiştir? Kavrama düzeyinde yorum yaptırmayı hedef tutan anlama çalışması sorusudur. Şiirin anlaşılması, tek tek cümle olarak ifade edilebilmesini hedef tutmuştur.

3. Şair şiirde vatanımızla ilgili hangi özellikleri veriyor? Bu bilgi sorusuyla çocuklar vatanımız ile ilgili kendi bildiklerini de aktarabileceklerinden, aktif biçimde derse katılabileceklerdir.

4. “Kemal Paşa dinlemiyor fermanı “ dizesiyle belirtilen nedir? (bu soruyu yanıtlarken tarih dersinden öğrendiklerinizi anımsayınız. Bu soruda geçmiş bilgilerin yeni öğrenilenlerle kıyaslanması istenmektedir. Bu soru analiz etmeyi gerçekleştirecek nitelikte bir sorudur.

Görüldüğü gibi şiirde ağır basan soru tipi şiirin içerdikleri bilgisi ile bunları kavrama ve yorumlamaya dayalı sorular olmuştur.

Ancak bu bir iki örnekle düzeltilebilecek eksiklik değildir. Soruların kavramı ortaya çıkarmaktan çok parçada var olanı okutma çabası ile dikkatsiz hazırlandığı görülmektedir.

Taksonomik hedefler bakımından ders kitaplarındaki soruların daha çok bilgiyi ölçmeye yönelik olduğu bir gerçektir. Bilgiye dayalı öğrenmelerde hedef, ünitenin kapsamında bulunan davranışlara erişmek olup edinilen kazanımlar değişken değil, statiktir. Zihni olarak bir yığın karmaşık ilişkiye dayalı olan bilginin içerisinde ise bilme (tanıma, hatırlama), kavrama, kavranılanları kullanarak yeni problemlere çözüm bulma (uygulama), bilgi bütünlerini ayırıştırma (çözümleme, analiz etme) ve yeni bir bilgi

bütünü oluşturma (sentez; yenilik, orijinallik, buluş, icat etme) ve değerlendirme gibi işlemler söz konusudur

Milli değerler konusunun önemini giriş bölümünde açıklarken “millet “ kavramını işlemek ve bunu çocuğa kazandırmak ilkesinde bir kültürün devamını sağlamanın zorluğundan söz edilmişti.Bu görev eğitim ve öğretim kurumlarındaki temel ders olan Türkçe Dersine düşmektedir.Aslında vatan ve millet sevgisi kavramı ilköğretim ikinci kademe öğrencisinin kavrayabileceği özellikleri içermektedir.Dolayısıyla gelişim evresine uygun düşmektedir.Atatürkçülük Programı bu kavramları işlemeyi zaten öngörmektedir.O halde vatan ve millet sevgisi gibi önemli bir kavramın Türkçe Ders Kitaplarındaki metinlerde işlenmesi için çocuğun seviyesinde , ilgi alanına giren ve O’na bu duyguyu hissettiren metinlerle verilmesi zorunludur.Aksi takdirde öğrenme gerçekleşmeyecektir.Ayrıca metnin anlaşılması için seçilen metin altı sorularının da yorumlamayı gerektirici, parçadan bakarak cevaplanmayacak sorular olması gerekmektedir.

v.Cumhuriyet Yönetiminin Önemi Kavrama

Türkiye Cumhuriyeti Devleti’nin yönetim biçimi cumhuriyettir.En bilinen tanımıyla halkın kendi kendini yönetmesi olan cumhuriyet demokrasiyi , bağımsızlığı da bu tanım içinde barındırarak, oy sistemi ile yönetime gelen kişiler tarafından devletin yönetilmesidir.Bu kavram içerisinde; cumhuriyetin ilanı, Atatürk’ün cumhuriyet yönetimi ile beraber getirdiği yenilikler bulunmaktadır.Yönetim biçiminin ve anayasanın değişmeyeceği de kavramın öğrenilmesinde yer alan temel bilgilerdir.Bu kavram ile ilgili doğrudan beş metin bulunmaktadır.Bu metinlerden Onuncu Yıl Nutku tüm metinlerde, Ellinci Yıl Nutku da Nezihe Yıldız ile Metin Gül ve Muhsin Köktürk’ün kitaplarında bulunmaktadır. Nutuk Nezihe Yıldız 8.sınıf düzeyinde türü biyografi olan ancak nutuk bilgisini işleyen bir metin olduğundan bu kavramın içerisinde incelenmeyecektir.

Cumhuriyet yönetimi aynı zamanda bağımsızlığın ve özgürlüğün simgesi olan bayrağın, İstiklal Marşı’nın da temelini oluşturmaktadır.Cumhuriyet yönetimi olmasaydı, bağımsızlık kazanılmamış olunacaktı. Atatürk ; 29 Ekim 1923’te Cumhuriyet ilan edildikten on yıl sonra yaptığı konuşmasında Cumhuriyet yönetimi ile birlikte gerçekleşen yenilikleri açıklayan bir konuşma yapmıştır.Atatürkçülük Programı ,nutuk bilgisini de

Atatürk metni olarak kitaplarda yer alması zorunlu konular arasına almıştır.Kitapları hazırlayan öğretmen yazarlar da hem nutuk konusu hem de cumhuriyet yönetimi bilgisini de bir arada vermek amacıyla Atatürk'ün yaptığı konuşmayı metin olarak seçerek, kitaplara koymuşlardır. Cumhuriyet'in Onuncu Yıl Nutku ; Atatürk'ün adı geçen yönetimine olan inancını ortaya koyduğu gibi Türk Milleti gibi seslenişlerle de milletine ve milletin gücüne olan güvenini belirtmiştir.Ayrıca bu konuşma içerisinde Atatürk'ün ben diye başlayan, tekil olarak söz ettiği hiç bir gelişim yoktur.Yapılan tüm yenilikleri Türk halkı ile beraber yaptığını ifade etmiştir.Dolayısıyla biz kavramı çocukta Türk Milletine ait olma duygusunu da kazandırabilmektedir.

Hükümet Şekli Cumhuriyet Olacaktır' metni anı türünde olan Atatürk'ün kararlılığının ortaya konduğu, yönetim biçimi Cumhuriyet ve ilkeleri üzerinde duran bir anıdır.Milli Eğitim Bakanlığı komisyonununun 7.sınıf kitabında yer almaktadır.Anıda Atatürk'ün bir arkadaşına cumhuriyetin ilan edileceğinden söz etmesi, hatta Atatürk'e inanmaması anlatılmaktadır.Atatürk'ün inancı ise ortaya serilmektedir.

29 Ekim adlı şiir Nezihe Yıldız'ın 7.sınıf kitabında yer almaktadır.Cumhuriyet ilanını anlatmaktadır.Türk halkının yaşadığı Cumhuriyetin ilanındaki coşkuyu aktarmaktadır.Zaten Atatürk'ün cumhuriyeti ilan ettiği bilgisi yer alan metinler zaman olarak 29 Ekim haftasında işlendiğinden çocukta aynı duyguları coşkuyla yaşatacaktır.

Ellinci Yıl Marşı Nezihe Yıldız'ın 8.sınıfında, Onuncu Yıl Marşı: bütün kitapların bir sınıfında yer almaktadır.Milli eğitim bakanlığının kitabında bu marşın içinde yer alan dizelerin anlamları ile Türk olma bilinci verilmeye çalışılmıştır.İki marşın ortak özelliği cumhuriyetin ilanından sonra geçen on yıl ve elli yıl sonra Türk milletinin yaşadığı gelişmelerin büyük bir coşku ile aktarılmasıdır.Onuncu yıl marşı daha bilinen bir marştır.Bu marşın metin olarak işlenmesinin avantajı bulunmaktadır. Ezbere bilindiğinden marşı anlamak ve marşa coşkuyla katılmak diğer metinlerin anlaşılmasından daha basit olacaktır.

Genel olarak seçilen tüm cumhuriyet yönetiminin önemini kavratmayı amaç edinen metinler yerinde, ilgi .ekici, heyecanlı olma özelliğine uygun görülmektedir.Anlatımları ağır bir dilden uzak, çocuğa zevk ve haz duygusunu yaşatabilecek metinlerdir.Özellikle

Onuncu Yıl Marşı'nın coşkusu diğer metinlerden ayrı olarak göze çarpmaktadır, duyguyu hissettirmesi yönünde başarılı olduğunu göstermektedir.

İstiklal Marşı'nın yalnız bir bendinin yer alması üzerine dikkat çekildiğinde : ulusal marşının gelişim evresinde somut dönemden soyut döneme geçen çocukta anlama gücüne neden olduğu sonucuna varılmaktadır.Ulusal marşın tamamı yerine Onuncu Yıl marşı ile milli duygular verilmeye çalışılmıştır.

Metinlerin sorularına göz atmakta yarar vardır;

Onuncu Yıl Marşı

1.Onuncu yıl marşı ne zaman yazılmıştır?Bunu hangi dörtlükten anlıyoruz?

2.” Demir ağlarla ördük ana yurdu dört baştan.” Dizesinin anlamını açıklayınız.

4.”Tarihten önce vardık tarihten sonra varız dizesiyle anlatılmak isten düşünceyi belirtiniz.

5.”Ana yurt ile anlatılmak istenen nedir? Açıklayınız.

Tüm metin altı soruları kavrama düzeyinde etkin sorulardır.Zaten metni çocuk bilmektedir.Bildiği metni yorumlaması kolay olacaktır.

Hükümet şekli Cumhuriyet olacaktır

1.Mustafa Kemal ile görüşenler kimlerdir?

2.Var olan hükümet biçimleri hangi açıdan eleştirilmektedir?

3.Cumhuriyet yönetim biçiminin özellikleri nelerdir?

1.Atatürk “bu defterin bu yaprağını kimseye göstermeyeceksin.Sonuna kadar gizli kalacak “demekle neyi anlatmak istemiştir?

2.Zaferden sonra sözüyle anlatılmak istenen nedir?

3.Hilafetin kaldırılması hakkındaki düşüncelerini 1919”da bu şekilde ortaya koyması Atatürk”ün hangi yönünü gösterir?Mahzar”ın Darılma ama Paşam sizin de hayalperest taraflarınız var.”sözleri onun hangi düşüncesini gösteriyor?

1.Atatürk ilkelerini söyleyiniz.

2.Metinde gerçekleştirilen hangi inkılaplardan söz edilmektedir?

Metinde 7.soru haricinde tüm sorular yerinde ve etkindir.Atatürk ilkeleri başlı başına bir konudur.Bu ilkeleri kavratmak tek bir metinde sağlanmalıdır.

Cumhuriyet ile ilgili doğrudan ilgili metinler aslında milli duyguları harekete geçirici nitelikte olma özelliği gösterirler.Cumhuriyetin ilan edilmesinde Türk Milletinin katkısı ,

milli birlik ve beraberlik ile Atatürk'ün cumhuriyet'in ilanından sonra Türk Milleti ile kenetlenip yaptığı yenilikler ortaya konmuştur. Türkçe Programı ile örtüşmektedir. Gelişim düzeylerine uygun ve zevkli eserlerle öğretme çabası gerçekleştirilmiştir. Sorular metinleri kavramaya yönelik olup, anlaşılır ve genel olarak kavrama düzeyinde etkili sorular olarak dikkati çekmiştir. Konunun kavratılması başarılı olacaktır.

vi. İnsan Sevgisi

İnsanları sevme kavramı zaten erdemli insan olma kavramının içinde de yer almaktadır. Atatürk'ün vatanını ve milletini sevmesi de aslında dolaylı yoldan dil, din, ırk ayırmaksızın vatanın bütünlüğü içerisinde tüm insanları sevmesi hatta dünyada bulunan bütün insanları sevmesi anlamına gelmektedir. Atatürk'ün yıllardır tartışılan milliyetçilik ilkesi özünde Türk Milletinden başka insanları sevmemeyi değil, aksine milleti sevme ona inanma ile birlikte insanları sevmeyi de içermektedir.

Ahlaki değerlerin en başında da yüce bir duygu olarak insan sevgisi taşınması zorunlu duygular içerisinde yer almaktadır. Bu bölümde yalnızca insan sevgisini işleyen metinler göz önüne alınmıştır. Toplam 3 metin tek başına bu kavramı vermektedir. Bu metinlerden Atatürk'te İnsan Ulus ve Yurt Sevgisi makale türünde, Ben Atatürk'ün Arkadaşyım metni anı türünde tek kavram olarak insan sevgisini işlerken, Sanat ve Sanatçı metni sanat sevgisi içerisinde insan sevgisi kavramını işlemiştir.

Atatürk'te İnsan, Ulus ve Yurt Sevgisi Milli Eğitim Bakanlığı komisyonunun 7. sınıfında yer almaktadır. Komisyon yazarları tarafından hazırlanmıştır. 'Atatürk insanları severdi.' gibi cümlelerle ifade bulan bu yüce duygu anlatımda sıradan kalmıştır. Kaldı ki hümanizm yaklaşımı koşulsuz insan sevgisini yaşamayı amaçlayan yaklaşımdır. Bu nitelikte olan oldukça önemli olan duygunun daha duygulu bir metinde işlenmesi uygun olacaktır.

Atatürk tüm insanları özellikle çocukları çok sevmekteydi. Atatürk'ün çocuk sevgisi yanında tüm insanları sevdiğini anlatan ve bu duygularını olaya dayalı türlerden anı türüyle veren bir diğer metin Ben Atatürk'ün Arkadaşyım metnidir. Metinde Atatürk'ün ölümünü öğrenen çocuğun onunla olan konuşmasını hatırlayışı, arkadaşlıklarını anlatışı aktarılmaktadır. Çocuk dilinden ifade bulan cümleler metni okuyan çocuklara, anıyı anlatan çocuğun yas gününde yaşadığı duyguyu anlatması , hatta aynı duyguyu yaşatması

Atatürk'le herkesin arkadaş olabileceği fikrini vererek arkadaşlık duygusunun önemini de kavratılabilecektir. Atatürk zengin fakir, genç yaşlı demeden tüm insanları sevmektedir. Çünkü onda kibir duygusundan iz yoktur. İnsanları küçümsemez. Dolayısıyla çocukta Atatürk'ü çok sevdiği için herkesle arkadaş olmayı isteyecektir.

Sanat ve Sanatçı metni insan sevgisini işleyen bir başka metindir. Milli Eğitim Bakanlığı komisyonunun 7. sınıfında yer almaktadır. Yine komisyon öğretmenleri tarafından hazırlanmıştır. Anı türündeki metnin coşku selinden uzak kalmıştır. Düz cümleleri ile sanat sevgisi anlatıldıktan sonra Atatürk'ün insanları sevdiği bilgisi verilmiştir.

Metin altı sorularında anı türündeki metin olumlu yönde öne çıkmaktadır. Sorular kavrama yönündedir. Her soru Atatürk'ün insan sevgisi ve özellikle çocuk sevgisi üzerinde durduğu için çocuk kendi varlığı ile ilgili gururduygusunu da yaşayacaktır.

Diğer iki metin soruları kavrama düzeyine çıkamamıştır. Bilgi soruları olarak metinlerin kendileri gibi sıradan kalmışlardır. Sorular arasındaki farkı somut olarak görmekte yaraa vardır:

Ben Atatürk'ün Arkadaşyım metninden alınan 3 soru ile Sanat ve Sanatçı metninden alınan 3 soru karşılaştırıldığında ilk metnin sorularının metni anlamaya yardımcı olduğu ve insan sevgisi üzerinde yoğunlaştığı belli olmaktadır.

Atatürk haftanın birkaç günü nereye gidiyor? Niçin?

Atatürk'ün çocuklarla yakından ilgilenmesi Onun hangi özelliğini anlatıyor?

Atatürk'ün okulları ziyaret etmesinin nedenini söyleyiniz.

Bu sorular anı türünde yer alan sorulardır. Tamamiyle Atatürk'ün çocuk sevgisine yönelmiş sorulardır. Sanat ve Sanatçı metninden alınan sorularda daha çok nedir? Neler yapmıştır' gibi bilgi sorularının basamağında yer alan sorular ile kendini göstermiştir.

Sanatçının insana ve topluma katkısı nedir?

Atatürk'ün insan sevgisi beraberinde neyi getirmiştir?

Atatürk sanatın gelişmesi için neler yapmıştır?

Çocuk; bu dönemde insanları sevme duygusuna sahip olabilmektedir. Türkçe Proqramı da seviyeye uygunluğu nedeniyle bu kavramın metinlerde yer almasını uygun görmüştür. Dolayısıyla doğru seçilen metinlerde ve bu metinlerin metin altı sorularında

çocuk bu duyguyu taşıyan Atatürk'ü sevdiğinden O'nun diğer insanlara sevgisini de anlayarak insan sevgisini taşıyabileceklerdir. Dolayısıyla hedefin gerçekleşmesi için estetik yönü gelişmiş metinlerin tercih edilmesi sorularında metnin bütünü kavramaya yönelik sorular olması yerinde bir seçim olacaktır.

vii.Sanatı Sevmeye

İncelenen metinlerde 3 metin doğrudan sanatın tüm dallarını ilgilendiren, 2 metin Türk Müziği ve Folklore verilmesi gereken önemi, 2 metin ise Türk Tiyatrosunun önemini olmak üzere toplam 7 metin yer almaktadır..

Makale, biyografi, röportaj gibi yazı türleri anlatmak istediklerini doğrudan aktarırken, masal, destan, şiir gibi türler içindeki duyguları ve düşünceleri olayların örgüsünde gizliden, dolaylı yolla verirler. Diğer taraftan, çocuğun okuduğu veya dinlediği masallarda bütün zihinsel faaliyetleri harekete geçmek zorundadır. Çünkü burada, edilgen değildir. Eğitimin yeni anlayışı ile çocuğun aktif, etken hale gelmesini bu sonucu doğrulamaktadır.

Çocuk kendisine anlatıcı tarafından iletilen mesajları yorumlayarak hayal dünyasında canlandırmak zorundadır. Böylece düşünen, hayal eden, daha da önemlisi masal aleminde kendine göre bir dünya kurmaya çalışan çocuk vardır . Bu yönüyle sözcükleri (mesajları) yorumlamaya çalışması bile çocuğun üretken bir çaba içine girdiğinin göstergesidir.

Bu çizgide düşünceye önem verme , düz yazıya ağırlık verme Türkçe Ders kitaplarına seçilen metinlere de yansımış olacak ki kitapların metinlerinin büyük çoğunluğu makale türüne yönelmiştir. Daha önce belirtmişti, şüphesiz; bu türlerinde öğretimi esastır. Düşüncelerin aktarılma yollarının her birini bilen ve o yazıdaki düşüncenin ne olduğunu anlayabilen çocuklar yetiştirmek Türkçe Programının esaslarındandır. Bir başka deyişle; değişik türlere yer vermek, özellikle de çocuğu yönlendirebilecek ve yorumlama gücünü geliştirebilecek türlere de yer vermekte yarar vardır.

Seçilen kavram sanatın bir koludur. Sanat yönü ağır basmayan metinlerle sanatı sevdirmek mümkün kılınabilmekte midir?

Sanat ve Sanatçı metni Milli Eğitim Bakanlığı kitabını hazırlayan komisyon tarafından yazılmıştır. 7.SINIF düzeyinde yazılan metinden alınan...Atatürk'ün insanlara olan sevgisi, onun insanın yeteneklerine de saygı duymasını beraberinde getirmiştir. Bu

düşüncesini uygulayış şekillerinden biri de Ankara Devlet Konservatuari' nin kurulmasıdır..... paragrafta cümlelerin ezbere verildiği ortadadır.Sanat ve sanatçıyı sevdirmek adına kitaba koyulan bu metni çocuklar sevmeyecektir.

Atatürk ve Sanat 6.sınıf makale Milli Eğitim Bakanlığı kitabını hazırlayan komisyon tarafından yazılmıştır. Sanat sevgisi düz cümlelerle anlatılmıştır.Sanatu sevmeliyiz.Atatürk'te sanatı çok severdi gibi cümleler bilgiye dayalı cümlelerdir.Niçin sanatı sevmeliyiz? Sorusunu yanıtlayan keşfettirici metinler ile çocuk sanatın önemini kavrayabilecektir.

Türk Müziği Ve Folklor Nezihe Yıldız'ın 6 .Sınıflar için seçtiği biyografi cümlelerle müzik ve folklor hakkında bilgi veren metindir.

Atatürk'ün Müzik ve Folklore verdiği Önem Metin Gül- Muhsin Köktürk 6.Sınıflar için olan kitabında yer alan türü: makale olan metindir.

.....Folklorumuzun,özellikle de müziğimizin bugünkü gücünü Atatürk'e borçluyuz. Ulusumuzun mirası olan bu değerlerimizi korumaya ve geliştirmeye çalışmak,Atatürk'ün bize verdiği bir görevdir.bu görevi severek yerine getirmeliyiz.....

Yukarıda metinden alınan paragraf metnin ana fikrini oluşturmaktadır.Yalnız bu sevgi söyleme yazma basamağıyla kazandırılabilir bir sevgi olmadığından daha estetik bir metinle verilmesi uygun olacaktır.Sonuç itibari ile edebiyatta bir sanattır.Öncelikli olarak edebiyatı sevdirmek esas amaç olmalıdır.Edebiyatı seven çocuk okuyacak anlayacak öğrenecek ve uygulayacaktır.

Atatürk'te İnsan Sevgisi ve Sanatseverliği Metin Gül- Muhsin Köktürk 7.Sınıflar için hazırladıkları makale türündeki metindir. Türkçe Programının genel amaçlarına göre çocuğa edebiyatı sevdirmek ve yaratıcı gücü geliştirme bölümü ile çalışmaktadır.Atatürkçülük Programına göre ise programın ön gördüğü konu işlenmiştir. Yalnız düz metin özelliği ile düşünceye dayalı estetikten uzak bir metinle verilmeye çalışılmıştır.

Atatürk'ün 'Sanattan mahrum kalan bir milletin hayat damarlarından biri kopmuş demektir' sözünü hatırlamakta yarar vardır.Türk müziğini sevdirmek yukarıdaki türlerle kitabı hazırlayanların koyduğu metinlerin hepsinin düz yazı ile yazılması, heyecanlandırmaması dikkati çekmektedir.

1.2. Türkçe Ders Kitaplarındaki Atatürk Metinlerinin Türlerine Göre İncelenmesi

Metin türlerinin irdelenmesine duyulan ihtiyaç çocukların seviyesinde ve onların seveceği beğeneceği türdeki metinlerin bilgiye dayalı türlerden çok duyguya dayalı türlerle gerçekleştirilebilmesinden kaynaklanmaktadır.

O halde bu irdemeler metnin edebi türünün kavramları aktarmada rol oynadığı gerçeğini ortaya koyar. Metinlerin edebi tür dağılımını bilmek ve “edebi eser” olma özelliklerini ortaya koymak gerekmektedir.

ŞİİR:

ATATÜRK OKULU; metni manzume türünde olup, Atatürk sevgisini vermeyi hedeflemiştir. Bu Atatürk sevgisini vermeyi amaçlayan diğer metinlere göre şiir havasında oluşu duyguları ön plana çıkarmaktadır.

ATATÜRK KURTULUŞ SAVAŞI'NDA; metin türü şiirdir. Millet sevgisi kazandırmak amaçlanmıştır.

TÜRKİYE’M UYANIYOR; şiirdir, vatan sevgisini anlatmaktadır. Şairin özlem duyduğu Türkiye nasıldır? Bu soru ile aslında çocuk vatanını tanımlamakta ve şiirdeki duygular ile vatanının tüm güzelliklerinin farkında olarak onu sevmeyi benimsemektedir

29 EKİM Nezihe Yıldız/7.sınıf

Bu iki ayrı türde yönetim biçimi ele ikisi de dolaylı anlatımda değerlendirme düzeyinde hazırlanmış metinlerdir.

ATATÜRK’ÜN SESİ Atatürk’ün Sesi M.E.B/7.SINIF türü: şiir ,en belirgin yön: Atatürk’ün lider olarak farkına varma, ulusal liderimizi benimsetme amacıyla yazılan düz bir metindir.

RESİM Nezihe Yıldız/6.Sınıf türü: şiir en belirgin yön: çalışkan olma

ANI:

ATATÜRK VE KURTDERELİ M.E.B/ 8.Sınıf Atatürk’ün bir pehlivanla olan anısı anlatılmıştır: bu anı Türk milletinin önemini bilincinin yanı sıra Türk sporculuğuna deyinilmiştir.

ANILARDA ATATÜRK; M.E.B/ 6.SINIF türü: anı olan bu metin dolaylı anlatımlı bir metindir.

HÜKÜMET ŞEKLİ CUMHURİYET OLACAKTIR;cumhuriyet yönetimi anı ile kavratılmaya çalışılmıştır

BEN ATATÜRKÜN ARKADAŞIYIM ;MEB/7.SINIF,en belirgin yön:insan sevgisidir.

ATATÜRK VE GENERAL HARBORD Nezihe Yıldız 8.sınıf en belirgin yön:kararlılıktır.

BEN PADİŞAH OLMAYACAĞIM Metin Gül- Muhsin Köktürk 8.Sınıf en belirgin yön: alçakgönüllülüktür.

MAKALE:

ATATÜRK'TE OKUMA TUTKUSU;metin türü makaledir ve doğrudan anlatım vardır. Okuma , kitap okuma alışkanlığı ile ilgili doğrudan başka Atatürk metni yoktur.

İNSAN SEVGİSİ VE EVRENSELLİK: Nezihe Yıldız/8.sınıf metin doğrudan anlatımlı, Atatürk'ün görüşlerinin kavratılmasına yönelmiştir;

ATATÜRK'ÜN MÜZİK ve FOLKLORE VERDİĞİ ÖNEM Metin Gül- Muhsin Köktürk 6.Sınıf türü: makale olan bu tür, doğrudan anlatımlı düz metindir.

ATATÜRK'TE İNSAN SEVGİSİ ve SANATSEVERLİĞİ Metin Gül- Muhsin Köktürk 7.Sınıf türü: makale olan bu yazı doğrudan anlatımlıdır.

ATATÜRK'ÜN TÜRK TİYATROSUNA VERDİĞİ ÖNEM Metin Gül- Muhsin Köktürk 7.Sınıf türü: makale olan bu metin Atatürk'ün güzel sanatlarla ilgili görüşlerini kavratmaya yönelmiştir.

SANAT VE SANATÇI; M.E.B/7.SINIF türü: makale,en belirgin yönü:insan sevgisi olan bu metin ,insan sevgisini kavrama düzeyinde ele alan doğrudan bir metindir.Sanat ve sanatçı üzerinde insan sevgisini benimsetmeye çalışmıştır.

ULUSAL KÜLTÜR MEB, 7.SINIF;Makale olup,ulusal kültürün önemini dolaylı olarak anlatmaktadır, Metne göre ulusal kültürümüzün önemi nedir? sorusu ve diğer sorular kavrama düzeyindedir. Ulusu ulus yapan unsurlardan kültür ; dili de kapsar .

DİLİN ÖNEMİ M.E.B/7.SINIF ; Türü: makale,en belirgin yön:ulusal dili tanıma olan metin kültürün unsuru olan dili düz anlatımla kavratma yoluna gitmiştir.

ULUSAL AHLAK, M.E.B/7.SINIF türü: makale,en belirgin yön:kültüre önem verme,Atatürk'ün kültüre verdiği önem değerlendirmektedir.Kavrama düzeyindedir.

AKILCILIK VE BİLİME VERİLEN ÖNEM Metin Gül- Muhsin Köktürk 7.Sınıf türü: makale,en belirgin yön:akılcılık ve bilime önem verme

ATATÜRKÇÜ ÇAĞDAŞLAŞMADA AKILCILIK VE BİLİM TEKNOLOJİ Metin Gül- Muhsin Köktürk 8.Sınıf türü:makale en belirgin yön:akıl ,bilim

ATATÜRK'ÜN FİKİR HAYATI Metin Gül- Muhsin Köktürk 7.Sınıf

ATATÜRK'ÜN FİKİR HAYATI Metin Gül- Muhsin Köktürk 6.Sınıf türü: makale en belirgin yön: akılcılık ve bilim araştırmacı olma

AKILCILIK VE BİLİM Nezihe Yıldız/8.sınıf türü:inceleme en belirgin yön: çağdaşlaşma

ATATÜRK'ÜN FİKİR HAYATI Nezihe Yıldız/7.sınıf türü: inceleme en belirgin yön: akla ve bilime verilen önem

MUSTAFA KEMAL'İN FİKİR HAYATI Nezihe Yıldız/6.Sınıf türü: biyografi en belirgin yön:eğitim,bilimsel düşünce

AKILCILIK VE BİLİME VERİLEN ÖNEM M.E.B/ 8.Sınıf türü: makale en belirgin yön: akılcılık ve bilim

Atatürk'ün bilim,teknik ve çağdaşlığa verdiği önemi kavratma amaçlı hazırlanan metinler,genel olarak makale türünden, doğrudan anlatımlı düz metinlerdir.Akla ve bilime önem vermeyi Atatürk'ün görüşleri ile ilişkilendirerek, kavrama düzeyindeki metinler olduğu söylenebilmektedir.

ATATÜRK'ÜN KİŞİSEL ÖZELLİKLERİ M.E.B/ 8.Sınıf

ATATÜRK VE SANAT M.E.B/ 6.SINIF türü: makale en belirgin yön:erdemli insan olma

ATATÜRK'ÜN KİŞİLİK ÖZELLİKLERİ M.E.B/ 8.Sınıf türü: makale en belirgin yön:genel olarak tüm kişilik özellikleridir.

ATATÜRK'ÜN KİŞİLİĞİ VE ÖZELLİKLERİ Nezihe Yıldız/7.sınıf türü: MAKALE en belirgin yön:sanatseverlik

ATATÜRK'ÜN EĞİTİM SAVAŞI Metin Gül- Muhsin Köktürk 8.Sınıf türü: makale en belirgin yön: çağdaş eğitim

ATATÜRK'TE İNSAN VE ULUS SEVGİSİ Metin Gül- Muhsin Köktürk 8.Sınıf türü: makale en belirgin yön: insanları sevme,hümanizm

MARŞ:

ONUNCU YIL MARŞI:marştır.İncelediğimiz bütün kitapların bir sınıfında bu marş yer almaktadır.Milli eğitim bakanlığının kitabında bu marşın içinde yer alan dizelerin anlamları ile Türk olma bilinci verilmeye çalışılmıştır.

İSTİKLAL MARŞI'NDAN, ulusal marş ;Bağımsızlık,yiğitlik,Türk Milletine güvenme kavramlarını içeren istiklal marşımızın bir bendi yer almaktadır.Dolaylı anlatım vardır.Kavrama düzeyinde sorular yer almaktadır.Yalnız bir bendinin yer alması üzerine dikkat çekildiğinde : ulusal marşımızın gelişim evresinde somut dönemden soyut döneme geçen çocukta anlama güçlüğüne neden olduğu sonucuna varılmaktadır.Ulusal marşımız yerine Onuncu Yıl marşı ile milli duygular verilmeye çalışılmıştır.

ELLİNCİ YIL MARŞI Nezihe Yıldız/8.sınıf türü: marş en belirgin yön:güven duygusudur.

BİYOĞRAFI:

ATATÜRK'ÜN YAŞAMI; biyografi türündedir.Bilgi düzeyindedir.Atatürk'ün hayatı ile ilgili bilgi vermeyi ve bu bilgileri doğrudan vermeyi amaçlamıştır.Kitaplarda buna benzer bir çok Atatürk metni yer almaktadır.

ATATÜRK'ÜN HAYATI Metin Gül- Muhsin Köktürk,

ATATÜRK'ÜN HAYATI Nezihe Yıldız/6.Sınıf bu iki metinde tür olarak biyografi olup,Atatürk'ün doğumu ailesi ve ölümü hakkında bilgi içermektedir.Metni anlama çalışmalarındaki sorularda bilgi düzeyindedir

ATATÜRK'ÜN KİŞİLİĞİ Nezihe Yıldız/6.Sınıf-biyografi,

HİKAYE:

MUSTAFA KEMAL'İN ASKERLERİ M.E.B/7.SINIF türü: öykü, bütün bu metinlerde de vatan ve millet sevgisi kazandırılmak istenen ulusal bilinç ortaya çıkmaktadır.Metin soruları ile hani düzeydeki öğrenme gerçekleştirmeye çalışılmıştır.

NUTUK:

ATATÜRK DİYOR Kİ M.E.B/ 8.Sınıf –

BAŞÖĞRETMEN Metin Gül- Muhsin Köktürk 7.Sınıf türü: nutuk bu metinler arasında yapılacak karşılaştırmada Atatürk'ün sözlerinin ele alındığı nutuk Doğrudan anlatım olsa da Atatürk'ün görüşleri ile beraber ulusal kültürün önemini en iyi kavratan metin

olacaktır.Diğer metinler incelendiğinde,düz anlatım ve içerisindeki bir çok kavramın oluşu çocuğu sıkacaktır.

BÜYÜK NUTUK M.E.B/ 8.Sınıf türü: söylevdir En belirgin yön:Türk istiklalinin farkında olma kavramının benimsetilmesidir.

ATATÜRK'ÜN GENÇLİĞE HİTABESİ M.E.B/ 8.Sınıf tür:hitabe bu üç metninde kavramları aynıdır,kavramları veriş biçimine göre şiir ya da marş olan İstiklal Marşımız değerlendirme düzeyindedir.

ATATÜRK'ÜN MİLLİ EĞİTİM KONUSUNDAKİ GÖRÜŞLERİ M.E.B/ 8.Sınıf MİLLİ EĞİTİM Nezihe Yıldız/8.sınıf türü: nutuk en belirgin yön: Milli eğitimin önemini kavramı

ATATÜRK'ÜN EĞİTİM SAVAŞI Metin Gül- Muhsin Köktürk 8.Sınıf türü: makale en belirgin yön: çağdaş eğitim

MİLLİ EĞİTİM Nezihe Yıldız/8.sınıf türü: nutuk en belirgin yön: Milli eğitimin önemini kavrama

Milli Eğitimin önemini kavratmayı hedef tutan metinler Atatürk'ün bu konuya verdiği önemi bilgi düzeyinde vermeyi gerçekleştirmiştir.

ATATÜRK'ÜN GENÇLİĞE HİTABESİ M.E.B/ 8.Sınıf tür:hitabe bu üç metninde kavramları aynıdır,kavramları veriş biçimine göre şiir ya da marş olan İstiklal Marşımız değerlendirme düzeyindedir.

İNCELEME:

MİLLİ KÜLTÜR Nezihe Yıldız/7.sınıf.

Türlere göre sınıflamada makale türünün ağır bastığı ortaya çıkmakta masal ve destana hiç yer verilmediği göze çarpmaktadır.Biyografi türünün sayısının çokluğu ve nutuk türünde de oldukça fazla sayıda metnin yer aldığı ve bu türlerin yazarlarının kitabı hazırlayan komisyon yazarları olduğu görülmektedir.Türkçe Programı adet olarak edebi tür belirlemesi yapmamıştır.Edebi tür öğretimi ayrı bir alandır.Çocukların anlayabileceği dil anlatımı hem Türkçe Programının hem gelişim psikolojisinin beklentileri içerisinde yer almaktadır. Çocuğun çizgi film kahramanları ile özdeşleştiği, hatta ona özendiği bir gerçektir.İlköğretim Döneminde de okuduğunu izlediğini,dinlediği anlaması da gelişimi ile doğru orantılıdır. Muhtemelen çocukların

çoğunluğu,11-14 yaş arası okudukları her şeyi anlayabilmektedir,ayirt edebilmektedir. Çocuklarımız teknolojiyle gelen yeni anlatım biçimlerini (Çizgi film ve masalımsı sinema yapımlarını) elbette izleyeceklerdir.Makale, röportaj,biyografi gibi türleri mutlaka okuyacaklardır.Hatta bu kaçınılmaz bir ihtiyaçtır. Ancak, gerek veliler ve gerekse eğitimciler, çocukların kitaplar, Türkçe kitapları yoluyla veya yüz yüze anlatılacak masallar aracılığı ile elde edecekleri kazanımların teknolojinin imkânları ile yüzde yüz karşılanacağı veya çocuğun bu yolla masal ihtiyacının giderilebileceği yanılığısına düşmemeleri gerekir. Zihinden düşünme, düşündüğünü yorumlama ve değerlendirme yapabilme çocukta iyi bir muhakeme gücünün oluşumunu sağlayacaktır.Bu da masallar aracılığı ile gerçekleştirilmektedir.

Oysa şiir ve edebiyatta bunların tam tersi oluşmaktadır.

Sanat dışı konularda bile ilk yazılı metinler, edebiyata yakın, destanî, güzellik iddiası ile yüklü oldukça nesnel eserler olmuşlardır.

Destanlar, yine edebi türlerden halk edebiyatı ürünleridir.Çocuğun hayal gücünün gelişimi açısından bir başka önemli tür destanlardır.Destanların ışığında milletlerin yaşayışlarına, kültürel etkilerine tanıklık edebiliriz.Mesaj ,olay örgüsü ile iç içedir.Çocuğun mesajı algılaması zihninde düşünerek, yorumlayarak gerçekleşir.Aynı zamanda kendisini bu destan içinde bir yerde bulacaktır.İlköğretim 2.kademe çocuğu kendisine model bir kişilik arama çağındadır.Ders kitaplarındaki okuma metinleri, bu anlayış içerisinde kendini geliştirme ve bu tür eserler seçme şeklinde değişim göstermiştir.Bu anlayışın temelinde örnek metinlerde adları geçen kahramanların yönlerini fark etme yatar.Bu temel ve niteleme ile yola çıkarsak, model kişilik arama ve bu kişiliğe özenme anlayışı eğitim ve öğretimde kahramanlar, liderler,iyi ve üstün kişilikli insanları ön plana almayı ve araç metinlerle bunları çocuğa sunmayı gerektirir hale gelmiştir.Yaşatılan kahraman, davranışları ve çocuğun bunları fark etme , yaşama durumu ahlaki açıdan da bir model, bir örnek olabilmektedir.Çocuğa edebiyatımızı sevdirmeye, kültürel yaşayış sezdirmeye ve olumlu kişilik özellikleri kazandırma içinde halk edebiyatı türlerinin, masal ve destanlarının ayrı bir yeri vardır.

Türkiye, öğretim programları bakımından Fransa'yı model almış; Tanzimat'tan günümüze kadar Fransa gibi 'ansiklopedik bilgi yüklü öğretim programlarını'

uygulamaktadır. Atatürk, ansiklopedik bilgilerin öğrencilere yüklenmesinden duyduğu rahatsızlığı şöyle açıklamıştır: “Kitapların cansız teorileriyle karşı karşıya gelen genç beyinler, öğrendikleriyle memleketin gerçek durumları ve menfaatleri arasında ilişki kuramıyorlar. Yazarların ve nazariyatçıların tek taraflı dinleyicisi durumunda kalan Türk çocukları, hayata atıldıkları zaman bu ilişkisizlik ve uyumsuzluk yüzünden tenkitçi, karamsar, millî şuur ve düzene uyumsuz kitleler meydana getirirler.” (MEB,2001c:138).

Atatürk, başka bir konuşmasında şöyle demektedir: “Eğitimimizin amacı; kendini, hayatı bilmeyen her konuda yüzeysel bilgi sahibi, tüketici insan yetiştirmek olmuştur. Bütün bu uygulama ve programlar ne veriyordu? Çok bilmiş, çok öğrenmiş birtakım insanlar... Ama neyi bilmiş? Bir takım nazariyatı bilmiş!. Fakat neyi bilmemiş? Kendini bilmemiş hayatını, ihtiyacını bilmemiş ve aç kalmış! İşte bu öğrenim tarzının uğursuz sonucu olarak denilebilir ki, memlekette aydın olmak demek çok bilmiş olmak demektir, sefalette ve fakirliğe mahkum olmak demektir.” (Akyüz, 1993: 292).

1 Mart 1923'te TBMM'nin 4. toplanma yılının açış konuşmasında: “Eğitim, işe yarar, üretici ve hayatta başarılı olacak insanlar yetiştirmelidir. Eğitim ve öğretimde uygulanacak yöntem, bilgiyi insan için fazla bir süs, bir baskı aracı, yahut medeni bir zevkten ziyade, maddi hayatta başarılı olmayı temin eden işe dönük ve kullanılabilir bir vasıta haline getirmektir.” diyor (MEB, 2001c: 140).

1931'de şöyle der: “İlk ve orta öğretim mutlaka insanlığın ve medeniyetin gerektirdiği ilmî ve tekniği versin. Fakat o kadar pratik bir tarzda versin ki, çocuk okuldan çıktığı zaman aç kalmaya mahkum olmadığına emin olsun.” (MEB, 2001a: 299).

Ayrıca, dersler yalnızca kitaptan değil, hayatın içinde öğretilmelidir.” diyor (Akyüz,1993: 286). 1932'de “İlim tercüme ile olmaz, tetkikle olur.” diyordu (Cumhur, 1981: 72)

Makale,biyografi,röportaj gibi yazı türleri anlatmak istediklerini doğrudan aktarırken, masal ,destan ,şiir gibi türler içindeki duyguları ve düşünceleri olayların örgüsünde gizliden, dolaylı yolla verirler. Diğer taraftan, çocuğun okuduğu veya

dinlediği masallarda bütün zihinsel faaliyetleri harekete geçmek zorundadır. Çünkü burada, edilgen değildir.Eğitimin yeni anlayışı ile çocuğun aktif, etken hale gelmesini bu sonucumuz doğrulamaktadır.

Tarih boyunca insanlar her çağda bilim ve felsefe verilerinden, sosyal, ekonomik, siyasal gerçeklerden esinlenerek, ileriye doğru atılımlar yaparak, eskiyen düşünce ve biçimlerin yerine yenilerini ve başkalarını koyarlar.Etkilendikleri liderler kahramanlar vardır.Kültür aktarımı ve o kültürün değerleri de bu kişiliklerle özdeşiktir.

Türk destancılık geleneği zerine Anadolu sahasında yapılan araştırmalarda Türk Destanları, Alp Tipi, Alp-Eren (Gazi) Tipi gibi bazı anahtar kavramların ön plana çıktığı görülmektedir. Bütün bu anahtar kavramlar, Türk toplumunun tarih boyunca tarih, sosyal, iktisadî ve coğrafi Őartlara bağlı olarak geçirmiş olduğu evreler ve bu evrelerin sözlü gelenek üzerindeki etkileriyle doğrudan bağlantılı olarak ortaya çıkmışlardır.

Türk destancılık geleneği incelemelerinde araştırmacılar, yukarıda sıralanan anahtar kavramlar çerçevesinde destanları belirli sınıflamalara tabi tutmuşlardır.Anlaşılan Şudur ki model sunma anlayışı destan geleneğinde oldukça çok sayıda olmak üzere kendini göstermiştir.

Cumhuriyet dönemine kadar okuma yazma oranının düşüklüğü bilinmektedir.Kültür aktarımı sadece yazılı edebiyatı ilgilendirmediğinden sözlü kültür anlayışının yaygınlığı ortadadır.Destanlar bunların en güzel örnekleridir.Model kişilikler Türk destanlarının baş tipi olan alp-eren- gazi- olarak destanlarda karşımıza çıkmaktadırlar.Alp ve alp-eren (gazi) tipleri üzerine en kapsamlı çalışmayı Mehmet Kaplan yapmıştır ve onun değerlendirmeleri, kendisinden sonra gelen pek çok araştırmacı tarafından bir çıkış noktası olarak kabul edilmiştir .Kaplan'ın alp tipi için Oğuz Kağan ve Köroğlu destanlarından ve alp-eren (gazi) tipi için de İslam dönem destanlarından yola çıkarak yaptığı tespitleri, Türk destancılık geleneği ve bu geleneğin ortaya çıkardığı tipler zerine Anadolu sahasında yapılmış araştırmalardandır. (Mehmet Kaplan, Türk Edebiyatı zerinde Araştırmalar, 3, Tip Tahlilleri, İstanbul)Demek ki destanlar sosyal öğrenme için kahramanın kişilik özelliklerini ifade etmede oldukça etkindirler.

Burada dikkat edilmesi gereken bir başka hususta dildeki sadelik ve çocuğun anlayabileceği dilin kullanıldığı edebi eserlerin Türkçe Kitaplarında yer alması gerekliliğidir.

İsmail Gaspıralı ömrü boyunca Osmanlı Türkçesini bütün Türklerin umumî edebî dili hâline getirmeye çalıştı. Fakat onun istediği yabancı unsur ve kaidelerle dolu bir Osmanlıca değil, halk tarafından anlaşılmayan yabancı unsurlardan temizlenmiş sade bir Osmanlı Türkçesi idi. Kendisi de ömrü boyunca Tercüman'da ve bütün eserlerinde böyle sade bir Osmanlı Türkçesi kullanmıştır. Büyük Türk şairi Mehmet Emin Yurdakul'un Türkçe Şiirler kitabına teşekkür için şairimize yazdığı mektupta şöyle der: "... Âsâr-ı edebîyye ve şîriyye arasına böyle meslekli bir eser aralaştırmak Türk âlemine büyük bir hizmettir ki denmen tebrik ediyorum. Türk âlemine dediğim mübalâğa zannolunmasın; mübalâğayı ne severini ve ne ederim; doğrusudur, çünkü şiirlerinizi Edirne, Bursa, Konya, Ankara, Erzurum Türkleri anlayıp, lezzetlenip okuyacakları gibi, Tiflis, Tebriz, Şirvan, Horasan, Türkistan, Kâşgar, Deşt-i Kıpçak, Sibiryâ, Kazan ve Kırım Türkleri de okuyacaktır ki, bu şerefe Fuzulî ve Nâbî nail olamadılar. Kırk elli milyonluk ve otuz asırlık bu âleme iptida bir kaşık oğul balını yediren siz oldunuz ki size şerefti, bize saadettir. . . Tebrik ediyorum... Tercüman'ın da çabaladığı bu yolda hizmettir. Sade ve kaba lisandır ki, Dersaadetin hamal ve kayıkçılarına,' Çin dahilinde bulunan Türk deveçilerine gazeteyi tanıtmışın; Kazan'da, Sibiryâ'da olduğu gibi. Tebriz'de ve Horasan'da da Bahçesaray dilini öğrenmeğe meyil doğurmuştur"

O halde niçin kültürümüzün geniş örneklerine yer vermek yerine edebi değeri olmayan eserler çocukların önüne sunulmaktadır?

Çocuğun okuyacağı metinlerdeki halk edebiyatı ürünlerinin sayısının arttırılması seveceği türde "eserlere" yer verilmesi ve bu eserlerdeki "dilini" anlaşılır olması gerekmektedir.

Bir çocuğa ahlaki değerlerin nelerden oluştuğunu göstermek ve onlara nasıl sahip olunduğunu açıklamak için en iyi kaynaklar, romanlar hikayeler şiirler masallar- özellikle, destanlardır. Romantik sanat diye adlandırılan bu edebi türler; çocuğa, ahlaki kurallar sunmaz; ama, ahlaki bir şahıs imajı sunar; yani, ahlaki bir idealin somutlaştırılmış düşüncesini kavratmaktadır.. Bir çocuğun hissettiği, fakat henüz

kavramsallaştıramadığı çok sayıdaki olguya kendiliğinden cevap verme seçeneğini de sunmaktadır..Çünkü bu türlerde –şiir haricinde olay örgüsü içindeki kahramana yönelik olarak çocuk, hayranlık besleyebilme ; bir kahramanı, kendisine rol modeli olarak alma duygusunu; ahlaki hayat biçimini; etkin olduğu, yaşama dair fikir kazanmayı öğrenmektedir.Bir hikayede kahramanın tutumu bir romanda ana karakterin konuşmalarında bir halk kahramanının nasıl kahraman olduğu sonuçlarına hayatın içinden kendiliğinden girer.Mühim olan modelize edilmiş insanların doğrudan ne yaptıkları ne söyledikleri değil dolaylı yoldan olaylar karşısında hangi tutumu sergilediklerini ve nasıl tepki aldıklarını ilköğretim dönemi çocuğuna sezdirmek olmalıdır

3. Türkçe Ders Kitaplarındaki Atatürk Metinlerinin Sorulara Göre Dağılımı

Kazandırılmaya çalışılan tüm davranışlar, çocuğun kendi gelişim evrelerini doğru adımlarla takip edebildiği ailesinin yakın çevresinin öğretmenlerinin davranışlarını tanımlayabildiği ölçüde etkin olacaktır.Bir başka deyişle akıl sağlığı olan her çocuk bebeklik döneminden itibaren öğrenme içine girmiştir.Rol olan insanlar, anne baba öğretmenler ve arkadaşlar çocuğun etkileşim içinde olduğu öğelerse, tek taraflı çaba, yani okullardaki eğitim yeterli olmayacaktır.Aynı davranışları ailesinde de görmelidir.Ancak Türkçe Kitaplarındaki Atatürk metinleri araç olacak, kapsamı niteliği ve davranış özelliği ile amaca hizmet edebilecektir.Metinlerin doğru seçilmesi ve bir anda tüm özellikleri yüklemeye çalışmaması ve sorularının bütün kavrama düzeylerini , çocuğun yaşına uygun olarak kapsaması dikkat edilecek hususlar olmalıdır.

İkinci kademedede programa dayalı olarak ders kitapları, diğer araç ve gereçler aracılığıyla öğrencilere kazandırılmaya çalışılan bilgi, duygu ve davranışların ölçümünün istenilen ölçülerde gerçekleştirilmelidir. Öğrenci gerek okulda ve gerekse içinde yaşadığı sosyal çevrede karşılıklı iletişime bağlı olarak karşılaşmış olduğu problemleri çözmek için bilişsel, duyuşsal ve psiko-motor davranışlarda, yani tepkilerde bulunur. "Kişinin çevre ile etkileşimi, onun sürekli olarak çevresinden bir şeyler alıp vermesi demektir. Kişi, çevresinden sürekli olarak kendisine ulaşan verileri değerlendirir ve bunun sonucu olarak düşünsel, duyuşsal ve davranışsal tepkilerde bulunur (Özden, 1999:91).

Öğrenme öğrencide kalıcı davranışlar geliştirmeye yönelik bu tepkilerdir. Okulda verilen eğitime bağlı olarak bilginin ölçülmesinde dört faktör etkilidir. Bunlar şunlardır:

- Öğrencinin derse hazır oluş düzeyini belirlemek,
- Derste öğretilmesi plânlanmış davranışların daha önceden öğrenilmiş olup olmadığını tespit etmek (bir dersin aday hedefleri arasından bu dersin belli bir gruba öğretilisiyle ilgili hedefleri seçmek),
- Her öğrenme ünitesi sonunda, bu öğrenme ünitesinde öğretilmesi plânlanmış davranışlardan hangilerinin tam olarak öğrenilmiş, hangilerinin tam olarak neden öğrenilmemiş olduğunu meydana çıkarmak,
- Dersin belirli dönemlerinin sonunda bu dönemlerdeki etkileşimlerin ürünü olarak meydana gelen hedeflerle tutarlı öğrenme düzeyini belirlemek (Özgelik, 1982:5).

Türkçe derslerinde genellikle öğrencinin derse hazırlıklı gelmesi veya konuya ilgi çekme amacı ile ders kitaplarında hazırlık sorularına yer verilmektedir. Metin vasıtasıyla kazandırılmak istenen bilgi, tutum ve beceriler ise metne dayalı sorular yoluyla gerçekleştirilmeye çalışılmaktadır. Türkçe derslerindeki ölçme ve değerlendirmeyi ders kitapları, öğretmenin öğrencinin sınıf geçmesine veya ünitenin hedef davranışlarının ölçülmesine yönelik yapmış olduğu sözlü yoklama, kısa cevaplı çok sorulu sınavlar (testler), sınırlı sayıda sorulu uzun cevaplı (kompozisyon türü sorular da bu kapsamda değerlendirilmektedir) yazılı yoklamalar, ödevler, projeler olarak incelemek problemin somutlaştırılması açısından yararlı olacaktır (Poyraz oğlu, 1993: 240).

Bilindiği üzere her dersin olduğu gibi Türkçe dersinin de programa yönelik gerçekleştirmek istediği genel ve özel hedefleri vardır. Bu hedefler eğitim programı, öğretim programı ve ders (ünite) plânı vasıtasıyla öğretmenin uygulamada ağırlıkta olduğu bir konumda ders araç ve gereçleri ile gerçekleştirilmeye çalışılır. Türkçe dersinde ders kitaplarındaki metin altı soruları, bir nevi her metnin ölçme ve değerlendirilmesinde kullanılan bir araç gibi düşünülmüştür. Amaç çocuğu bilgi, duygu ve davranış yönünden geliştirmektir. İlköğretim birinci sınıftan sekizinci sınıfa kadar mevcut Türkçe ders kitaplarında ortak özellik olarak öğrencilere önce metin, sonra metni anlamaya yönelik metinle ilgili sorular sunulmaktadır. Nitekim sekiz yıl boyunca

okutulan MEB Türkçe ders kitapları üzerine yapılan bir araştırmada 371 okuma parçası ve 1953 soru incelenerek soruların en çok hatırlama (ortalama 0,77), daha az kavrama (ortalama 0,21) ve en az da uygulama (ortalama 0,02) davranışlarını ölçtüğü, analiz ve analiz üzeri sorular sorulmadığı sonucu elde edilmiştir (Kutlu, 1999:14).

Yeni yayımlanan 2000 tarihli Türkçe programında metin çözümlenmesinde kullanılacak soruların metnin özelliğine göre şu niteliklerde olması öngörülmektedir:

- Metinde ele alınan konuyu öğrenciler anlayıp kendi duygu ve düşünceleriyle ifade etmeli ve çözümlmeli,

- Dil, anlatım ve türle ilgili kişisel görüşlerini açıklamalıdır (MEB, 2000:33).

Buna göre Türkçe ders kitaplarındaki metin altı soruları öğrencilerin;

- Tarifler, örneklemeler, karşılaştırmalar yapmalarını,
- Deliller, belgeler, şahitler göstermelerini,
- Sebep-sonuç ilişkisi kurmalarını,
- Kısa veya uzun açıklamalar yapabilmelerini,
- Metnin bütününe veya önemli kısımlarını kavrayarak yazılı ve sözlü ifade etmelerini,
- Metin içindeki ana fikir ve yardımcı fikirleri bulmalarını, bunlarla ilgili olarak kişisel görüşlerini belirtmelerini,
- Metnin diline, anlatımına ve türüne ilişkin bilgiyi edinmelerini ve bunlar üzerinde yorum yapabilmelerini,
- Olaylar, kişiler, eşyalar ve toplumsal ilişkilerini anlayıp dile getirmelerini,

Tabiat, vatan, toplum ve hayatla ilgili türlü kavramları tanıma ve bilmelerini ve bunları yazılı ve sözlü ifade edebilmelerini sağlamalı, yani bilişsel becerileri ölçmeye yönelik olmalıdır. Ancak bunları yaparken duyuşsal (hissî) ve psikoz-motor (harekî) davranışlarla ilgili becerilerin geliştirilmesini de engellemeyecek, aksine öğrencilerin bu alanlarda da yeterli şekilde ölçülüp değerlendirilmesinde bir denge tesis edilecektir. Fakat Türkçe ders kitaplarına bakıldığında metin altı soruların düzenlenişinde birinci kaygının anlama, yani bilme (hatırlama, tanıma) düzeyinde olduğu ve öğrenciye daha çok bilgiye dayalı soruların yöneltildiği "uygulama" düzeyindeki soruların şayisinin az olduğu görülmektedir (Poyrazoğlu, 1993: 247).

Bütün metinlerin aşağıda tabloda yer alan soru örneklerini incelemek meselenin somutlaştırılmasında yararlı olacaktır:

Metin altı soruları ve Taksonomik Değerleri:

Görüldüğü üzere yazarlar duyuşsal ve psikoz-motor alanlarla ilgili sorulara hiç yer vermemişlerdir. Bunu önemli bir eksiklik olarak değerlendirmek gerekir.İncelenen bütün ders kitaplarındaki Atatürk Metinlerinin metin altı sorularını görmekte yarar vardır:

MEB

Atatürk Okulu

- 1.Şiirde anlatılan okulla kendi okulunuzu karşılaştırınız. .(kavrama)
- 2.Yüreklerin Atatürk sevgisiyle dolu olması sözünü açıklayınız.(kavrama)
- 3.Çocuklar Atatürk"ü görmedikleri halde onun hakkında neler biliyorlar?(bilgi)
- 4.Atatürk"ün bakışının çocukları okşaması ne demektir?(kavrama)
- 5.Atatürk"ün resmine karşı içilen anda ona hangi konularda söz veriliyor?(bilgi)

Onuncu Yıl Nutku

- 1.Onuncu yıl marşı ne zaman yazılmıştır?Bunu hangi dörtlükten anlıyoruz?(bilgi)
- 2." Demir ağlarla ördük ana yurdu dört baştan." Dizesinin anlamını açıklayınız.(kavrama)
- 3.Türk"e durmak neden yaraşmaz?(bilgi)
- 4."Tarihten önce vardık tarihten sonra varız dizesiyle anlatılmak isten düşüneyi belirtiniz.(kavrama)
- 5."Ana yurt ile anlatılmak istenen nedir? Açıklayınız.(kavrama)

Atatürk ve Sanat

- 1.Birinci paragrafta Atatürk"ün hangi sözü belirtilmiştir?Bu sözü açıklayınız.(kavrama)
- 2.Atatürk bir ulusun kalkınmasında sanat ve sanatçının rolünü nasıl belirtiyor?(bilgi)
- 3.Atatürk"ün güzel sanatların tüm dallarında gelişmenin sağlanması gerektiği görüşü nasıl gerçekleşmiştir belirtiniz.(bilgi)
- 4.Atatürk"ün evrensel müzik konusundaki görüşü nedir? Belirtiniz.(bilgi)
- 5.Atatürk"ün folklore önem verdiğini nereden anlıyoruz?(bilgi)

6.Son paragrafta sanat ile vücut için yaşamsal önemi olan damar karşılaştırılması neden yapılmaktadır?(kavrama)

7.Atatürk"ün Türk müziğinin geliştirilmesi için yaptığı çalışmalar nelerdir?(bilgi)

İstiklal Marşı'ndan

1.Ezelden beridir hür yaşayan ve hür yaşayacak olan kimdir?(bilgi)

2.Çılgın sözüyle anlatılmak isteneni Kurtuluş Savaşı yıllarını düşünerek yanıtlayınız.(kavrama)

3.Kükremiş sel gibi olan kimdir?Neden kükremiş sele benzetiliyor?(bilgi)

4.Enginler sözüyle anlatılan nedir?(kavrama)

5.Dörtlükten çıkardığımız sonucu söyleyiniz.(kavrama)

Nezihe YILDIZ

Atatürk"ün Hayatı

1.Atatürk hangi tarihte nerede doğmuştur?(bilgi)

2.Atatürk"ün anne ve babasının adı nedir? (bilgi)

3.Mustafa ilkokul çağına geldiğinde hangi okula verildi?Daha sonra hangi okula devam etti?Anlatınız. (bilgi)

4.Atatürk"ün çocukluk döneminde içinde bulunduğu toplumun sosyal ve kültürel durumunu anlatan paragrafları gösterip açıklayınız. (bilgi)

5.Atatürk subay olarak orduya katıldıktan sonra neler yaptı?Söyleyiniz. (bilgi)

6.Atatürk hangi tarihte nerede öldü? Mezarı nerededir? (bilgi)

İstiklal Marşı

1.İstiklal ne demektir?Bu kavramın milletimizin yaşamındaki yerini ve önemini belirtiniz. (bilgi)

2.Şair her kıt"ada ayrı bir varlığa sesleniyor.Bu varlıkların neler olduğunu söyleyiniz(bilgi).

3.Bağımsızlığımızı hep koruyacağımız konusunda milletimize olan güven duygumuz hangi dizelerle belirtiliyor?Açıklayınız. (bilgi)

4.Bağımsızlıkla bayrak arasındaki ilişkiyi belirtiniz. (bilgi)

5.Bayrağımız niçin kızgındır?Açıklayınız. (bilgi)

6.Şaire göre istiklal Türk milletinin hakkıdır.Niçin? (bilgi)

Resim

1. Atatürk"ün sınıftaki resmi nasıl tanınıyor? (bilgi)
2. Çocuk sınıfa girdiğinde Atatürk"ün resmi onun üzerinde nasıl bir etki yaratıyor? (bilgi)
3. Çocuk neden en çok kendi sınıfındaki resmi beğeniyor? (bilgi)
4. İleriki yıllarla ilgili Atatürk"e ne söz veriliyor? (bilgi)
5. Şiirin ana düşüncesini söyleyiniz.(kavrama)

Atatürk"ün Kişiliği

1. Atatürk vatan bütünlüğünü nasıl ifade etmiştir? (bilgi)
2. Atatürk hangi idealleri benimsememiştir? Niçin? (bilgi)
3. Atatürk yurdunun topraklarını nasıl sınırlandırmıştır? (bilgi)
4. Onun yurt toprağından istedikleri nelerdir? (bilgi)
5. Atatürk milleti için ne düşünmüş onlardan ne yapmalarını istemiştir? (bilgi)
6. Metnin ana düşüncesini söyleyiniz.(kavrama)

Bir Türk Dünyaya Bedeldir

1. Atatürk ne zaman nereyi denetliyor? (bilgi)
2. O askeri kışlaya hangi kıyafetle giriyor? (bilgi)
3. Koğuşlardan birindeki hangi yazıyı beğeniyor? Ne şekilde düzeltilmesini istiyor? Niçin? (bilgi)
4. Atatürk kışladan sonra nereye gidiyor? Orada ne yapıyor? (bilgi)
5. Kütüphanede ne yapıyor? Kütüphane memuruna niçin para veriyor ? Açıklayınız. (bilgi)
6. Metnin ana düşüncesini söyleyiniz(kavrama)

Mustafa Kemal Atatürk"ün Fikir Hayatı

1. Atatürk öğretmenler için ne söylemiştir? Bu sözden ne anlıyorsunuz? Açıklayınız. (bilgi)
2. Atatürk"ün fikir hayatında aklın ve bilimin önemli bir yeri olduğu onun hangi sözünden anlaşılıyor? Bu sözün geçtiği paragrafı bulup okuyunuz. (bilgi)
3. Atatürk başkalarının düşüncelerine önem verir miydi? Bunu nereden anlıyorsunuz?(kavrama)

4. Atatürk'ün hayatında okumanın ve araştırmanın önemli bir yeri olduğu yazıda nasıl belirtilmiştir? Anlatınız. (bilgi)

5. Metnin ana düşüncesini söyleyiniz.(kavrama)

Milli Ahlak

1. Atatürk'e göre milli ahlak nedir?

Bu ahlak anlayışı insanlardan neler istiyor? Açıklayınız. (bilgi)

2. Milli ahlakın milletimize sağladığı yararlar nelerdir? (bilgi)

3. Atatürk öğretmenlerden ne istiyor? Ona göre hangi ahlaka güvenilmez söyleyiniz. (bilgi)

4. Milli ahlak ile milli birlik arasındaki ilişkiyi açıklayınız. (bilgi)

5. Atatürk milletlerin taklitçi olmasını istemiyor? Niçin? (bilgi)

6. Yazının tamamını göz önünde bulundurarak milli birliğin nasıl sağlayacağını belirtiniz. (bilgi)

7. Metnin ana düşüncesini söyleyiniz.(kavrama)

Atatürk ve Türk Tiyatrosu

1. Atatürk'ün Türk tarihi Türk dili ve güzel sanatlar konusundaki görüşünü açıklayınız. (bilgi)

2. Metinde Atatürk'ün Türk Tiyatrosuna özel bir ilgi gösterdiği nasıl açıklanıyor? (bilgi)

3. Atatürk sanatçılara verdiği önemi hangi sözüyle vurguluyor? (bilgi)

4. Tanzimat devrine kadar bizde tiyatro ne durumdaydı? Hangi oyunlar oynanıyordu? Niçin? (bilgi)

5. Atatürk'ün çağdaş Türk Tiyatrosunun gelişmesi için yaptığı çalışmaları belirtin. (bilgi)

6. Metnin ana düşüncesini söyleyiniz.(kavrama)

Bayrak

1. Şair 1.kıtada neye sesleniyor? Bu varlığı nasıl tanımlıyor? (bilgi)

2. 2.kıtada kimlere karşı tavır alınıyor? (bilgi)

3. Dalgalandığı yerde ne korku ne keder dizesi ile anlatılmak istenen düşünce nedir? (bilgi)

4.Bayrağın manevi yönden bize destek olduğu hangi kıtada belirtiliyor?Açıklayınız.
(bilgi)

5.Bayrak niçin yüksek yerlerde açan bir çiçeğe benzetiliyor? (bilgi)

6. Şiirin ana düşüncesini söyleyiniz.(kavrama)

Milli Kültür

1.Atatürk kültürü nasıl tanımlıyor? (bilgi)

2.Atatürk’e göre milli kültürün temelleri neye dayanıyor?Açıklayın. (bilgi)

3.Ona göre asıl uğraşmaya zorunlu olduğumuz şey nedir?Niçin? (bilgi)

4.Metinde eğitimin önemi nasıl vurgulanıyor? (bilgi)

5.Atatürk milli kültürün korunması geliştirilmesi için ne gibi çalışmalar yapıyor?Anlatınız. (bilgi)

6. Metnin ana düşüncesini söyleyiniz.(kavrama)

Atatürk’ün Gençliğe Hitabesi

1.Yazıda hangi değerlerin korunması ve savunulması birinci görev olarak istemektedir?
(bilgi)

2.Atatürk bu görevi kimlere veriyor?Niçin? (bilgi)

3.Atatürk’e göre bir görevin yerine getirilmesi için elverişli şartların oluşmasını beklemek doğru mudur?Niçin? (bilgi)

4.Yazıya göre düşmanın çokluğu ve güç üstünlüğünden niçin endişe duyulmamalıdır?
(bilgi)

5.Gelecekte ülkemiz ne gibi tehlikelerle karşılaşabilir söyleyiniz. (bilgi)

6.İktidarda bulunanlar neler yapabilirler?Bu neden çok tehlikelidir? (bilgi)

7.Atatürk gençlere yurt görevlerini yaparken karşılaşacakları zorlukları yenmede güç kaynağı olarak neyi gösteriyor? (bilgi)

Ellinci Yıl Marşı

1.Şairin yurdun her köşesinden ulaştırmak istediği müjde nedir? (bilgi)

2.Bu rüzgarla sağlanmış dalga dalga bayrağın dizesinde geçen rüzgar sözcüğü ile anlatılmak istenen nedir? (bilgi)

3.Şair Türk ulusuna özgürlüğün yarattığını bununda cumhuriyet idaresi ile kazanıldığını hangi dizelerde anlatıyor? (bilgi)

4.Kadını ve erkeğiyle Türk ulusunu aynı safta koşturan ülkü nedir? (bilgi)

5.Ersin elli yıllarım nice mutlu çağlara sözüyle ne anlatılmak isteniyor?(kavrama)

6.Şiirden hareketle niçin korumamız gerektiğini açıklayınız. (kavrama)

Taksonomi, istendik davranışların basitten karmaşığa, kolaydan zora, somuttan soyuta, birbirinin ön koşulu olacak şekilde aşamalı sıralanmasına denir. İnsan davranışlarının eğitimle ilgili olanları bilişsel, duyuşsal, devinişsel olarak adlandırılmaktadır.

Öğrenilmiş davranışlar bilişsel, duyuşsal, devinişsel ve sezgisel olarak sınıflandığı gibi, her alan da kendi içinde basitten karmaşığa, kolaydan zora, somuttan soyuta ve birbirinin önkoşulu olacak şekilde aşamalı olarak sıralanmıştır. Bu tür sınıflamalar pek çok eğitimci tarafından yapılmıştır. Bloom Taksonomisi: Bloom, bilişsel alanı bilgi, kavrama, uygulama, analiz, sentez ve değerlendirme olarak altı ve her basamağı da alt basamaklara ayırmıştır.

Taksonomiler oluşturulurken: Davranışın nasıl ve ne yolla başladığı, hangi örüntüyle ortaya çıktığı; davranışın diğer bir davranışın önkoşulu olup olmadığı; Önkoşul olan davranışın ilk basamakta; ondan sonraki davranışın ikinci basamakta yer alması; Davranışların basitten karmaşığa, kolaydan zora doğru aşamalı sıralanması; Basit ve kolay davranışların ilk sıralara, karmaşık ve zor davranışların daha sonraki basamaklara konulması; Davranış, kişiye kazandırılırken izlenen sıra; yani kişinin davranışı öğrenirken hangi basamaklardan geçmekte olduğu, bu basamaklarda davranışın nasıl bir nitelik ve görünüm almakta olduğu göz önüne alınmış ve bilişsel, duyuşsal, devinişsel ve sezgisel alanlar buna göre yeniden düzenlenmiştir.

Duyuşsal alandaki kişilik basamağı bilişsel alandaki sentez basamağı ile özdeşdir.Bu özdeşliğe göre hiçbir metin sentez ve değerlendirme önünde bir başka deyişle duyuşsal alana hitap eden soru sorulmamıştır.

Taksonomik hedefler bakımından ders kitaplarındaki soruların daha çok bilgiyi ölçmeye yönelik olduğu bir gerçektir. Bilgiye dayalı öğrenmelerde hedef, ünitenin kapsamında bulunan davranışlara erişmek olup edinilen kazanımlar değişken değil, statiktir. Zihnî olarak bir yığın karmaşık ilişkiye dayalı olan bilginin içerisinde ise bilme (tanıma, hatırlama), kavrama, kavranılanları kullanarak yeni problemlere çözüm bulma

(uygulama), bilgi bütünlerini ayrıştırma (çözümleme, analiz etme) ve yeni bir bilgi bütünü oluşturma (sentez; yenilik, orijinallik, buluş, icat etme) ve değerlendirme gibi işlemler söz konusudur (Özgelik, 1982:61).

Bu nedenle "öğretim programlarındaki hedeflerin büyük bir bölümü esas itibarıyla bilişsel niteliktedir. Okul programlarındaki dersler ve bu derslerin üniteleri için de durum böyledir. Öğrenme-öğretme çabalarının büyük bir kısmı, öğrencilerin belli bilişsel yeterlikleri kazanmalarına yöneltilmiştir. Günlük dilde okul, bu tür yeterliklerin gerçekleştirildiği yer anlamına gelecek şekilde kullanılmaktadır (Özgelik, 1982:72)." Ancak ülkemizde okulların kendilerini geleneksel yapıdan soyutlayamamalarının yanında, Türkçe öğretimi de henüz klâsik yapıdan kendini kurtaramamış ve tam olarak bilimsel bir zemine oturtulamamıştır. Çünkü bilişsel davranışların öğrenciye kazandırılması tek başına yeterli değildir. Eğer biye-psikoz-sosyal yönden sağlıklı fertler yetiştirmek isteniyorsa, bir davranışı kabullenme (alma), tepkide bulunma, değer verme ve örgütleme basamaklarından oluşan duyuşsal davranışlara ve kaba vücut hareketlerini, koordine edilmiş hareketleri, sözsüz iletişim davranışlarını, konuşmayı kapsayan psikoz-motor davranışların ölçülmesine de yeterince ağırlık verilmelidir. Türkçe derslerinde amaç öğrenciyi sadece bir takım bilgilerle karşılaştırmak, bir takım verileri kavratmak değildir. Kaldı ki ezbere bilgi vermenin öğrenciye de bir faydası olmayacaktır. Çünkü çağdaş ve bilimsel bir eğitimin amacı bireyi bilgi ile donatmaktan ziyade bireye bilgi edinme yollarını öğretme, bireyde sağlıklı düşünme becerisini geliştirme ve karşılaştığı problemleri çözme ve günlük hayatta karşılaştığı çeşitli durumlara uyum sağlama yeteneğini geliştirmektir. Bu da çocuğun biyolojik, zihnî, ruhî ve sosyal gelişim ihtiyaçlarının iyi bir şekilde belirlenmesi yeterince karşılanması ile mümkün olacaktır. Çocuğun toplum içerisinde bir yandan kendi kimliğini, statüsünü, rolünü tayin etmeye çalışırken aynı zamanda duyguları da benliğini, kimliğini şekillendirir. Öğrenme aynı zamanda kişiliği değiştirmeyi amaçladığına göre davranışsal ve bilişsel olduğu kadar duyuşsal gelişmeye de ağırlık verilmelidir (Özden, 1999:96). Çocuğa okuduğu metni kavratmanın yanında kendi manevî değerlerini, yurt, insan, bayrak sevgisi, saygı, yardımseverlik, konukseverlik vb. değerleri de kazandırmak toplumsal boyutta önemlidir ve gereklidir (Özgelik, 1982:91)..

Türkçe Programı:Metnin çözümlenmesinde sorulara yönelik olarak :

Dünya görüşü kazandırmaya yönelik sorular olmalıdır.

Metnin Özelliğine göre sorular:

Olayı düşünce ve duyguları açıklama ve çözümlmeye,

Dil ve anlatım özelliklerini açıklamaya,

Çözümlenmeye elde edilen ayrıntılardan metnin bütününe yönelen

Metnin konusu, dil ve anlatımı ile türü hakkında sorular olmalıdır.Maddelerini belirtmiştir.

Metinler Türkçe Programının metin altı soru ilkelerine uymamaktadır.

4.Türkçe Ders Kitaplarındaki Atatürk Metinlerinin Yazarlara Göre Değerlendirilmesi

MEB YAYINLARI

KOMİSYON YAZARLARI:

6.sınıf:

Atatürk”te Okuma Tutkusu\ makale

Atatürk ve Sanat\ makale

Ulusal Kültür\ makale

7.sınıf:

Sanat ve Sanatçı\makale

Ulusal Ahlak\makale

Dilin Önemi\makale

8.sınıf:

Atatürk”ün Kişilik Özellikleri\makale

Atatürk”ün Akılcılığa ve Bilime Verdiği Önem\makale

Büyük Nutuk\söylev

.....

6 .sınıf:

Ahmet ALTÜMSEK

Atatürk Okulu\manzume

Behçet Kemal ÇAĞLAR Faruk Nafiz ÇAMLİBEL Atatürk şiirleri Antolojisi

Onuncu Yıl Marşı\marş
Meydan Lorraine Ansiklopedisi
Atatürk"ün Yaşamı\biyografi
Cahit KÜLEBİ
Atatürk Kurtuluş Savaşı"nda\şiiir
İlbeyi LAÇİN
Atatürk"te İnsan Ve Millet Sevgisi\makale
Enver Ziya KARAL
Anılarda Atatürk\anı
7.sınıf:
Hikmet Feridun HES
Kızımı da Götür\röportaj
Mazhar Müfit KANSU
Hükümet Şekli Cumhuriyet Olacaktır\ANI
Şükrü Enis REGÜ
Atatürk"ün Sesi\ serbest şiir
Orhan HANÇERLİOĞLU
Mustafa Kemal"ın Askerleri\öykü
Mehmed KEMAL
Ben Atatürk"ün Arkadaşıydım\anı
Seçil Akgün
Atatürk"ün Türk Tiyatrosuna Getirdiği\makale
Cahit KÜLEBİ
Atatürk Kurtuluş Savaşı"nda\şiiir
8.Sınıf:
Mustafa Kemal ATATÜRK
Onuncu Yıl Nutku\nutuk
Atatürk"ün Gençliğe Hitabesi
Atatürk Diyor Ki
Kanı SARIGÜLLÜ

Atatürk ve Kurtdereli\anı

Arif Hikmet PAR Agah ÖNEN

Atatürk"ün Milli Eğitim Konusundaki Görüşleri\söylev

NEZİHE YILDIZ

Meydan Lorraine Ansiklopedisi

Atatürk"ün Yaşamı\biyografi

Behçet NECATİGİL

Resim\şiiir

Afet İNAN

Atatürk"ün Kişiliği\biyografi

Mehmet ÖNDER

Bir Türk Dünya"ya Bedeldir\anı

Can DÜNDAR

29 Ekim 1938\anı

Afet İNAN

Mustafa Kemal Atatürk"ün Fikir Hayatı\biyografi

Sami N.ÖZERDİM

Türk Müziği ve Türk Folkloru

7.sınıf

Behçet Kemal ÇAĞLAR Faruk Nafiz ÇAMLİBEL Atatürk şiirleri Antolojisi

Onuncu Yıl Marşı\marş

Ahmet Kutsi TECER

29 Ekim\şiiir

Nezihe YILDIZ

Atatürk"ün Fikir Hayatı\inceleme

Utkan KOCATÜRK Doğumunun 100.yılında Atatürk

Atatürk ve Türk Dili

İsmail BOZKURT Turan TEKDOĞAN

Hayatta En Hakiki Mürşit İlimdir.

Utkan KOCATÜRK a.a.e

Milli Ahlak\inceleme

Enver Naci GÖKŞEN

Atatürk ve Türk Tiyatrosu\inceleme

Milli Kültür\inceleme

8.Sınıf:

İsmail BOZKURT Turan TEKDOĞAN

Onuncu Yıl Nutku

Bekir Sıtkı ERDOĞAN

Ellinci Yıl Marşı\marş

Atatürk

Milli Eğitim\Nutuk

Atatürk"ün Gençliğe Hitabesi

Hıfzı Veldet Velidedeoğlu

Nutuk\biyografi

İsmail BOZKURT Turan TEKDOĞAN

Akılcılık ve Bilim\inceleme

Enver Ziya KARAL

İnsan Sevgisi ve Evrensellik

Hamdullah Suphi TANRIÖVER

Fırtına Kuşu\NUTUK

Ruşen Eşref ÜNAYDIN

Atatürk ve General Harbord\anı

Metin GÜL VE Muhsin KORUTÜRK

6.Sınıf:

Muhsin KORUTÜRK

Atatürk"ün Hayatı\biyografi

Atatürk"ün Müzik ve Folkloru Verdiği Önem\makale

Metin GÜL

Atatürk"ün Fikir Hayatı\makale

Ferhan OĞUZKAN

Atatürk Coğrafya Sınavında\anı

Afet İNAN

Atatürk’te Vatan ve Millet Sevgisi

7.sınıf

Bekir Sıtkı ERDOĞAN

Ellinci Yıl Marşı\marş

Atatürk

Başöğretmen\nutuk

Muhsin KORUTÜRK

Atatürkçü Düşüncede Akılcılık Ve Bilim\makale

Atatürk’ün Türk Tiyatrosuna Verdiği Önem\makale

Metin GÜL

Atatürk’ün İnsan Sevgisi ve Sanatseverliği

Milli Ahlak\makale

Atatürk’ün Fikir Hayatı\makale

Reşat KAYNAR Necdet SAKAOĞLU

Milli Kültür\makale

8.sınıf:

Atatürk

Cumhuriyet’in Onuncu Yıl Nutku\nutku

Metin GÜL

Atatürk’ün Kişiliği ve Özellikleri\makale

Prof.Dr.Galip KARAGÖZOĞLU

Atatürk’ün Eğitim Savaşı\makale

Muhsin KORUTÜRK

Atatürk’ün Yazdığı Eserler\makale

Atatürk’te İnsan Ulus ve Yurt Sevgisi\makale

Tahsin UZAR

Ben Padişah Olmayacağım\anı

Mustafa Kemal ATATÜRK

Atatürk"ün Gençliğe Hitabesi

Prof.Dr. İsmet GİRİTLİ

Atatürkçü Çağdaşlaşmada Akılcılık Ve Bilim ve Teknoloji\makale

Metinlerde Atatürkçülük Programına göre belirlenen konuların kitaplarda yer aldığı görülmektedir. Ancak kitapları hazırlayan yazarların konularla ilgili kaynak aramada yetersiz kaldığı ve konular kitaplarda bulunması için kendilerinin bu konuda makale yazdığı ortaya çıkmaktadır.Çocukta yaratıcı düşünmenin gelişimi oldukça önemlidir.Bu Türkçe Programının genel amaçlarında yer almaktadır.Çeşitlilik olmadığından çocuk okuyacağı düz metinleri sıradan bulacak bu metinlerin üzerinde düşünmeyecektir.Aynı zamanda yazarlar hakkında bilgisi sınırlı kalacaktır.

SONUÇ

Kişilik gelişimini bilmek ve bu gelişimin nasıl bir yol izlediğini saptamak önemlidir. Ancak bu sayede insanların neden birbirinden farklı olduğunu, olaylara karşı neden farklı tepkilerde bulunduğu anlaşılmaktadır.. Bunun yanı sıra kişiliği etkileyen faktörleri doğru tespit etmek sağlıklı düşünebilen, kendine yetebilen, bağımsız hareket eden gerek topluma gerek kendisine faydalı bireyler yetiştirilebilmeyi sağlayacaktır.

Kişilik gelişimini etkileyen faktörler arasında çevrenin ve bu çevre içerisinde okulun önemi unutulmamalıdır.Türkçe dersleri bu zor oluşum için iyi bir araç ve Atatürk”te çocuk için iyi bir modeldir.Atatürk metinlerinin önemi daha önce belirtilmişti.Bu metinlerde verilecek kavramların nasıl verildiği en az kitaplarda konu alanı olarak yer alması kadar önemli olmalıdır

Özel Eğitim İlkelerinden Aktivite İlkesi günümüzdeki öğretim faaliyetlerinde sadece dinleyerek anlamaya çalışan öğrenci yerine, derse aktif olarak katılan, soru soran, bazı konuları kendine özgü plân ve tekniklerle araştıran, bulduklarını sistemli hale getirip düzenleyen, karşılaştırmalar yapan, gözleyen, düşünüp sonuç çıkaran ve bu şekilde derse katılan öğrenci olması gerekliliğini savunmaktadır. Öğrenci merkezli eğitime dönüşüm çabacı bilinmektedir

Öğrencinin derste aktif olmasının hem daha iyi öğrenme sağlayacağı hem de sorumluluk, girişimcilik, bağımsızlık gibi bazı ahlâkî erdemleri daha iyi geliştireceği savunulmaktadır.

Yalnız görüldüğü gibi metinlerde çocuğun bu yönünü ortaya çıkarabilecek nitelikte yazılar bulunmamaktadır.Çünkü bütün bilgiler hazır verilmiştir.Hayranlık uyandırıcı bir kişilik olan Atatürk”ün kişilik özellikleri tek düze bir biçimde verilmeye çalışılmıştır.Bu açıklama metinlerin zorunluluktan kitaplara yerleştirildiği üzerinde fazla çalışılmadığı ve edebi eser düzeyinden çıkıp hiç bir özelliği olmayan düz yazılar olduğu sonucunu çıkarmaktadır.Şüphesiz bu kapsama alınmayacak metinlerde bulunmaktadır.Araştırma kapsamı eksiklikler yönünde olduğundan bu açığın kapatılmasına çalışılmaktadır.

Ders kitaplarındaki okuma metinleri gençleri şekillendirecek biçimde olacak eserlerden seçilmelidir. Model kişilikler eğitim ve öğretim alanında önemli rol oynamaktadırlar. Çünkü olumsuz kişilik özelliği taşımayan insanlar kahraman olarak çocuğa örnek teşkil ederler. Atatürk bir rol model olarak kişiliği yönünden çocuğa kazandırılacak eğitimde ahlaki değerlere sahip etkin bir model olduğu bilgisi ile hem seçilen metinlerin hem de metin altı sorularının titizlikle seçilmesi gereklidir. İncelenen metinlerde çocuk kişiliğinde önemli olan temel özelliklere yer verildiğini söylemek mümkündür. Ancak milli duyguların ahlaki değerlere ağır bastığı ve basma kalıp cümlelerle sadece Atatürk'ün kişilik özelliklerini bilme yönünde sınırlı kaldığı metinlerinde yer aldığı bir gerçektir. Bununla beraber Atatürk rol model olarak alınırken dikkat edilmesi gereken yapılması zorunlu olan şudur ki bu kavramları bilmek ve edinmek farklı durumları ifade etmektedir. Şüphesiz Atatürk'ün kişilik özellikleri hayatı sosyal hayatı bilinmelidir. Bunların bilinmesi ezbere kazanılacağını göstermeyecektir. Çocuğun bu metinlerin içindeki kahramanların içine kendisini doğrudan koyması dolaylı olarak da bu özelliklerin doğru iyi güzel davranışlar olduğunu belirlemesi kendi kendine keşfetmesi gerekmektedir.

Milli Eğitim Bakanlığı tarafından hazırlanıp yayımlanmış bulunan Türkçe Programının “genel amaçlar “ bölümü incelendiğinde de görüleceği üzere bu eğitimin hedefi üç boyutlu olarak düşünülmüştür. Bu üç boyut öğrencinin “kişilik değerleri” milli değerler ve insanlık değerleri olarak özetlenebilir. Amaçların yerinde olduğu fakat bazı metinlerde bu kavramların ezbere verildiği gözlenmektedir.

Türkçe Programı Eğitim programına bağlı kalarak ahlaki değerlere sahip “olumlu” kişilik özellikleri taşıyan bireyleri sosyal çevreye topluma geleceğe hazırlamayı hedeflediğine göre yorumlamayı bilmeden bilgi düzeyinde kalan sıradan düşüneyen kişiliği oluşmamış bireyler bütün bu amaçlara ters düşecektir. Öneri metinlerin dikkatli seçilmesi yönünde olacaktır. Dikkat edilecek unsurlar arasında birden çok kavramın aynı metin içinde yer almaması kişilik özelliklerinin Atatürk'ün özellikleri ile sınırlı kalmaması da vardır. Bunların dışında düz cümleler olmaması öğretmenlerin çocuğun kişilik gelişime faydalı olacak eserleri özenli olarak seçmeleri kitap yazarlarının seçtikleri

metinleri sadece konu çerçevesinde değil programın amaçlarına uygun olarak çocuk gelişim uzmanları ile beraber hazırlamaları belirtilmelidir.

Dikkati çeken önemli hususlardan biri de duyguya dayalı türlerle aynı konunun işlenmesinin estetik yönden ve metni sevdirmeye yönünden işe yaradığı yönündedir. Bu tespit metin işlenişinde de metin altı sorularının bilgi düzeyinde kaldığı tespitini de beraberinde getirir. Çocuk gelişiminde masal :destan öykü ve şiirin önemli olduğu gerçeğinden yola çıkarak bu türlerin bazılarının hiç yer almadığını öykü roman şiir gibi türlerin azlığı çocukta ezber bilgilere yönelmeyi sağlayacaktır. Türkçe dersi ezber dersi değildir. Bu Türkçe programının genel amaçları ile ters düşmektedir. Nitekim :çocuk okuduğu edebi eserde eğer onu beğenirse bir takım davranışlara özenecektir. Kuşkusuz aynı anlayış kendisini hikayelerde romanlarda ve duyguların yoğun olarak yaşatıldığı şiirlerde bulacaktır. Masallar da çocukların dinlemekten en çok zevk aldığı edebi türdür. Bu türlerin hiç yer almaması oldukça belirgindir. Destan türü ile de model kişilikler ortaya koyulmaktadır.

Bütün bunların doğrultusunda edebiyatı sevdirmek çocuğun bu dili de görmesini sağlamak Türkçe ders kitaplarındaki metinleri kitap hazırlayanların da göz önünde bulundurması gereken amaçlar olmalıdır. Çocuk estetikten uzak farklı edebi türlerle tanışmadığı edebiyatı sevmeye müddetçe okuduğu metinleri beğenmeyecek :sonuç olarak da metinde anlatılmak istenen keşfetmeye çalışmayacaktır.

Olması gereken şudur ki seçilen metinlerin türlerinde çocukların seveceği ölçüde eserler belirlenmelidir. Belirlemelerinde hikaye roman şiir masal ve özellikle de destanları da kitaba yerleştirme yoluna gidilmelidir. Destanlar kahramanlık öyküleridir. Atatürk”te 2.kademede okuyan çocuğun kahramanı olacağı için zengin bir edebi bilgi kazanabileceği zevk alacağı kahramanlık hikayesi çocuğu Atatürk”ün kişilik özelliklerine yaklaştıracak hatta kendisini anlatılan olay kahramanının yerine koyarak özelliklerini kendiliğinden edinmesini sağlayacaktır. Çocuğun hayal gücünün gelişimi açısından bu türlerin önemi bilinmelidir. Destanların ışığında milletlerin yaşayışlarına, kültürel etkilerine tanıklık edilebilmektedir. Mesaj ,olay örgüsü ile iç içedir. Çocuğun mesajı algılaması zihninde düşünerek, yorumlayarak gerçekleşir. Aynı zamanda kendisini bu destan içinde bir yerde

bulacaktır.Bilindiği gibi ilköğretim 2.kademe çocuğu kendisine model bir kişilik arama çağındadır.Ders kitaplarındaki okuma metinleri, bu anlayış içerisinde kendini geliştirme ve bu tür eserler seçme şeklinde değişim göstermiştir.Bu anlayışın temelinde örnek metinlerde adları geçen kahramanların yönlerini fark etme yatmaktadır..Bu temel ve niteleme ile yola çıkarsak, model kişilik arama ve bu kişiliğe özenme anlayışı eğitim ve öğretimde kahramanlar, liderler,iyi ve üstün kişilikli insanları ön plana almayı ve araç metinlerle bunları çocuğa sunmayı gerektirir hale gelmiştir.Yaşatılan kahraman, davranışları ve çocuğun bunları fark etme , yaşama durumu ahlaki açıdan da bir model, bir örnek olabilmektedir.Çocuğa edebiyatımızı sevdirmeye, kültürel yaşayışı sezdirme ve olumlu kişilik özellikleri kazandırma içinde halk edebiyatı türlerinin, masal ve destanlarının ayrı bir yeri vardır.

Türkçe Programı'nda yer alan Atatürkçülük konuları ile Atatürk ilkeleri ve İnkılapları birbiri ile örtüşmektedir.Göze çarpan bir başka husus programda Atatürkçülük ile ilgili konuların çok olması ve bunların bir kaç Atatürk metni , metin soruları ile işlenmesinin güçlüğüdür.Diğer dersler , verilecek kaynak kitaplar Türkçe Kitaplarındaki metinleri desteklemeli ve şüphesiz metinler esas metinler gibi işlenmelidir.

Öğrenciler araştırmacı olmaya teşvik edilmeli , elde ettikleri bulguları sistematik olarak sıralama ve yorumlama becerisi kazanmalı,yaratıcı fikirler geliştirmesi için sınırlamalardan kaçınılmalı ve sınırlanan düşünce yapılarının benzer bireyler yarattığı unutulmamalıdır.

O halde konunun önemi ve yapılacakların programa göre değerlendirilmesi, Atatürk ilkelerinin ve inkılaplarının irdelenmesi, Türkçe programına göre yer alacak Atatürkçülük ile ilgili konular gözden geçirildiğinde, aslında davranış olarak kazandırılması ile ilgili tüm konular yaşamın tüm değerler sisteminin alt basamaklarıdır. 19\11\1981 _ 320\10110-81 sayılı:Temel Eğitim ve Ortaöğretim Kurumlarında Atatürk İnkılap ve İlkelerinin Öğretim Esasları Yönergesi ile Türkçe Dersi Programı T.T.KB.'nen 22.9.1981 tarih ve 172 sayılı kararı Atatürk ilke ve İnkılaplarına paralel olarak belirlenmiştir.Metin özellikleri incelemeye alındığında metnin, Atatürk metninin vermek istediği ile Atatürkçü özellikleri ortaya çıkarmaya yönelik soruları esas metinlerin işlenmesi ve Atatürk'ün kişilik

özelliklerine prensiplerine götürücü nitelikte hazırlanması, öğretmeninde dikkat ile çalışılması gerekmektedir.

Eğer çocuklar bu araçları kullanmaya özendirilir ve başarıları övülürse çocukta çalışkanlık ve başarıma duygusu gelişecektir. Bu da, belirli bir noktada, yetişkin sorumlulukları almaya hazır bir "iyi, çalışkan kişi" olarak olumlu bir benlik kavramının gelişmesini kolaylaştıracaktır. Çünkü başarılı deneyimler, çocuğa çalışkanlık duygusu, yeterlilik ve hakimiyet duygusu verirken, bu dönemde çocuğun karşılaşılabileceği tehlike, yetersizlik ve aşağılık duygusudur. Böylece çocuk benliği daralır, özerk ve girişimci benlik gelişmesi kısıtlanır.Çocukların okuduğu metinler onları sıkacak nitelikte ise başarıma duyguları körelecektir.

Görüldüğü gibi metinlerin çoğu Türkçe Ders Programının metin işleme ilkelerine de aykırıdır.

Metin altı soruları incelenirken BLOOM'un taksonomisinden yararlanılmıştır.Sorular çocuğun kendi düşüncelerini, duygularını, izlenimlerini, edindiği tecrübeleri ifade etmesine fırsat tanıyacak türde olmadığından bilgi düzeyinde kalmışlardır.Tek bir cümleyle cevaplandırılacak yapıdadır. Açıklama yapmayı gerektiren soru kelimeleri az kullanıldığından basit düzeyde kalmışlardır.. Oysa "Neden?" sorusu ders kitaplarında yer alması gereken bir sorudur.Çünkü: çocuğun neden-sonuç ilişkisini kurabilmesi eğitimin özel öğretim ilkelerinden Aktivite İlkesine göre, düşünüp sonuç çıkararak ve bu şekilde derse katılan öğrenci olması gerekliliğini savunan ilkelerine ters düşmektedir.

Bunun yanında "eğer-olsa" (Mesela: Eğer Atatürk'ün yerinde olsaydınız Türk gençliğine cumhuriyeti korumaları için başka neleri tavsiye ederdingiz?) kalıbındaki sorulara daha sık yer verilmelidir. Çünkü bunlar çocuğu düşündürmeye yönelik sorulardır.. Öncelikle sorular sadece bilgiye ve kavramaya, yani bilgiyi ölçmeye dayalı olmamalı, çocuğun zekâsını bu iki alanın dışındaki diğer alanlarda da eğitmeyi, geliştirmeyi hedef almalıdır. Bunun yanında çocuğa yorum yapmayı, yeni düşünceler üretmeyi, bilinen yeni düşünceler eklemeyi veya bilineni yeniden yorumlamayı öğretmeli veya çocuğu farklı bir bakış açısı yakalamaya yöneltmeli, yaratıcılığını teşvik etmeli, plânlanan temel hedefleri kazandırmaya yönelik olmalıdır. Özellikle Atatürk ile ilgili metinler ve bu metinlerin

soruları Atatürk'ün kişilik bilgisinden çok çocuğu bu yöne yönlendirebilecek türde olmalıdır.

Metin altı soruları öğrencinin öğretilmesi plânlanmış konuyla ilgili bilgilerini değerlendirecek nitelikte olmalıdır. Ders kitaplarındaki metin altı soruları yalnızca bilgiye dayalı olmamalı, çocuğun bedensel ve duygusal gelişimini de dikkate almalı ve Taksonomik hedeflere uygun olmalı, uzmanlarca hazırlanmalıdır. Atatürk metinlerinin önemini ve bu soruların çocuğu bu yönde geliştirmek doğrultusunda hazırlanması gerekmektedir.

Genel olarak 3 kitapta da çok az sayıda edebi değeri olan yazıya ve yine çok Türk edebiyatında bilinen yazara ve esere Atatürk ile ilgili metinlerde yer verilmiştir. Bu da kaynak taramada yetersiz kalınmasını dışında sadece Atatürkçülük Programının ön gördüğü konuların yer alması açısından zorunlu bir çalışmanın yapıldığı sonucunu vermektedir. Türkçe dersi temel derstir. Bu dersi sevdirmek diğer derslerde de başarıyı kendiliğinden getirecektir. O halde çeşitli eserler ve edebi nitelik taşıyan yazılar ve bunların yazarları konusundaki genişlik Türkçe dersini doğrudan doğruya sıradanlaştırmak yerine farklılıkla gelen bir anlayış içerisinde Türkçe Programının amaçlarına uygun olarak çocuğa geniş bir bakış açısı sağlayacaktır.

Atatürk metinlerinin Türkçe Ders Kitaplarını hazırlayan kişiler tarafından dikkatle seçilmesi zorunluluktur. Milli Eğitim Bakanlığının da denetimin arttırması edebiyatı sevdirci nitelikte Türk ve Dünya yazarlarından örnek teşkil etme özelliğine sahip çocuğun yaşına uygun estetik metinlerin Türkçe Ders Kitaplarına koyulması önerilmektedir. En önemlisi de Atatürk'ün vatan sevgisi göz önüne alınırsa bu üstün duyguya sahip gençlerin yetişmesi için Atatürk metinlerine özen gösterilmesi gerçeği unutulmamalıdır. Vatan sevgisini işleyen metinler çocuğun ilgisini çekmelidir. Milletini tanımalı ve sevmelidir. Türk Milli Eğitiminin en baş amacı budur.

ÖZGEÇMİŞ

Bursa'nın Mustafakemalpaşa ilçesinde doğdum.İlköğrenimimi Mustafakemalpaşa'da tamamladım.Ortaöğrenimi Bursa Kız Lisesi'nde bitirdim.Üniversite eğitimi Bursa Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Sınıf Öğretmenliği Bölümü'nü bitirdikten sonra aynı bölümde ilköğretim dalında yüksek lisans eğitimine başladım.

Yalova ili Atatürk İlköğretim Okulu'nda sınıf öğretmenliği yapmaktayım.

